

godina IX. / br. 30 / rijeka / siječanj 2013. / besplatni primjerk

zeleno i pjava

magazin primorsko-goranske županije

Rječina od izvorišta do delte

gradovi općine

Obnašatelj dužnosti župana
- zamjenik župana:
prof. dr. sc. Vidoje Vujčić
Predsjednik Županijske skupštine:
Ingo Kamenar

Najviše stanovnika
Grad Rijeka
128.735

Općina Matulji

51211 Matulji,
Trg Maršala Tita 11
T: ++385 51 274 283
F: ++385 51 274 114
info@matulji.hr
www.matulji.hr
Općinski načelnik:
Mario Čiković
Predsjednik vijeća:
Željko Grbac

Grad Opatija

51410 Opatija,
Maršala Tita 3
T: ++385 51 701 322
F: ++385 51 701 316
grad.opatija@opatija.hr
www.opatija.hr
Gradonačelnik:
Ivo Dujmić
Predsjednik vijeća:
O'Brien Sclaunich

Općina Mošćenička Draga

51417 Mošćenička Draga,
Trg slobode 7
T: ++385 51
737 536 / 737 621
F: ++385 51 737 210
mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr
Općinski načelnik:
Ratko Salamon
Predsjednik vijeća:
Nedeljko Dražul

Grad Cres

51557 Cres,
Creskog statuta 15
T: ++385 51
661 950 / 661 954
F: ++385 51 571 331
grad@cres.hr
www.cres.hr
Gradonačelnik:
Kristijan Jurjako
Predsjednik vijeća:
Marčelo Damijanjević

Grad Mali Lošinj

51550 Mali Lošinj,
Riva lošinskih kapetana 7
T: ++385 51 231 056
F: ++385 51 232 307
gradonacelnik@mali-losinj.hr
tajnik@mali-losinj.hr
www.mali-losinj.hr
Gradonačelnik:
Gari Cappelli
Predsjednik vijeća:
Anto Nedić

Grad Rab

51280 Rab,
Trg Municipium Arba 2
T: ++385 51 777 460
F: ++385 51 724 777
tajnica@grad-rab.com
www.rab.hr
Obnašateljica dužnosti gradonačelnika:
Rosanda Krstinić-Guščić
Predsjednik vijeća:
Berislav Dumić

Općina Lopar

51281 Lopar, Lopar BB
T: ++385 51 775 593
F: ++385 51 775 597
tajnik@opcina.lopar.hr
www.opcina-lopar.hr
Općinski načelnik:
Alen Andrešković
Predsjednik vijeća:
Damir Paparić

Grad Krk

51500 Krk,
Trg Josipa bana Jelačića 2
T: ++385 51 401 100 / 401 112
F: ++385 51 221 126 / 401 151
grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr
Gradonačelnik: Darjko Vasilčić
Predsjednik vijeća:
Josip Staničić

Općina Punat

51521 Punat, Novi put 2
T: ++385 51 854 140
F: ++385 51 854 840
opcina-punat@ri.t-com.hr
www.opcina-punat.hr
Općinski načelnik:
Mladen Juranić
Predsjednik vijeća:
Marjan Kereži

Općina Malinska - Dubašnica

51511 Malinska,
Lina Bolmarčića 22
T: ++385 51 750 500
F: ++385 51 859 322
info@malinska.hr
www.malinska.hr
Općinski načelnik:
Anton Spicijarić
Predsjednik vijeća:
Josip Šormilić

Općina Baška

51523 Baška, Palada 88
T: ++385 51 750 550
F: ++385 51 750 560
opcina-baska@ri.t-com.hr
www.baska.hr
Općinski načelnik: Toni Juranić
Predsjednik vijeća:
dr. Ivan Juranić

Općina Vrbnik

51516 Vrbnik, Trg Škujica 7
T: ++385 51 857 099 / 857 310
F: ++385 51 857 099
opcina-vrbnik@ri.t-com.hr
www.opcina-vrbnik.hr
Općinska načelnica:
Marija Dujmović-Pavan
Predsjednik vijeća:
Slavko Zahija

Općina Dobrinj

51514 Dobrinj,
Dobrinj 103
T: ++385 51 848 344
F: ++385 51 848 141
opcina-dobrinj@ri.t-com.hr
www.dobrinj.com
Općinski načelnik:
Neven Komadina
Predsjednik vijeća:
Alen Samanić

Općina Omišalj

51513 Omišalj, Prikešte 11
T: ++385 51 661 970
F: ++385 51 661 980
opcina@omisalj.hr
www.omisalj.hr
Općinski načelnik:
Tomo Sparožić
Predsjednik vijeća:
Nikola Dapčić

Opći podaci
Ukupno stanovništvo
296.123

Najviše stanovnika
Grad Rijeka
128.735
Općina Viškovo
14.495

Najmanje stanovnika
Općina Brod Moravice
865

Gradova
14

Općina
22

Naselja
510

Naselja bez stanovnika
42

Naselja s 1 stanovnikom
14

Infrastruktura
Ceste
3.490 km

Željeznice
135,5 km

Luke
86

Zračne luke
4

Grad Čabar

51306 Čabar,
Narodnog oslobođenja 2
T: ++385 51 829 490
F: ++385 51 821 137
info@cabar.hr
www.cabar.hr
Gradonačelnik:
Željko Erent
Predsjednik vijeća:
Zdravko Tomac

Općina Skrad

51311 Skrad,
J. Blaževića Blaža 8
T: ++385 51 810 680 / 810 620
F: ++385 51 810 680
opcina.skrad@ri.t-com.hr
www.skrad.hr
Općinski načelnik:
Damir Grgurić
Predsjednik vijeća:
Ivan Crnković

Najmanje stanovnika
Općina Brod Moravice
865

Grad Delnice

51300 Delnice,
Trg 138. brigade HV 4
T: ++385 51 812 055
F: ++385 51 812 037
grad-delnice@ri.t-com.hr
www.delnice.hr
Gradonačelnik:
Marjan Pleše
Predsjednik vijeća:
Mladen Mauhar

Općina Brod Moravice

51312 Brod Moravice,
Stjepana Radića 1
T: ++385 51 817 180 / 817 355
F: ++385 51 817 002
opcina.brod.moravice1@ri.t-com.hr
www.brodmoravice.hr
Općinski načelnik:
Dragutin Crnković
Predsjednik vijeća:
Branimir Svetličić

Općina Ravna Gora

51314 Ravna Gora,
Ivana Gorana Kovačića 177
T: ++385 51 829 450
F: ++385 51 829 460
opcina-ravna-gora@ri.t-com.hr
www.ravnagora.hr
Općinski načelnik:
Andelko Florijan
Predsjednik vijeća:
Jasna Škorić

Grad Vrbovsko

51326 Vrbovsko,
Goranska 1
T: ++385 51 875 115 / 875 228
F: ++385 51 875 008
gradsko.poglavarstvo.vrbosko@ri.t-com.hr
Gradonačelnik:
Željko Mirković
Predsjednik vijeća:
Dražen Mušić

Općina Fužine

51322 Fužine,
Dr.Franje Račkog 19
T: ++385 51 829 500 / 829 503
F: ++385 51 835 768
opcina-fuzine@ri.t-com.hr
www.fuzine.hr
Općinski načelnik:
Marinko Kauzarić
Predsjednik vijeća:
Đuro Radošević

Najviše naselje
Begovo Razdolje
- 1.060 m.n.v.

Najviši planinski vrh
Kula - Bjelolasića
- 1.534 m.n.v.

Općina Viškovo
51216 Viškovo, Vozišće 3
T: ++385 51
503 770 / 503 772
F: ++385 51 257 521
nacelnik@opcina-viskovo.hr
www.opcina-viskovo.com
Općinski načelnik:
Goran Petre
Predsjednik vijeća:
Igor Rubeša

Općina Klana

51217 Klana, Klana 33
T: ++385 51 808 205
F: ++385 51 808 708
opcinakl@globalnet.hr
www.klana.hr
Općinski načelnik:
Matija Laginja
Predsjednik vijeća:
Dorijan Valentić

Grad Kastav

51215 Kastav,
Zakona kastatskega 3
T: ++385 51 691 452
F: ++385 51 691 454
grad-kastav@ri.t-com.hr
www.kastav.hr
Gradonačelnik:
Ivica Lukanović
Predsjednik vijeća:
Dalbor Čiković

Općina Jelenje

51218 Dražice,
Dražičkih boraca 64
T: ++385 51 208 080
F: ++385 51 208 090
opcina.jelenje@ri.t-com.hr
www.jelenje.hr
Općinski načelnik:
Branko Juretić
Predsjednik vijeća:
Damir Maršanić

Općina Čavle

51219 Čavle, Čavle 206
T: ++385 51 208 310
F: ++385 51 208 311
opcina.cavle@ri.t-com.hr
www.cavle.hr
Općinski načelnik:
Željko Lambaša
Predsjednik vijeća:
Josip Čargonja

Površina kopna
3.588 km²

Dužina
morske
obale
1.065 km

Najveći
otoci
Cres i Krk
0.578 ha

Najmanji
otok
Boljkovac
(Rab)
0,11 ha

Općina Rijeka

51211 Matulji,
Trg Maršala Tita 11
T: ++385 51 274 283
F: ++385 51 274 114
info@matulji.hr
www.matulji.hr
Općinski načelnik:
Mario Čiković
Predsjednik vijeća:
Željko Grbac

Grad Rijeka

Korzo 16, 51000 Rijeka
T: ++385 51 209 333
F: ++385 51 209 520
protokol@rijeka.hr
www.rijeka.hr
Gradonačelnik:
mr. sc. Vojko Obersnel
Predsjednica vijeća:
Dorothea Pešić-Bukovac

Općina Kostrena

51221 Kostrena,
Sv. Lucija 38
T: ++385 51 209 000
F: ++385 51 289 400
opcina-kostrena@ri.t-com.hr
www.kostrena.hr
Općinski načelnik:
Miroslav Uljan
Predsjednica vijeća:
Ankica Lörinc

Općina Lovran

51415 Lovran,
Šetalište maršala Tita 41
T: ++385 51 291 045
F: ++385 51 294 862
opcina.lovrana@ri.t-com.hr
www.opcinalovran.hr
Općinski načelnik:
Emil Gržin
Predsjednica vijeća:
Đurđica Tancabel

Općina Opuzen

51410 Opatija,
Maršala Tita 3
T: ++385 51 701 322
F: ++385 51 701 316
grad.opatija@opatija.hr
www.opatija.hr
Gradonačelnik:
Ivo Dujmić
Predsjednik vijeća:
O'Brien Sclaunich

Općina Mošćenička Draga

51417 Mošćenička Draga,
Trg slobode 7
T: ++385 51
737 536 / 737 621
F: ++385 51 737 210
mosc-draga-opcina@ri.t-com.hr
Općinski načelnik:
Ratko Salamon
Predsjednik vijeća:
Nedeljko Dražul

Grad Cres

51557 Cres,
Creskog statuta 15
T: ++385 51
661 950 / 661 954
F: ++385 51 571 331
grad@cres.hr
www.cres.hr
Gradonačelnik:
Kristijan Jurjako
Predsjednik vijeća:
Marčelo Damijanjević

Grad Mali Lošinj

51550 Mali Lošinj,
Riva lošinskih kapetana 7
T: ++385 51 231 056
F: ++385 51 232 307
gradonacelnik@mali-losinj.hr
tajnik@mali-losinj.hr
www.mali-losinj.hr
Gradonačelnik:
Gari Cappelli
Predsjednik vijeća:
Anto Nedić

Grad Rab

51280 Rab,
Trg Municipium Arba 2
T: ++385 51 777 460
F: ++385 51 724 777
tajnica@grad-rab.com
www.rab.hr
Obnašateljica dužnosti gradonačelnika:
Rosanda Krstinić-Guščić
Predsjednik vijeća:
Berislav Dumić

Općina Lopar

51281 Lopar, Lopar BB
T: ++385 51 775 593
F: ++385 51 775 597
tajnik@opcina.lopar.hr
www.opcina-lopar.hr
Općinski načelnik:
Alen Andrešković
Predsjednik vijeća:
Damir Paparić

Grad Krk

51500 Krk,
Trg Josipa bana Jelačića 2
T: ++385 51 401 100 / 401 112
F: ++385 51 221 126 / 401 151
grad-krk@ri.t-com.hr
www.grad-krk.hr
Gradonačelnik: Darjko Vasilčić
Predsjednik vijeća:
Josip Staničić

Općina Punat

51521 Punat, Novi put 2
T: ++385 51 854 140
F: ++385 51 854 840
opcina-punat@ri.t-com.hr
www.opcina-punat.hr
Općinski načelnik:
Mladen Juranić
Predsjednik vijeća:
Marjan Kereži

Općina Malinska - Dubašnica

51511 Malinska,
Lina Bolmarčića 22
T: ++385 51 750 500
F: ++385 51 859 322
info@malinska.hr
www.malinska.hr
Općinski načelnik:
Anton Spicijarić
Predsjednik vijeća:
Josip Šormilić

Općina Baška

51523 Baška, Palada 88
T: ++385 51 750 550
F: ++385 51 750 560
opcina-baska@ri.t-com.hr
www.baska.hr
Općinski načelnik: Toni Juranić
Predsjednik vijeća:
dr. Ivan Juranić

Općina Vrbnik

51516 Vrbnik, Trg Škujica 7
T: ++385 51 857 099 / 857 310
F: ++385 51 857 099
opcina-vrbnik@ri.t-com.hr
www.opcina-vrbnik.hr
Općinska načelnica:
Marija Dujmović-Pavan
Predsjednik vijeća:
Slavko Zahija

Općina Dobrinj

51514 Dobrinj,
Dobrinj 103
T: ++385 51 848 344
F: ++385 51 848 141
opcina-dobrinj@ri.t-com.hr
www.dobrinj.com
Općinski načelnik:
Neven Komadina
Predsjednik vijeća:
Alen Samanić

Općina Omišalj

51513 Omišalj, Prikešte 11
T: ++385 51 661 970
F: ++385 51 661 980
opcina@omisalj.hr
www.omisalj.hr
Općinski načelnik:
Tomo Sparožić
Predsjednik vijeća:
Nikola Dapčić

Velike pritužbe izrekli su čelnici jedinica lokalnih samouprava PGŽ na državu koja masovno uknjižuje zemljište u svoje vlasništvo i lokalna samouprava preko noći gubi kapital koji ima, zbog čega se teško mogu planirati investicije

5-8 90 dana
županijski info

9-13 razgovor
Gradonačelnik Grada Rijeke
mr. Vojko Obersnel

14-15 na kavi
Tomo Sparožić,
načelnik Općine Omišalj

16-17 vizitka
Katarina line, Opatija
Uspjeh = praćenje tržišta + novi proizvodi

18-19 projekti
CPZZ Matulji
Renesansa matuljske zdravstvene skrbi

20-25 kartulina
Rječina
Ča to huči? Ričina!

26-27 manjine
Makedonci djeca sunca

28-31 susjedi
Općina Osilnica, Slovenija
Snena dolina Petra Klepca

32-34 obljetnice
Što sve obilježavamo u 2013.

35-37 oko nas
Život zimi na otoku
Nekima zatvor, nekima blagodat

38-39 ustanove
Srednja škola na Rabu
Škola pokretač razvoja otoka

40-41 portreti
Sandi Misirača, brodograditelj i jedriličar
Vlastitim rukama do morske jurilice

42-43 sport
Josip Rumac, biciklist
Contador iz Poljana

44-45 udruge
Savez antifašističkih boraca i antifašista PGŽ
Borci se protive pretvaranju poraženih u pobjednike

46-47 pet pitanja
Duško Jeličić Dule, glazbenik
Ja san kot Indijanac

48 info zip
dobitnici nagradne križaljke

49 križaljka
Rječina

50 pijat
Restoran Trsatika, Rijeka

58-59 štorija
Ki je trubila neka ne gre po svitu

Predbilježi se i besplatno primaj poštom magazin Primorsko-goranske županije *zeleno i plavo*
info@pgz.hr
www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

Impressum:
zeleno i plavo

magazin PGŽ

ISSN 1845-5220
Izlazi 4 puta godišnje
Godina IX
Broj 30
Siječanj 2013.

Izdavač:
Primorsko-goranska županija,
Adamićeveva 10, Rijeka
info@pgz.hr
www.pgz.hr
tel: 051 / 351 612

Za izdavača:
Prof. dr.sc. Vidoje Vujić

Odgovorna urednica:
Nevenka Horvat-Brazzoduro

Glavni urednik:
Dragan Ogurlić

Autori tekstova:
Dragan Ogurlić, Marinko Krmpotić,
Barbara Čalušić, Boris Perović,
Walter Salković, Slavica Kleva,
Mladen Trinajstić, Davor Žic,
Hrvoje Hodak

Fotografije:
Petar Fabijan, Marinko Krmpotić,
Sandro Rubinić, Marko Gracin,
Walter Salković, Mladen Trinajstić
Naslovnica:
Marko Gracin
Zadnja:
Renco Kosinožić

Ilustracija:
Vjekoslav Vojo Radoičić

Likovno oblikovanje:
Ivica Oreb

Marketing i produkcija:
Makol marketing, Rijeka, narudžba
oglasa na e-mail: makol@makol.hr
ili fax 051 / 677 226

Tisak:
Radin print, Sv. Nedelja

Naklada:
15.000

Idući broj magazina "Zeleno i plavo" izlazi u svibnju 2013.

Želimo biti županija otvorena za ulaganja

U ime Općine Malinska-Dubašnica skup je pozdravio načelnik Anton Spicijarić, a u ime Županije obnašatelj dužnosti župana prof. dr. sc. Vidoje Vujić

Tradicionalni susret župana Primorsko-goranske županije s načelnicima i gradonačelnicima 36 lokalnih jedinica Primorsko-goranske županije u Hotelu Malin u Malinskoj potkraj godine protekao je u raspravama koji su to najveći problemi koji koče razvoj investicija; je li to sporost državne uprave oko rješavanja vlasničkih problema, ili je za to kriva lokalna samouprava koja na početku sputava lakšu provedbu investicija na svom području. Županijski pročelnik za razvoj dr. Ljudevit Krpan spomenuo je neslavan podatak iz analize Svjetskog instituta za konkurentnost, po kojem je Hrvatska 57. od 59 zemalja po jednostavnosti ulaganja. Mnogi susjedi su ispred nas, a PGŽ kao županija otvorena za ulaganja naročito želi smanjiti birokratske prepreke, koje često predstavljaju i sami zakoni, vlasnički problemi, ali i politika. Zabrinjava činjenica koju je izrekao domaćin skupa obnašatelj dužnosti župana PGŽ dr.sc. Vidoje Vujić da u zad-

Načelnici i gradonačelnici na susretu u Malinskoj

njih nekoliko godina nije realiziran niti jedan projekt iz Županijskog prostornog plana, na način da je potpuno dovršen. Lokalni načelnici najveći problem vide u sporosti državne administracije koja predugo rješava, ili uopće ne rješava vlasničke probleme, premda bi to mogla i potezom pera, kako je slikovito rekao gradonačelnik Bakra Tomislav Klarić. Umjesto toga, dodao je gradonačelnik Opatije, država se masovno uknjižuje na sve moguće terene i lokalna samouprava preko noći gubi kapital koji ima, i zbog toga se teško mogu planirati investicije.

Sedmom susretu župana s gradonačelnicima i načelnicima s područja PGŽ drugog dana u Malinskoj se pridružio ministar uprave Arsen Bauk koji je predstavio nove prijedloge izmjena i dopuna Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi i Zakona o lokalnim izborima. Ministar Bauk objasnio je da bi ubuduće suradnja vijeća i gradonačelnika trebala

biti bolja, jer će se, u slučaju neusvajanja proračuna, raspisati novi izbori za vijeća i gradonačelnike. Kada pada proračun gradova i općina "padaju" općinska i gradska vijeća kao i gradonačelnici i načelnici koji će, prema Prijedlogu Zakona o lokalnoj i regionalnoj samoupravi, imati pravo birati pročelnike te imenovati članove nadzornih i upravnih odbora tvrtki u vlasništvu jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Uz predstavljanje Investicijskog foruma Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke –"Mi nudimo mogućnosti" i Kataloga investicijskih projekata u Primorsko-goranskoj županiji na susretu je bilo riječi o podršci jedinicama lokalne samouprave u pripremi EU projekata te o Projektu "e-županija" s naglaskom na mogućnost privlačenja sredstava Europske unije za gradnju optičke mreže. Jedna od tema bila je i financiranje projekata putem javno privatnog partnerstva. ■■

Nagrađeni najbolji sportaši Županije

U Mramornoj dvorani Pomorskog i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja uobičajeno su u prosincu proglašeni najbolji sportaši, sportašice i sportski kolektivi Županije, a nastavljena je i tradicija darivanja sportaša od strane Primorsko-goranske županije. U skladu s Pravilnikom o nagrađivanju Županija je za najbolje sportaše u sezoni 2011/12. izdvojila 570.450 kuna. Novčane nagrade dodijeljene su seniorskim ekipama klubova za postignute rezultate na državnoj i međunarodnoj razini u ekipnim dvoranskim i bazenskim loptačkim sportovima, dok je nogomet još uvijek izvan tog sustava nagrađivanja.

Uz deset klubova nagrađena su 32 sportaša koji su postigli vrhunska ostvarenja na Olimpijskim i Paraolimpijskim igrama te europskim i svjetskim prvenstvima.

Nagrađeni sportaši za sezonu 2011/12. su Leo Brnić, Bruno Kraljić, Roland Marčelja (svi Boćarski klub Benčić Vargon), Anja Hamerlitz (Jedriličarski klub Opatija), Ivana Bebek (Karate klub RI Croatia), Jelena Kovačević (Karate klub No Kachi), Ivona Tubić (Karate klub Volosko), Azra Saleš (Karate klub Opatija), Ana

Jedriličarka Anja Hamerlitz najbolja je sportašica Opatije

Znaor (Kickboxing klub Sušak), Andrej Gudac, Tibor Ileš, Marko Stojanović (svi Kickboxing klub Sušak), Sanja Jovanović (Plivački klub Primorje CO), Andrej Krstinić, Donik Begaj i Antonijo Crvtila (Streljački klub Dub Malinska), Daniel Gospić (Športsko društvo Škarpina Nerzine), Radoslav Jakupović (SRD Udica Mali Lošinj), Arsen Radinović (SRD Kantrida), Tatjana Oštrina (Kuglački klub Rijeka), Zlatko Vučenović i Vedran Dumenčić (SRK slijepih Rijeka), Miroslav Matić (Atletski klub za osobe s invaliditetom Srce), Nives Mladenčić (Boćarski klub Kastav), Snježana Kramar (Kuglački klub Mlaka),

Zlatni olimpijac Sandro Sukno, član "Primorja EB", primio je priznanje župana Vidoja Vujića

Zoran Talić, Samir Barać, Sandro Sukno, Petar Muslim, Frano Vičan, Ivan Buljubašić i Paulo Obradović (svi Vaterpolo klub Primorje EB).

Nagrađeni klubovi za sezonu 2011/12 su Vaterpolo klub "Primorje EB", Ženski odbojkaški klub "Rijeka", Rukometni klub "Zamet", Muški odbojkaški klub "Zamet", Odbojkaški klub "Opatija", Košarkaški klub "Kvarner 2010", Ženski rukometni klub "Zamet", Odbojkaški klub "Grobničan", Košarkaški klub "Pleter", Odbojkaški klub "Kostrena" i Rukometni klub "Orijent Presoflex". ■■

Prvi Invest forum

Širom otvorena vrata ulagačima

Srušiti administrativne barijere - poruka je sa skupa

Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka imaju što ponuditi investitorima, poruka je prvog Invest foruma koji je koncem godine u hotelu "4 opatijska cvijeta" ugostio ne samo vrh države i lokalne vlasti, nego i oko 250 gostiju, od niza veleposlanika preko investicijskih fondova i financijskih institucija do zainteresiranih investitora iz cijelog niza država, od talijanskih brodogradilišta do velikih svjetskih kompanija poput Mitsubishija ili Marubeni.

Skup je okupio sve one koji su u ovom trenutku zainteresirani za potencijalna ulaganja u PGŽ, Rijeku i riječki prometni pravac, kao i ostalih stotinu projekata koji se spominju u Katalogu investicija koji je objavila Primorsko-goranska županija.

Hrvatska vapi za ulagačima, poručeno je sa skupa, a da je tome doista tako potvrdio je i podatak da je u prvih šest mjeseci prošle godine ostvareno tek 150 milijuna eura investicija. Ministar poduzetništva Gordan Maras obećao je da će poduzetnike u 2013. država dodatno

porezno rasteretiti i najavio je i da s novim Zakonom o poticanju investicija svaka tvrtka s tri novozaposlena i kapitalom od 50.000 eura dobiti poticaje od tri do devet tisuća eura za svako novo radno mjesto.

Predsjednik RH Ivo Josipović upozorio je da je najveći problem Hrvatske u administrativnim barijerama, i da je razgovarao s mnogima koji su već htjeli ulagati u Hrvatsku, ali nisu uspjeli. Župan Vidoje Vujić poručio je da objavljeni Katalog investicija PGŽ nije tek lista želja, već stvarna baza za ulaganja, dok je riječki gradonačelnik Vojko Obersnel istakao da PGŽ i Grad Rijeka nude nove velike mogućnosti investiranja – od kapitalnih projekata riječkog prometnog pravca do megaprojekta Rijeka Gateway.

Mnogi su uglednici istakli da je Katalog za investitore profesionalno sastavljen i prezentiran dokument Županije i Grada, a da bi sličan katalog trebalo napraviti i na razini države. ■■

Skup u Opatiji okupio je sve one koji su u ovom trenutku zainteresirani za potencijalna ulaganja u PGŽ, Rijeku i riječki prometni pravac, kao i ostalih stotinu projekata koji se spominju u Katalogu investicija koji je objavila Primorsko-goranska županija

Zapaženo predavanje Stephena B. Younga

Geostrateški položaj

Veliku pažnju izazvalo je predavanje Stephena B. Younga, ekonomista i autora knjige "Moralni kapitalizam", koji je poručio: "Možete rasti kao nitko u EU, ali razvijte luku, sagradite prvoklasnu željeznicu i ceste i iskoristite svoj geostrateški položaj kao svoju sudbinu. Ulazite za pola Europe i iskoristite to."

Proglašeni volonteri godine

U drugu za razvoj civilnog društva SMART u suradnji s Primorsko-goranskom županijom i Gradom Rijekom već šestu godinu zaredom, povodom obilježavanja Međunarodnog dana volontera, dodjeljuje nagradu "Volonteri godine" istaknutim volonterkama i volonterima s područja županije i grada.

Dodjelom nagrada želi se izraziti priznanje volonterima koji su uložili svoje vrijeme, trud, znanje i vještine za dobrobit i razvoj zajednice, a izabrani su od strane neovisne komisije sastavljene od članova Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke te udruge SMART kojima je 5. prosinca na prigodnoj svečanosti uručena nagrada – statua i priznanje "Volonteri godine".

Nagrađene volonterke i volonteri s područja Primorsko-goranske županije su Lorina Starc, ispred Centra za socijalnu skrb Cres-Lošinj, Mali Lošinj, Marijan Mavrić ispred Doma za djecu i mlade punoljetne osobe Izvor, Selce, te Miodrag Blagojević, ispred Matice umirovljenika PGŽ-a. S područja grada Rijeke nagrađeni su Neven Vulović, ispred Franjevačkog svjetovnog reda Trsat, provoditelja projekta Socijalna samoposluga, Rijeka, Nenad Mladenčić ispred Mjesnog

odбора Kozala te Maksimilijan Jevtić ispred Udruge za podršku žrtvama i svjedocima, Rijeka.

Pohvale Smartovog Volonterskog centra uručene su Eliani Cavrak i Marti Viduki ispred Udruge Inovacijsko-poduzetničkog centra Rijeka, Loreni Katić ispred Centra za participaciju žena u društvenom životu, Jadranki Škiljan ispred Matice umirovljenika PGŽ-a, Slavici Grgurić-Pajnić ispred Doma za psihički bolesne odrasle osobe Turnić, jedinica Radočaj, Anki Buterin ispred Matice umirovljenika PGŽ-a, Sari Ribarić ispred Udruge za djecu i mlade Kocka, Ivanu Bušiću ispred Centra tehničke kulture

Rijeka, Gordani Crnković ispred Zaklade »Ana Rukavina«, Christianu Grailachu, Damiru Medvedu, Drašku Maršaniću ispred Udruge za očuvanje i promicanje drenjula Dren, Slavici Drakulić ispred Mjesnog odbora Pećine, Gordani Brzici ispred Doma za psihički bolesne odrasle osobe Turnić i Nevenki Bakarčić ispred Udruge invalida rada Rijeka.

Ispred Primorsko-goranske županije nagrade je uručio obnašatelj dužnosti Župana prof.dr.sc. Vidoje Vujić, dok je Miroslav Matešić zamjenik gradonačelnika Grada Rijeke uručio nagrade volonterima s područja grada. ■■

Za dobrobit zajednice - volonteri uvijek na pomoći siromašnim sugrađanima

Gradu Cresu europska Zastava časti

Predsjednik Hrvatskoga sabora Josip Leko: "Grad Cres je pionir europejstva u Hrvatskoj i može poslužiti kao uzor ostalim sredinama u zemlji"

Zastavu časti creskom je gradonačelniku Jurjaku predala počasna članica Parlamentarne skupštine Vijeća Europe Johanna Schicker

Svečanosti dodjele Zastave časti u creskoj Školi, uz mnoštvo Cresana, okupila je i velik broj uglednika

Grad Cres od početka devedesetih godina održava dobre odnose s nekoliko talijanskih i njemačkih gradova, zahvaljujući prije svega europskoj orijentaciji tadašnjih gradskih čelnika Nivia Toicha i Sergia Negovetića. Suradnja s prijateljskim gradovima razvijala se na razne načine, Cres je dobio mnoge prijatelje koji ga redovito posjećuju, a s nekim gradovima sklopljene su i povelje o bratimljenju – s Mottom di Livenza 1996., a s Comacchiom 2008. godine. S bratimljenjem, a i drugim prijateljskim gradovima, održavane su dobre veze, delegacije su odlazile na proslave raznih blagdana kod gradova-prijatelja, uspješna je bila i kulturna suradnja, razmjena zborova i klapa, a u nekoliko navrata Cresani su se upoznali i s poduzetništvom svojih prijatelja.

U protekle tri godine aktivnosti su se usmjerile

na mlade, dok su se za financiranje više koristili europski programi. Najbolju suradnju Grad Cres ostvario je s Gimnazijom i Košarkaškim klubom koji su se rado uključili u razne projekte bratimljenih gradova.

Krajem 2010. godine Grad Cres se kandidirao za prvo priznanje koje Vijeće Europe dodjeljuje lokalnim i regionalnim vlastima za aktivno promicanje europskih ideala – Europsku diplomu, koja je predstavnicima Grada uručena 2011. godine na svečanosti u Strasbourgu. Potaknuti tim uspjehom, kandidirali su se i za priznanje višeg reda – Zastavu časti – i obradovali se kad je iz Vijeća Europe stigla vijest da je Odbor za društvene djelatnosti, zdravlje i održivi razvoj Parlamentarne skupštine Vijeća Europe na svom proljetnom zasjedanju u Strasbourgu, dodijelio Gradu Cresu Zastavu

časti za aktivnosti na međunarodnom planu, za napore u jačanju europskog jedinstva i stvaranje bliskih odnosa između građana Europe. Osim Cresa, priznanja su dobili: najviše, Europsku nagradu dobili su gradovi Corciano (Italija) i Sighişoara (Rumunjska), Plaketu časti dobilo je 12 gradova, Zastavu časti 17 gradova, te Europsku povelju 12 gradova.

Aktivnosti zbog kojih je Cres dobio Zastavu časti

Priznanje je u Cres došlo zbog više aktivnosti, a najveći zajednički projekt Grada i Gimnazije, pod nazivom "Europa... zajednica u kretanju: sport - zdravlje - sigurnost - jednake mogućnosti" provodio se s partnerima-gradovima iz Italije, Njemačke, Francuske i Slovenije. Održane su tri radionice – dvije u Italiji, u Mesoli i Migliaru, te jedna u njemačkom Eppertshausenu. Zadatak je bio napraviti prezentaciju, video ili plakat na temu vezanu uz naziv projekta. Cresani su napravili trojezičnu prezentaciju (englesko-njemačko-talijanski) koja je na konkretnom primjeru govorila o mogućnostima uključivanja osoba s posebnim potrebama u svakodnevni život i za taj rad dobila drugu nagradu (videokameru). Na radionicama su uvijek bili najaktivniji, mogli su komunicirati na tri jezika, često su bili prevoditelji svojim vršnjacima iz drugih zemalja.

Cresani su bili uspješni i na sportskom planu – košarkaši (učenici osnovne škole i Gimnazije) su dvije godine zaredom osvajali prvo, a jednom drugo mjesto na međunarodnim turnirima održan u Italiji, a sportski susreti – košarkaški i nogometni – održani su i u Cresu između creskih ekipa i onih općina smještenih u delti rijeke Po. Jedna od aktivnosti koja se ocjenjuje prilikom dodjele priznanja Vijeća Europe jesu i promicanje europskih ideja. Zahvaljujući Osnovnoj školi koja redovito obilježava Dan Europe i Europski dan jezika i tu je Grad Cres "dobio bodove". I sama dodjela Europske diplome bila prilika da se, konferencijama za novinare i na druge načine kroz medije promoviraju europske ideje. Nadalje, važne su i posjete predstavnika Grada Cresa bratimljenim gradovima i obratno, a posebno je značajna bila velika "Fešta prijateljstva" organizirana u Cresu zajedno s bratimljenim gradom Comacchiom. Nizom aktivnosti – prikazivanjem filmova, promocijom autohtonih proizvoda, koncertima – tom su prilikom pokazali dio onoga što pružaju ti gradovi.

Svečanost u duhu jedinstva, tolerancije i prijateljstva

Svečanost dodjele Zastave časti, održana u osnovnoj školi Frane Petrića, pokazala je kako

se zajedničkim radom može napraviti nešto što će se svidjeti svima i donijeti pozitivnu atmosferu, osjećaj sreće i zadovoljstva.

Kako su radost otočana došli podijeliti i čelnici prijateljskih gradova iz Italije, u njihovo ime okupljenima se obratio gradonačelnik Migliara Marco Roverati, naglasivši da je "dodjela ovog prestižnog priznanja Gradu Cresu plod dugotrajnih i napornih aktivnosti koje ste provodili i odnosa koje smo imali prilike ostvariti između naših zajednica kao i s općinama iz drugih europskih zemalja".

Vijeće Europe na svečanosti je predstavljala Johanna Schicker, počasna članica Parlamentarne skupštine, koja je istaknula kako je neobično da je novo priznanje u Cres stiglo samo godinu dana nakon što je odlikovan Europskom diplomom, budući da velik broj gradova i općina iz cijele Europe pokušava dobiti priznanje Vijeća Europe. Predajući Zastavu časti (koju su na pozornicu donijeli članovi školske folklorne grupe praćeni zvukom meha) creskom gradonačelniku Kristijanu Jurjaku rekla je: "Poštovani gradonačelnice, za uzoran rad, koji se iščitava i iz Vašeg izvješća za 2011. godinu Vijeće Europe vam je dodijelilo Zastavu časti. Ovo priznanje treba biti poticaj za daljnji angažirani rad pod okriljem Europe, ove ideje treba prenijeti i mladima jer u njihovim je rukama naša budućnost. Grad Cres je ovaj cilj ustrajno slijedio".

Zahvaljujući se na priznanju gradonačelnik Jurjako je naglasio: "Želja nam je i dalje razvijati dobre odnose s bratimljenim gradovima Mottom di Livenza i Comacchiom, ali i s drugim prijateljima iz Italije, Austrije i Njemačke. Želimo na taj način prije svega našim mladim generacijama otvarati nove vidike, upoznati ih s Europom u koju naša domovina uskoro i formalno ulazi kao punopravna članica".

Okupljenima se zatim obratio obnašatelj dužnosti primorsko-goranskog župana prof. dr. Vidoje Vujić istaknuvši da je ovo priznanje velika čast za Cres, Hrvatsku i županiju. Čestitke je Cresanima uputio i voditelj Izaslanstva Hrvatskog sabora u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe Gvozden Srećko Flego.

Predsjednik Sabora Josip Leko je, među ostalim, u čestitci istaknuo kako je ovo priznanje Cresu iznimna čast i time se Cresani imaju puno pravo ponositi, a Hrvatska se ponositi Cresom: "Sada već s drugim važnim priznanjem koje ste dobili za njegovanje europskog duha i kulturu suradnje i dijaloga s drugim europskim narodima, Grad Cres je pionir europejstva u Hrvatskoj i može poslužiti kao uzor ostalim sredinama u zemlji".

W. Salković

Kroz program su na hrvatskom, engleskom, talijanskom, njemačkom pa čak i latinskom vodili renesansno odjeveni gimnazijaka Sonja Jakić i osnovnoškolac Roko Salković

Krajem 2010. godine Grad Cres se kandidirao za prvo priznanje koje Vijeće Europe dodjeljuje lokalnim i regionalnim vlastima za aktivno promicanje europskih ideala – Europsku diplomu, koja je predstavnicima Grada uručena 2011. godine na svečanosti u Strasbourgu. Potaknuti tim uspjehom, kandidirali su se i za priznanje višeg reda – Zastavu časti – i dobili je

Od Rijeke su površinom veći Bakar, Novi Vinodolski, Delnice čak i Vrbovsko

Dvadeset godina od administrativne podjele po granicama katastarskih općina vidimo da to za Rijeku nije bila dobra odluka, jer gradu nedostaje prostora za širenje. Reperkusije su socijalne, demografske i gospodarske, kaže gradonačelnik Rijeke Vojko Obersnel, dodajući da ipak razvoj Rijeke promišlja znatno šire od njezinih administrativnih granica

Razgovarao: Dragan OGURLIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Gospodine gradonačelnice, u travnju će biti obilježena 20. obljetnica ustroja Grada Rijeke u novom obliku, uostalom kao i 20. obljetnica od formiranja Primorsko-goranske županije. Što je bilo dobroga, a što loše u novoj teritorijalnoj podjeli gradova i općina na području nekadašnje Rijeke? Plaća li Grad Rijeka svekoliki danak dvadesetogodišnjem teritorijalnom ustroju?

– Po broju stanovnika Rijeka je najveći grad u Primorsko-goranskoj županiji, a po kvadraturi jedan od manjih gradova, ne samo u županiji već i u državi.

Naime, administrativnim potezom, Rijeka je 1993. godine svedena na svega 44 četvorna kilometra, a od Rijeke su površinom veći, primjerice, Bakar, Novi Vinodolski, Delnice ili pak Vrbovsko.

Administrativna podjela iz '93. napravljena je tako da su jedinice lokalne samouprave definirane po granicama katastarskih općina. Takav je potez u nekim slučajevima bio opravdan, no u nekim nije. Nažalost, kada je u pitanju Rijeka, taj je potez, zbog nedostatka prostora, otežao razvoj grada.

Primjerice, područje Industrijske zone na Kukuljanovu nekad je pripadalo Općini Rijeka, Zona je građena najvećim dijelom

sredstvima Riječana, a danas njome upravlja i ubire prihod Grad Bakar iako i dalje u zoni radi najviše Riječana.

No, to i nije presudni problem i upravo zato promišljam razvoj Rijeke znatno šire od njezinih administrativnih granica. Naravno, ne zbog teritorijalnih pretenzija nego prije svega u projektnom smislu. Upravo iz tog razloga, bio sam među prvima koji su prihvatili inicijativu za otvaranjem logističke zone Miklavlja u Općini Matulji.

No, unatoč svemu Rijeka je i dalje nosioc velikih investicijskih ciklusa u koje su uključeni svi gradovi i općine riječkog prstena, naročito u komunalnoj infrastrukturi – izgradnji vodovoda, kanalizacije, plinovoda, nabavci novih autobusa i slično.

Nema drastičnog pada broja stanovnika

Demografska slika Grada Rijeke se u proteklih dvadeset godina značajno pogoršala. Nakon objave rezultata Popisa stanovništva iz 2011. uslijedio je šok - Rijeka, tih 44 km² od Kantride do Plumbuma, je u 10 godina izgubila 16.000 stanovnika, najviše među većim hrvatskim gradovima. Međutim, ako Rijeku gledamo zajedno s područjem Riječkog prstena,

Broj stanovnika u tzv. riječkom prstenu je povećan; u Kastvu za čak 17 posto u odnosu na 2001, dok je Općina Viškovo u deset godina narasla skoro dvostruko i to je zapravo odgovor na pitanje gdje su "nestali Riječani". Iselili su se kilometar-dva od Rijeke

broj stanovništva je otprilike isti kao prije deset godina. Nije li to i odgovor na pitanje, gdje su nestali Riječani?

– Broj stanovnika u tzv. riječkom prstenu znatno je povećan. Primjerice, u Kastvu se broj stanovnika povećao za čak 17 posto u odnosu na 2001, dok je Općina Viškovo u deset godina, dakle od 2001. do 2011. narasla s 8.907 stanovnika na 14.495 stanovnika i to je zapravo odgovor na pitanje gdje su "nestali Riječani". Iselili su se kilometar-dva od Rijeke. No, svi ti ljudi i dalje rade u Rijeci, gravitiraju Rijeci, pa Rijeka je praktički spojena s tim okolnim mjestima. Mislim da Riječani i stanovnici prstena, bez obzira na administrativnu podjelu, cijeli potez od Bakra do Opatije i sjeverno do Jelenja, naprosto doživljavaju kao Rijeku. Malo tko razmišlja o administrativnim granicama među općinama i gradovima. No upravo zbog skućenog prostora, u Rijeci nema dovoljno prostora za izgradnju novih obiteljskih kuća pa mnogi mladi Riječani iz roditeljskih domova odlaze u prigrad. Sve su to gradovi i općine koji su prije teritorijalne podjele iz 1993. godine pripadali Općini Rijeka i kada se zbroji broj stanovnika u tim mjestima s brojem

stanovnika u Rijeci, vidi se da nema tako drastičnog pada broja stanovnika.

Kao što sam rekao, velik dio tih osoba i dalje je vezan za Rijeku, primjerice u Rijeci rade, a djeca im polaze riječke vrtiće i škole.

Iako nema puno prostora za gradnju, Grad Rijeka gradi stanove za mlade obitelji pa se tako po programu poticane stanogradnje trenutno gradi 80 stanova na Drenovi, a u pripremi je gradnja dodatnih više stotina stanova na nekoliko lokacija u gradu. Izgrađeno je i useljeno više od 200 stanova na Rujevici. Svaki roditelj za novorođeno dijete od Grada dobiva naknadu za osnovno opremanje bebe, a za socijalno ugrožene obitelji ta je naknada dvostruko veća. Grade se novi vrtići, većina škola radi u jednoj smjeni, konkretno, stvaramo uvjete za kvalitetan život mladih ljudi u Rijeci. Upravo zato vjerujem da će se situacija u godinama koje dolaze mijenjati i da će se potomci iseljenih Riječana iz prigradskih naselja vraćati u stanove svojih baka i djedova i u Rijeci stvarati svoje obitelji.

Ulaganje u riječki prometni pravac

Na Invest forumu u Opatiji, kojeg ste kao Grad organizirali zajedno sa Županijom u potrazi za investitorima, jedan od

predavača Stephen B. Young apostrofirao je ogromnu šansu za razvoj po ulasku u EU, jer se cestama i željeznicom od Rijeke u 24 sata može dosegnuti pola Europe. No, mi stalno pričamo o povoljnom geostrateškom položaju, ali ostaje dojam da jedna po jedna otpadaju ambiciozne najave razvijanja prometnih pravaca koje su došle s novom Vladom, a koje su Rijeku imale u svom prioritetu.

– Ne mogu se složiti s tom tezom. Naime, upravo je riječki prometni pravac jedan od najvećih projekata ove Vlade – u željeznicu na riječkom području HŽ infrastruktura ulaže oko 550 milijuna eura. Gradit će se drugi kolosjek pruge u Rijeci, uredit će se Glavni kolodvor i kolodvor na Brajdici, a trasa pruge od Rijeke do Delnica bit će rekonstruirana i skraćena. Vlada priprema i izgradnju nove odnosno rekonstrukciju postojeće pruge od granice s Mađarskom preko Zagreba do Rijeke i Šapjana, a ta je investicija teška preko dvije milijarde eura.

Isto tako, nedavno je konačno završen projekt novog sustava električne vuče na dionici od Moravica prema Rijeci i Šapjanama.

Sve ovo je pak povezano s razvojem

Luke jer veća propusnost željeznice odnosno jačanje željezničkih kapaciteta omogućuju i rast kapaciteta luke.

Očekivanja od poreza na nekretnine

Podržavate Nacrt prijedloga zakona o porezu na nekretnine, i sami ste kao predsjednik Udruge gradova u njegovoj izradi sudjelovali. Obzirom da je porez na nekretnine isključivo lokalni porez, koji će ojačati prihode lokalne samouprave, hoće li se zbog toga rasteretiti cijena rada, dakle porez i prirez na dohodak?

– Porez na nekretnine neće biti dodatni namet već će zamijeniti sadašnju komunalnu naknadu. Iako bi, prema projekcijama Ministarstva financija ovaj porez trebao donositi više novca u gradske proračune, mislim da je još rano govoriti o tome mogu li se na račun ovog poreza smanjiti druga davanja. Pogotovo u kontekstu činjenice da je prethodna Vlada u više navrata, pod krinkom poreznih reformi, povećavala prihode državnog proračuna upravo na račun proračuna jedinica lokalne samouprave.

No u svakom slučaju, ako praksa pokaže da su prihodi od poreza na nekretnine znatno veći od prihoda od komunalne naknade, vrlo rado ću predložiti smanjivanje ili čak ukidanje prireza.

Riječki škver ima budućnost

Nakon stečaja brodogradilišta u Kraljevici, i odgode rješenja za 3. maj, nameće se pitanje može li Grad i ova regija sačuvati 3. maj i brod kao proizvod?

– Vlasnik 3. maja je država, a ne Grad. No, u ovom trenutku 3. maj je u puno boljoj poziciji no prije nekih pola godine i uvjeren sam da riječki škver ima budućnost.

Naime, u tijeku je proces privatizacije 3. maja – pulski je Uljanik poslao Vladi obvezujuću ponudu za kupnju riječkog brodogradilišta. Uljanik je prethodno dokapitaliziran i privatiziran, a najviše su uložili Croatia osiguranje i Kapitalni fond kojim upravlja Hrvatsko mirovinsko investicijsko društvo.

Uz to, dovršen je i plan restrukturiranja 3. maja i trenutno je na razmatranju u Bruxellesu.

Na društvenim mrežama ili jeste ili niste

Aktivni ste na društvenim mrežama, a imate iskustva i s Twitterom. Tamo ste spontano izrekli nešto što u naletima ljutnje u kontekstu ucjena slovenske politike prema Hrvatskoj pomisle mnogi u Hrvatskoj... Kakva su Vaša ostala iskustva s modernim komunikacijama? Mislite li da

se bez aktivnosti na internetu i društvenim mrežama danas mogu dobiti izbori?

– I dalje ne mogu vjerovati koliku je pažnju medija privukao taj jedan twitt...

Društvene mreže i ostale oblike online komunikacije koristim svakodnevno i to već dugi niz godina. To su za mene prvenstveno dodatni, brzi i efikasni kanali komunikacije s građanima. Povezanost društvenih mreža s izborima ima smisla ako je prirodna. Ne vjerujem da bi tviteraši ili FB zajednica svojim glasovima nagradila nekoga tko se pojavi mjesec dana pred izbore i onda nestane pet dana nakon izbora. Dakle, na društvenim mrežama ili jeste ili niste. Osim putem društvenih mreža s građanima komuniciram mailom, ali i e-konzultacijama putem kojih građani mogu direktno sudjelovati u odlučivanju i promišljanju razvoja grada.

Upravo je iz e-konzultacija i volje građana proizašao, npr. model budućeg upravljanja novom plažom na Kantridi, plažom Ploče, koja će biti dana u koncesiju, no ulaz se i dalje neće naplaćivati.

Što se tiče utjecaja interneta i društvenih mreža na rezultate izbora on je velik jer omogućuje da poruke koji kandidati i stranke šalju dopru do većeg broja ljudi, no ne mislim da je i presudan. ■■

Napisao i snimio:
Mladen TRINAJSTIĆ

Od silnih čakula, planova i snova danas vidimo da se od kontejnerskog terminala (za sad) odustalo, jednako kao i od nizinske pruge, da problemi Dine i dalje postoje, nažalost čak i eskaliraju, da Zračna luka nastavlja starim putem a nisam baš siguran ni da u aktualnim geostrateškim okolnostima čak ni Janaf može opstati na način kako to naši planeri žele

Suradnja sa Županijom

U okolnostima u kojima se mnogi planovi donose samo da bi se donijeli i u kojima malo tko pažnju poklanja na akcijski odnosno "realizatorski" dio projekata koji uvijek sjajno izgledaju na papiru, svjetlu točku nalazim u trenutnom obnašatelju dužnosti primorsko-goranskog župana dr. Vidoju Vujiću. Sve što sam s tim čovjekom dogovorio i sve o čemu smo razgovarali i za što se obećao založiti - realizirano je! Zbog toga mu skidam kapu i volio bih da su i drugi političari s regionalne razine na njegovoj razini operativnosti, zaključio je Tomo Sparožić.

Naši problemi su ujedno i nacionalni

Danas u Hrvatskoj vjerojatno nema niti jedne osobe koja nije čula za Omišalj - Tomo Sparožić

sredine, sadržaji i subjekti koji bi trebali postati nositeljima razvoja domaćeg gospodarstva danas nažalost još uvijek ondje više potencijal i šansa, do li stvarni motori razvoja tog kraja.

- Znamo koliko se već mjeseci, zapravo godina govori o golemim ulaganjima u ovdašnju infrastrukturu. Koliko je govora, rasprava pa i prijedora bilo vezanih uz projekt gradnje kontejnerskog terminala u Omišlju, gradnji željezničke poveznice sjevera otoka Krka s tzv. nizinskom prugom Rijeka-Zagreb. Koliko je govora, planova i vizija vezanih uz LNG terminal, uz Dina Petrokomiju, Zračnu luku Rijeka, Janaf... dakle subjekte koji svi redom čine Omišalj onim što on danas jest i koji će nedvojbeno utjecati na ono što će ovo mjesto i ova općina postati u budućnosti. Od silnih čakula, planova i snova danas vidimo da se od kontejnerskog terminala (za sad) odustalo, jednako kao i od nizinske pruge, da problemi Dine i dalje postoje, nažalost čak i eskaliraju, da Zračna luka nastavlja starim putem a nisam baš siguran ni da u aktualnim geostrateškim okolnostima čak ni Janaf može opstati na način kako to naši planeri žele.

Po turizmu odmah iza Baške i Krka

Umjesto motora razvoja ovog kraja i naše zemlje, većina tih subjekata danas su naši problemi s kojima se, posebice oni koji obnašaju vlast na nacionalnoj razini, teško nose. Nažalost, ne vidim spremnosti, koordinacije, vizije, hrabrosti i agilnosti, čak ni ozbiljnosti da se uhvatimo u koštac s problemima tih tvrtki i da se nedaće jednom za svagda riješe. Umjesto da uživamo u koristima koje postojanje tih i takvih subjekata sredinama poput Omišlja svugdje u svijetu donose, mi smo danas u većini nabrojanih slučajeva suočeni s ogromnim problemima, neizvjesnošću i gospodarsko-socijalnim rizicima koji, malu i povezanu zajednicu kakva je Općina Omišalj, ne ostavljaju ravnodušnom.

U takvim okolnostima, nastavlja Sparožić, Općina i njeni stanovnici okreću se mjerama i aktivnostima kojima sami razvijaju svoju

Omišalj

sredinu, ponajprije turizmu ali i malom i srednjem poduzetništvu koje, tvrdi, unatoč svim problemima na Boduliji danas pokazuje priličnu dozu "žilavosti". Najvećim i najvažnijim projektima realiziranim u mojem dosadašnjem radu u funkciji općinskog načelnika držim poodmaklu izradu novog katastra nekretnina zajedno s obnovom zemljišne knjige ali i dovršetak niza prostorno-planskih dokumenata i infrastrukturnih projekata koji ovoj sredini, na dulji rok, otvaraju mogućnost razvoja i napretka. Stvorili smo uvjete investiranja u turističku zonu Voz-Peškera, izuzetno atraktivnog područja na najsjevernijoj točki ovog otoka gdje će, uvjeren sam, u doglednoj budućnosti izrasti sadržaji koji će promijeniti sliku o Omišlju.

Turizam je i danas naša najvažnija grana i mnogi ne znaju da je Omišalj (zajedno s Njivicama) najjača turistička destinacija otoka Krka, odmah iza Baške i Grada Krka. Izgradili smo lukobran u Njivicama i stvorili preduvjete pristajanja znatno većeg broja plovila ali i vraćanja tog mjesta na nautičarsko-brodarske karte sjevernog Jadrana. Ništa manje značajna nisu niti ulaganja u našu servisno-uslužnu zonu Pušća u kojoj su, krizi i recesiji unatoč, proteklih godina nikli novi veliki poslovni kompleksi naših lokalnih poduzetnika. Ondje je samo u protekloj godini u izgradnju novih proizvodnih i prodajnih objekata investirano čak 50 milijuna kuna. Gdje se još toliko novca potrošio na razvoj? Općina ovih dana provodi i anketiranje lokalnih malih poduzetnika i obrtnika s nakanom realizacije novog plana - izgradnje zajedničkog poslovno proizvodnog kompleksa u istoj zoni, sadržaja sličnog krčkoj "Curicti" u kojoj će mjesto za rad i priliku za razvijanje svog poslovanja naći veći broj domaćih obrtnika, naglašava načelnik.

Problemi koji opterećuju ljude i općinu

U razgovoru o trenutačnoj "krvnoj slici" Općine

Panorama s najsjevernijeg dijela omišaljskog priobalja, zone u kojoj bi u skorijoj budućnosti mogla početi ulaganja u ambiciozne turističke sadržaje

Dina opterećuje ljude koji ondje rade a ne dobijaju plaću, ali i lokalnu upravu koja zbog izostanka predviđenih proračunskih prihoda balansira na rubu ponora

Poslovno-uslužna zona Pušća kraj Omišlja u kojoj vlada poprilična poduzetnička živost

Svaki slobodni trenutak na barci

Za razliku od zabrinutog izraza na Sparožićevom licu dok je govorio o bremenitoj sadašnjosti Omišlja, otoka Krka i Hrvatske, kad smo ga upitali o načinu na koji provodi svoje slobodno vrijeme omišaljskom su se načelniku u očima mogle iščitati neke sasvim drugačije, vedrije emocije. - Svaki slobodni trenutak provodim na barci. Ribolov je moja ljubav, moja strast i svaki sam dan, kad god mogu, na barci s koje najčešće ostima, onako po starinski, lovim ribu. A ulovim svašta, kaže nam pokazujući nam mobitel prekrcan fotkama ulovljenih kapitalaca kojima, priznaje, u pravilu časti svoje prijatelje!

Opatija

Napisao: Davor ŽIC
Snimio: Petar FABIJAN i Arhiva ŽIC

Godišnje otprilike 27.000 ljudi krstari našim brodovima, što je važno jer svi oni ostaju po sedam dana u Hrvatskoj. Počeli smo prije 17 godina s jednim ili dva broda, dok danas imamo 45 brodova s preko 1200 ležaja, kaže Daniel Hauptfeld.

Uspjeh putničke agencije "Katarina line" izgrađen je na tome da prepoznaju i iskoriste priliku tamo gdje je drugi propuste

Dvadeset godina prošlo je otkako je Katica Hauptfeld u izajmljenom prostoru u hotelu Adriatic postavila ploču s nazivom tvrtke "Katarina line" i u ratnoj 1992. godini, "naoružana" jednim od rijetkih računala na hrvatskom turističkom tržištu, odlučila se – nakon radnog iskustva u Kvarner Expressu i Kompasu – okušati u samostalnom "biznisu". Nitko joj nije davao previše šansi kada se, umjesto dobrostojećim njemačkim i austrijskim gostima koji su zbog rata sve više počeli izbjegavati Hrvatsku, okrenula istočnoeuropskom tržištu koje je tek počelo otkrivati naše more. No, stalna informatička nadgradnja, praćenje razvoja turističkog tržišta te predviđanje i kreiranje novih trendova najačali su skepsu – iza Katicke Hauptfeld danas je niz nagrada Hrvatske turističke zajednice i Udruženja menadžera Croma, ali i oko 116 milijuna kuna godišnjeg prihoda tvrtke "Katarina line".

Posao preuzimaju mlađe snage

Vjeru u njene sposobnosti od prvih dana imali su partneri među kojima je bio i Lenart Carlsson, direktor jedne od najvećih trajektnih kompanija na svijetu – Stena Line – koji je tvrtki Katicke Hauptfeld i nadjenao ime. Carlsson je bio među tristotinjak uzvanika na velikoj fešti povodom 20. rođendana tvrtke, na kojoj su se našli i bivši i sadašnji župan Primorsko-goranske županije, Zlatko Komadina i Vidoje Vujić, kao i ministar turizma Veljko Ostojić, koji je kazao da je za "dvadesetogodišnji put tvrtke Katarina Line trebalo imati vizije, znanja, entuzijazma te uložiti jako puno truda". Katica Hauptfeld tom se prilikom najviše zahvalila svojoj obitelji – suprugu Miljenku, te djeci Anamariji i Danielu, koji su nakon završenog školovanja preuzeli važne uloge u obiteljskom poduzeću. Nakon dvadeset godina na čelu kompanije, njena je vlasnica i najavila kako sve više posla planira prepustiti "mladim snagama".

Daniel Hauptfeld magistrirao je u Heidelbergu i zadužen je za zahtjevan sektor marketinga koji uključuje promociju tvrtke na stranim sajmovima i putem oglašavanja, kao i istraživanje tržišta.

- U ovih dvadesetak godina najviše su se promijenili uvjeti rada – od male sobe u hotelu Adriatic gdje je prvo bila zaposlena jedna, pa zatim dvije osobe, prešlo se u jednu malo veću poslovnicu u bivšem hotelu Admiral, pa sada u prostore od 160 kvadrata u centru Opatije koji su nam postali premali. Zato trenutačno vodimo rekonstrukciju 900 kvadrata velike zgrade u sjedištu bivšeg Trgovačkog Opatija, od kojih ćemo za naše potrebe koristiti 550 kvadrata površine, kaže Daniel, koji objašnjava kako njihovo novo sjedište neće biti obična zgrada, već će svojom arhitekturom, dizajnom i uređenjem podsjećati na kraj u kojem je tvrtka nastala – Opatiju, odnosno spoj mora i obale.

Trendovi rasta

Nakon njegove majke Katicke, Daniel je s petnaest godina rada u putničkoj agenciji "Katarina line" osoba s najdužim stažem među tridesetak zaposlenika.

- Svake godine smo s prihodima rasli od 10 pa čak do 23 posto godišnje, a tendencija je da se i dalje nastavi taj trend. Paralelno, naravno, malo po malo se povećava i broj zaposlenika – s poslovnica u Splitu i Dubrovniku imamo zaposlenih 30 osoba, od čega 26 u opatijskom sjedištu. Mi želimo izraditi svoje kadrove, i najčešće zapošljavamo ljude koji dolaze "svježi" s fakulteta. Naši zaposlenici koji su neko vrijeme s nama, i koji se pokažu sposobni u radu, dobivaju svoje "pomoćnike" koji se istovremeno uče poslu, ali i dobivaju priliku da se dokažu, da postanu samostalni komercijalisti koji će opet dobiti svoje "pomoćnike", objašnjava Daniel.

Tih tridesetak zaposlenih svake godine u Hrvatsku izravno i uz pomoć stranih partnera - od

Nova hit ponuda usmjerena prema mladima, dobi od 18 do 35 godina

Tridesetak zaposlenih u "Katarina lineu" svake godine u Hrvatsku izravno i uz pomoć stranih partnera - od Skandinavije do Novog Zelanda - privuče oko 80 tisuća stranih gostiju

Uspjeh = praćenje tržišta + novi proizvodi

Skandinavije do Novog Zelanda - privuče oko 80 tisuća stranih gostiju, te kako kaže Katica Hauptfeld – "imaju otvorena vrata hotela od Umaga do Dubrovnika".

- Ono po čemu smo postali poznati, kroz što smo se profilirali i na što već otpada 40 posto naše djelatnosti su sedmodnevna krstarenja. Godišnje otprilike 27.000 ljudi krstari našim brodovima, što je važno jer svi oni ostaju po sedam dana u Hrvatskoj. Počeli smo prije 17 godina s jednim ili dva broda, dok danas imamo 45 brodova s preko 1200 ležaja. Tu smo sada najjači i najpoznatiji, i ovdje razvijamo sve širi dijapazon proizvoda – od klasičnih krstarenja do novih tipova ponude poput biciklističkog krstarenja ili "šetačkog" krstarenja. Međutim, među tih 27 tisuća ljudi tek je njih petstotinjak iz Hrvatske. Naši ljudi slabo idu na krstarenja, doživljavaju to kao turneju autobusom po Hrvatskoj, nešto tipično usmjereno stranim gostima koji tek upoznavaju zemlju. A strancima su ta krstarenja idealna prilika da vide čim više naših mjesta u relativno kratkom vremenskom roku, od samo tjedan dana, i to uz kupanje i sunčanje... Cijene se kreću već od 300 eura za sedmodnevni boravak u polupansionu, a uvijek imamo posebne ponude za hrvatske goste i ljude iz naše regije. Mislim da naši ljudi puno dobroga propuštaju, a stranci uživaju u našem moru na koje smo toliko ponosni i kojim se često hvalimo, govori Daniel, ističući kako je dobro da razvoj turističke infrastrukture prati rast potražnje za ovim vidom turizma – "primjer je i opatijska luka koja bi trebala ići u proširenje i uređenje, što će nama olakšati dovođenje gostiju".

Za mlade - hosteli na moru

Poseban segment u njihovoj ponudi čine krstarenja namijenjena mladim ljudima, pa je tako "cruising Jadranom" ušao među izbor četiri stvari koje mladim Australcima i Novozelancima

preporučaju agencije, uz posjet Ibizi kao party zoni, trčanju s bikovima u Pamploni i borbi rajčicama – "Tomatini" kraj španjolske Valencije.

- Mi kao agencija doslovno "izmišljamo" nove proizvode. Tako u 2013. godinu imamo novu rutu – polazak iz Pule, s dva dana na Zrću. Kad izađete u Londonu van u petak ili subotu, sigurno je da ćete u bilo kojem baru pronaći nekoga tko je bio na našim krstarenjima. Počeli smo s klasičnim grupama starijih ljudi koji žele svoj mir i lagano krstarenje Jadranom. Međutim, kako su nam se brodovi razvijali i postajali luksuzniji, morali smo "zaposliti" i one brodove s kojima smo krenuli raditi, koji su još uvijek kvalitetni, ali imaju nešto niže kategorije zbog uvjeta kao što su kabine s krevetima na kat i bez tuš/WC-a. Zato smo došli na ideju da tu ponudu usmjerimo prema mladima, dobi od 18 do 35 godina i svima koji se tako osjećaju, kojima to zapravo dođe kao "hostel na moru". Našli smo tu nišu, i često mladi ljudi koji su na proputovanju Europom kažu da im je to bio najbolji smještaj u zadnjih mjesec dana. Tako i promoviramo destinacije, potičemo ih na razvoj – možete zamisliti situaciju u kojoj se 600 mladih iskrca na Korčuli u srijedu navečer. To je opći "show" u gradu, i svi dobro od toga zarade. Osim toga, ti mladi ljudi će jednog dana ostarjeti, sjetit će se da su se nekad odlično provodili u Hrvatskoj i poželjet će se možda vratiti, iskušati i druge dijelove naše ponude, objašnjava Daniel zbog čega velike nade polažu u ovu populaciju koja se u hrvatskim turističkim "vizijama" često doživljava "nezanimljivom" ili čak nepoželjnom zbog pretpostavljene niske kupovne moći. No, i čitava filozofija i uspjeh putničke agencije "Katarina line" izgrađen je na tome da prepoznaju i iskoriste priliku tamo gdje je drugi propuste. ■■

Daniel Hauptfeld: Želimo izraditi svoje kadrove, i najčešće zapošljavamo ljude koji dolaze "svježi" s fakulteta

Širenje poslovanja

Zanimljiva i poticajna priča o usponu tvrtke "Katarina line" još više dobiva na značaju ako se zna da se njen rast ostvarivao uvijek vlastitim sredstvima, bez oslanjanja na kredite banaka. Uz standardnu ponudu putničke agencije te krstarenja koja postaju njihov zaštitni znak, djelatnike ove brzorastuće kompanije uskoro očekuju novi izazovi. Kako je najavila vlasnica Katica Hauptfeld, na opatijskoj Slatini želi napraviti potpuno novu turističku ponudu, svojevrstan "meeting point", a poslovanje šire i na Mošćeničku Dragu, gdje na plaži Sv. Ivan planiraju malo apartmansko naselje.

I liječnici i pacijenti oduševljeni su novim uvjetima rada u Centru primarne zdravstvene zaštite

Napisao: Davor ŽIC
Snimio: Petar FABIJAN

Prva filmska uloga

Atraktivan izgled novog matuljskog zdravstvenog centra osigurao mu je i "filmsku rolu". Upravo u vrijeme otvorenja Centra, snimao se u Opatiji i okolici putopisni TV film "Na putu s Elsom" u njemačkoj produkciji, koji se vrti oko putovanja tročlane obitelji – bake (koju igra poznata glumica Michaela May), majke i kćeri – koje odlaze pronaći jedinu preostalu obiteljsku imovinu, kuću u Opatiji. Dvije scene koje se odvijaju u bolnici prvotno su se trebale snimati u Njemačkoj, no kako su producenti bili oduševljeni "europskim uvjetima" u Centru primarne zdravstvene zaštite, tako je matuljsko zdanje "odglumilo" luksuzan minihenski klinički centar.

U novi prostor veličine oko 2.100 kvadratnih metara uselila je praktički sva liječnička struka što djeluje na matuljskom području, a pacijenti umjesto na desetak adresa raštrkanih diljem velikog općinskog područja, sve svoje zdravstvene poteškoće mogu liječiti na jednom mjestu

Zdravstvena skrb u Matuljima od jeseni doživljava "renesansu" – u novi prostor veličine oko 2.100 kvadratnih metara uselila je praktički sva liječnička struka što djeluje na matuljskom području, pa će tako pacijenti umjesto na desetak adresa raštrkanih diljem velikog općinskog područja, sve svoje zdravstvene poteškoće moći liječiti na jednom mjestu. Prva ordinacija u Centru primarne zdravstvene zaštite svoja je vrata otvorila sredinom listopada, a do kraja godine u svoje su novouređene prostore na dva kata novog "zdravstvenog hrama" uselili svi najopravnici. Najveći dio prostora u službi je Doma zdravlja Primorsko-goranske županije, koji je u opremanje liječničkih ordinacija i laboratorija uložio više od milijun kuna, pa je voditeljica nabave Doma zdravlja Alenka Lučić s razlogom istaknula kako su liječnici oduševljeni novim uvjetima rada u Centru primarne zdravstvene zaštite.

- Većina njih stigla je iz malih, skučenih i dotrajalih ordinacija, pa i sama činjenica da je sve novo, lijepo i uredno izaziva pozitivne komentare. Propise uređenja smo i nadmašili, tako da smo postigli nadstandard što se tiče opremanja. Sve ordinacije sada su uređene, Dom zdravlja je prvo uselio s ginekologijom, pedijatrijom i općom medicinom, a posljednji su stigli uređaji za stomatologiju.

Jednako visokim standardom uređene su i ordinacije koncesionara, odnosno liječnika koji su u zakupu prostora te imaju ugovor s HZZO-om, objasnila je Lučić. Milijun kuna za opremu stigao je iz proračuna Primorsko-goranske županije, još je 250.000 kuna dodala Općina Matulji, a u opremanje Centra uključili su se i Crveni križ te matuljski gospodarstvenici koji su donirali od 1.000 do 10.000 kuna za nove uređaje.

Nova ginekologija

Osim atraktivnog uređenja, razloga za zadovoljstvo korisnici usluga matuljskog Centra primarne zdravstvene zaštite imaju i zbog činjenice da će u njemu biti zastupljene i medicinske grane koje dosad nisu djelovale u Matuljima. Najveći "dobitak", pogotovo za ženski dio populacije te trudnice koje u svim društvima uživaju najviši standard skrbi, svakako je ginekološka ordinacija. Naime, dr. Ante Škrobonja, čija je ordinacija otvorena u studenom, postao je prvi "matuljski ginekolog" u povijesti.

- Jako smo zadovoljni što je upravo ginekološka ordinacija jedna među prvima koja se otvorila, jer je jedna od ideja vodilja novog Centra primarne zdravstvene zaštite bila upravo u tome da žene s područja općine Matulji ne moraju odlaziti u Rijeku ili Opatiju, već da sve potrebne usluge

Većinu troškova izgradnje snosio je općinski proračun, uz pomoć Primorsko-goranske županije, a nedavno je i država odlučila podržati ovaj projekt

Renesansa matuljske zdravstvene skrbi

Čekaonica

mogu dobiti "doma", kazao je matuljski načelnik Mario Ćiković, koji je otvorenja CPZZ-a nazvao najvažnijim događajem u 2012. godini, te prvom kapitalnom investicijom u Matuljima koja nije vezana uz komunalnu infrastrukturu, već uz životni standard mještana. Zanimljivo je da ova investicija "zacrtna" prije više od deset godina. Još "daleke" 2002. godine Općinsko je Poglavarstvo odlučilo riješiti problem s neadekvatnim smještajem liječnika primarne zdravstvene skrbi, jer liječnici koji su do odvajanja Matulja od Općine Opatija bili smješteni u sadašnjoj općinskoj zgradi, ostali su "razbacani" po čitavom matuljskom području i često smješteni u neadekvatne prostore.

Sve ordinacije na jednom mjestu

Svi oni sada su objedinjeni u zajedničkom prostoru, vrijednom oko dvadeset milijuna kuna. U prizemlju nove zgrade – pod "paskom" županijskog Doma zdravlja - djeluje ukupno pet ordinacija opće medicine, četiri stomatološke ordinacije, po jedna pedijatrijska i ginekološka ordinacija. Na katu je osigurano mjesto za ljekarnu, zubotehnički laboratorij te prostor za fizikalnu terapiju, a uz njih, još je nekoliko specijalističkih ordinacija iznajmljeno privatnim liječnicima, među kojima su – primjerice – i medicina rada te sportska medicina. Većinu troškova izgradnje snosio je općinski proračun, uz pomoć Primorsko-goranske županije, a nedavno je i država odlučila podržati ovaj projekt. Tako će gotovo milijun eura, odnosno oko polovice vrijednosti projektne dokumentacije i osnovnih radova, "donirati" Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, a iz državnog proračuna u matuljsku će se blagajnu sliti čak 7.376.500 kuna ■■

U prizemlju nove zgrade djeluju četiri stomatološke ordinacije

Novouređeni prostori prostoru se na dva kata novog "zdravstvenog hrama"

Matuljski načelnik Mario Ćiković je otvorenje CPZZ-a nazvao najvažnijim događajem u 2012. godini, te prvom kapitalnom investicijom u Matuljima koja nije vezana uz komunalnu infrastrukturu, već uz životni standard mještana

Uređenje humanističko i opuštajuće

Radove na objektu Centra primarne zdravstvene zaštite odradila je tvrtka Radnik iz Križevaca, i to prema projektu arhitektice Maje Matulje. Projektantica CPZZ-a je kazala da je najviše pažnje posvećeno organizaciji pedijatrijskog odjela, koji je odvojen od ostalih ordinacija, ima svoj vlastiti ulaz i uređenjem više podsjeća na dječji vrtić, nego na ambulantu, jer je dodano i "malo dječje igralište s nekoliko sprava za malu djecu, kako bi se smanjio taj šok odlaska kod liječnika". I ostatak prostora odiše humanističkim i opuštajućim uređenjem – žarke i svjetle boje, široki hodnici te velike ostakljene površine razbijaju tmurnu percepciju posjeta liječniku, a čitava je zgrada opremljena i liftovima i rampama kojima se osobama sa smanjenom pokretljivošću osigurava pristup svim dijelovima zgrade.

Kad Rječina nabuja,
to je vrag

Ričina | Ča to hući?

U svom 19 kilometara dugom toku, Rječina dotiče mnoštvo sela, seoca i zaselaka razasutih s jedne i druge strane njezina toka. Prvo mjesto kroz koje prolazi su Kukuljani, potom se u svom bogatstvu slapova ukaže u Trnovici, pa Zoretićima, Ratuljama, Martinovom selu, Lopači, Lukežima, Drastinu, Valićima pa onda s druge strane brane zažubori predivnim kanjonom ispod Pašca, pa se sjuri prema velikom gradu

Ribiči

Trnovica

Stupe i stupići

Nisu samo mlinovi ti koji su obilježili bogatu povijest Rječine. Nepravdno bi bilo spomenuti brojne stupe i stupiće smještene na njezinim obalama. Za sve one koji ne znaju stupe su napravile što su služile za obradu vunenog sukna, a stupići za ljuštenje ječma i pšenice. Kasnije su korišteni i za preradu duhana. Vjerovali ili ne početkom 19. stoljeća Grobnišćina je uz Liku i Slavoniju, bila jedan od vodećih centara za proizvodnju sukna u Hrvatskoj. Najjači centar za obradu sukna bio je u Grohovu, gdje je radilo čak 27 stupa i nekoliko mlinova. Sve ih je "progutala" Rječina 4. studenog 1849. godine za jednog od svojih najjačih "goropađenja" odronivši obilniji brijeg i tako razorivši mnoge kuće i uništivši stupe. Iste godine velika je bujica potpuno razorila jaz kod Matešičevog mlina u Podbadnju. Tri godine kasnije Rječina je porušila skoro sve mostove i jazove na Grobnišćini, a 1883. došlo je do najveće dotad zabilježene nesreće kada su srušeni mostovi u Kukuljanima i u Martinovom selu, uništivši stupe u Trnovici i jazovi u Lukežima te brana u Drastinu.

Od izvorišta do delte Rječina se sljubi s mnoštvom potoka, potocića, bujica - neki tvrde da ih ima osamdesetak

Napisala: Slavica MRKIĆ MODRIĆ • Snimio: Marko GRACIN

Rijeka po kojoj je Rijeka dobila ime. Samo da je to, već je faca među svim izvornim i gostujućim, ponornicama i onima koje to nisu, među svim tekućicama Lijepe naše. Ime joj je Rječina i prekrasna je u svakom milimetru svog 19 kilometara dugog toka. A što li tek priča! Svakom svojom kapljicom, svakim slapićem, slapom, kamenčićem... Priča Rječina povijest kako rodne joj Grobnišćine, tako i grada u kojem ostvaruje svoj san. A taj je? Uliti se u Jadransko more i ostvariti vezu sa cijelim svijetom.

Podjavorje i Kičež

Iako mnogi misle kako se Rječina rodila ispod strme litice brda Kičeja, to ne odgovara istini, jer njezin se prvotni izvor sve do 1870. godine nalazio ispod susjednog brda Podjavorja, i vjerojatno bi se tamo nalazio i dandanas da 1870. godine nije Klanu i okolicu protresao razorni potres i zatpao "rodno mjesto" Rječine, pa je bila primorana pronaći izlaz, a našla ga je u pećini smještenoj na 325 metara nadmorske visine, podno već spomenutog brda Kičeja.

Promijenila je ova krška ljepotica i mjesto utoka, jer dok se nekad ulijevala u jadransko morsko plavetnilo na mjestu današnjeg Mrtvog kanala, tijekom 19. stoljeća napravili su joj novo korito pa se u Jadran ulijeva nekih pedesetak metara južnije. Od izvorišta do delte Rječina se sljubi s mnoštvom potoka, potocića, bujica. Neki tvrde da ih ima osamdesetak, a najveće i najznačajnije među njezinim pritokama bile su i ostale Sušica, Lužac, Zala, Zahumčica, Golubinka, Ričunica, Borovšćica...

I ne daje Rječina život samo gradu koji je po njoj imenovan već i mnoštvu sela, seoca i zaselaka razasutih s jedne i druge strane njezina toka. Prvo mjesto kroz koje prolazi su Kukuljani, potom se u svom bogatstvu slapova ukaže u Trnovici, pa Zoretićima, Ratuljama, Martinovom selu, Lopači, Lukežima, Drastinu, Valićima, gdje odmori u 1968. godine napravljenom akumulacijskom jezeru, pa onda s druge strane brane zažubori predivnim kanjonom

ispod Pašca da bi ispod Banskih vrata, na nekoj imaginarnoj razmeci između Grobnišćine i Rijeke slavodobitno ušla u riječku zbilju i na Brajdici se iz rijeke preoblikovala u more.

Klopot mlinova

Potočna pastrva i riječni rak njezini su stanovnici, ali joj često hodočaste i mnogobrojne vrste ptica, kao što uz njezine obale rastu i razne vrste drveća, cvijeća, a o ljudima da ni ne govorimo. Ma koliko to danas čudno zvučalo, mnoge i mnoge generacije othranili su mlinovi smješteni uz njezino korito. Danas s Rječinom prijateljuje samo jedan. Onaj u Martinovom selu. Onaj imena Gašparov mlin. Ali nekad... E, klopotali su i klopotali mlinovi duž Rječine besprekidno.

Zavirivši u tekst "Malinari" sveučilišnog profesora i grobničkog sina Irvina Lukežića, doznajemo da se prvi mlinovi na Rječini spominju krajem 14. stoljeća, da bi već u 15. upotreba mlinova, pila, stupa i stupića doživjela pravi "boom". U Lukežićevim zapisima stoji kako su ljudi iz udaljenijih krajeva do najbližeg mlina putovali satima, a mnoštvo ih je na meljavu dolazio barkama kojima bi najprije pristali u riječku luku, a zatim plovili uzvodno do mlinova. Na red za u mlinicu čekalo se satima, pa nikakvo čudo što su s vremena na vrijeme izbijale žešće svađe i tučnjave. Zakon je to regulirao tako što je propisao da oni koji barkama dolaze u Rijeku, u mlin idu istim redosljedom kojim su došli u luku, a ako prave gužvu, kaznilo ih se jednakom mjerom kao i ostale građane. Jedina olakšica onima koji su dolazili iz udaljenijih mjesta bila je u tome što im se dozvoljavalo mljevenje većih količina brašna.

Riječki gradski mlinovi bili su smješteni sjeverno od starih gradskih zidina u predjelu kod izvora Zvir u podnožju brda Hlibac i Sv. Katarina, a na području današnjeg Školjića koji se tada zvao Otočac, uz još dva mlina, bio je smješten i mlin augustinaca koji su se, kao i pripadnici drugih crkvenih redova, uz ostale aktivnosti bavili i mlinarenjem.

- 1 - Mnoge i mnoge generacije othranili su mlinovi smješteni uz korito Rječine - Vidica i Bruno Kukuljan
- 2 - Danas radi samo mlin u Martinovom selu, imenom Gašparov mlin - vlasnik Bruno Kukuljan skida led s mlinarskog kola
- 3 - Mlin je definitivno najposjećenija turistička meka Grobnišćine, a tijekom cijele godine posjeti ga na stotine mališana

Gašparov mlin

Gašparov mlin nije samo jedina vodenica u Primorsko-goranskoj županiji koja već stoljećima melje, on je i prava turistička atrakcija koju tijekom godine posjeti na desetine tisuća znatiželjnika. Ako je Rijeka dobila ime po Rječini, onda je Martinovo selo dobilo ime po Martinu Juretiću. On je došavši iz Dalmacije najprije za kruh zarađivao radeći u pilani u Lukežima, da bi vrlo brzo, točnije 1650. godine podigao svoj vlastiti mlin i s devet sinova izgradio naselje koje se od nastanka pa do danas zove Martinovo selo.

A kako je mlin postao Gašparov mlin? - Kako se zvao u začetku ili sve do početka prošlog stoljeća teško je reći, ali gotovo sto godina on je Gašparov mlin. Martin Juretić je imao kovačiju točno tu gdje je sad naša kuća. Kad je i kako ta kovačija prešla u vlasništvo Ilije Kukuljana ne znam, ali znam da ju je moj otac Gašpar 1922. godine kupio od njega. Otac je uz Rječinu napravio i zid da bi spriječio prodore vode kako u kuću, tako i u mlin. U to je vrijeme voda znala biti vrlo visoka pa poplave nisu bile rijetkost. kazala je jednom zgodom Vidica Kukuljan, kćer Gašpara, nekadašnjeg mlinara i supruga Bruna Kukuljana, današnjeg mlinara Gašparovog mlina čije je kolo od 1650. godine do današnjih dana mirovalo samo 10 godina, i to od 1982. do 1992. godine kad je velikim pučkim slavljem otvoren obnovljen Gašparov mlin.

Mlin je definitivno najposjećenija turistička meka Grobnišćine. Najčešće u sklopu Dana kruha, ali i inače, tijekom cijele godine hodočasti mu na stotine mališana, kako

vrtičara, tako i osnovnoškolaca. Mnoge su generacije od njegova obnavljanja prošle ne samo kroz mlin nego i kratki tečaj o mlinarstvu na Grobnišćini. A mlinar Bruno je učitelj kakvog se samo poželjeti može.

- Gledaj, ovo ti je grotun, tu se stavi zrno. Ovo klepetalo ko vibrira da bi zrna padala nutar, pa podančić ili daščica po koj hrmenta klizi va žrvanj. To j' žrvanj, ovo obruč oko žrvnja ki, vidiš, ima otvorčić kuda hrmenta pada na podić, a podić je zagrajen ma ima otvor na ki se nabije vrića za muku. Posije se odvajaju pomoću sita, a kad napuniš vriću, oprtiš ju na hrbat i moreš poč doma, kratki je tečaj kojeg svatko tko dođe u Gašparov mlin može besplatno dobiti ukoliko to poželi.

Može zaviriti i u dnevnik tete Vidice, pa u njemu naći kako rekord suhog korita od kad ona vodi evidenciju iznosi 45 dana, kako je 2003. godine bila najveća suša, a 1998. godine poplava, kad je i u kući, i u mlinu bilo 6 centimetara vode i kad je cijelo susjedstvo pomagalo "kalat"... Može naći zabilješke o temperaturama zraka, o svakom iole zanimljivom događaju u selu, kao i o mještanima.

Gašparov mlin u posljednje vrijeme postaje i omiljeno "slikalište" mladenaca.

- To je valjda sad moderno, aš čuda mladencij prvo leh se ožene dođu na slikavanje jušto tu va malin i na jaz, kaže barba Bruno i dodaje kako u Martinovom selu postoji i Zavičajni muzej, ali i simpatičan kafić "Jaz" čija se terasa nadvla ponad samog slapa na Rječini.

1

2

3

Za svakog ponešto

Tko se odluči na druženje s Rječinom, u njezinom grobničkom dijelu, nikako ne bi smio propustiti i zanimljivosti mjesta kroz koje Rječina protječe. Primjerice, ukoliko želi piknik u prirodi, uvijek će za to izabrati livade i skrivene lugove smještene odmah nadomak izvora ili pak nadomak sela Kukuljani. Odlazak na Rječinu izletnik može iskoristiti i za posjet ostalim posebnostima tog dijela Grobnika, pa primjerice u Dražicama posjetiti Kovačiju, biciklirati jednom od tri vrlo atraktivne biciklističke staze, razgledati najstariji i najveći objekt povijesno-kulturnog značenja u općini Jelenje, crkvu Sv. Mihovila, sagrađenu još u 16. stoljeću.

Na jelenjskom području je i najstariji planinarski dom u Hrvatskom primorju, onaj na Hahliću, sagrađen 1926. godine. Treba spomenuti i spomen obilježje Podhumskim žrtvama u Sobolima, mlikaricu kao spomenik tradiciji mljekarstva, s obzirom na to da je upravo mljekarstvo najstariji zanat u Jelenju, voltu u Lukežima, kapelicu Sv. Antuna i još oko dvanaest malih kapelica, što pokazuje bogatu tradiciju bogoslavija, te ovčarske dvore, odnosno starinska kamena ognjišta na vrhovima okolnih brda. Ako ožedni ili ogladni pogostiti se može na više mjesta, a zađe li na bilo koju od brojnih cestica s natpisom "ceste sira" moći će kupiti još jedan izvorni grobnički proizvod – pravi, pravcati grobnički sir i skutu.

4

Svi koji na druženje s Rječinom krenu od ušća prema izvoru, kad na šetnici što ju iz godine u godinu promoviraju planinari HPD HP i HT Učka zađu u kanjon ispod Orehovice, na svakom koraku mogu iščitati bogatu povijest mlinarstva na Rječini. Ono je vrhunac doživjelo tijekom 19. stoljeća, kad je uz Rječinu radilo sveukupno 27 mlinova, a Rijeka bila centar mlinске manufakturne industrije s velikim industrijskim mlinovima – Žakljem, Podbanjem i Zidancem uz kojeg je radila i tvornica tjestenine.

Mlin Žakalj

Najburniju i najzanimljiviju povijest ima mlin Žakalj. Njega su 1840. godine izgradili Trščani Carlo d'Ottavio Fontana i Marco Pigazzi na mjestu manjeg mlina i vinograda. Da bi unaprijedili posao čak su do mlina izgradili i odvojak od Lujzinske ceste, a kako se mlin nalazio na desnoj obali Rječine koju je trebalo premostiti, izgradiše poduzetni Trščani na najjužem dijelu kanjona gdje se trsatski brijeg najviše primaknuo brdu Sv. Katarina i drveni most na visini od 34 metra. I da, baš ono što današnji šetači vide kao obris, to se naziru njegovi temelji kao i obris ceste koja je vodila do

5

Žaklja. Most je srušen u Drugom svjetskom ratu, a cestu su "pojele" godine.

Mlin Žakalj pojela je vatra 1862. godine kad je već bio u vlasništvu riječkog poduzetnika Ignija Scarpe. Tri godine trajala je njegova obnova, tijekom koje je izrastao u šestoetažnu zgradu dužu više od 90 i visoku preko 25 metara s unutarnjom konstrukcijom od lijevanog željeza i drva. Pred kraj stoljeća, 1894. godine mlin pada u stečaj, a na javnoj dražbi kupuje ga glavom, bradom i novčanikom, vlasnik tvornice torpeda Whitehead. Nakon Whitehead-ove smrti, njegovi nasljednici daruju mlin gradu Rijeci koji, nezainteresiran za obnovu proizvodnje, nakon odustajanja od ideje da onamo smjesti gradsko sirotište, zgradu daje u najam. Naposljetku je grad Rijeka zbog nerentabilnosti 1918. godine mlin prodao Ugarskom pivarskom društvu Kobany iz Budimpešte. Ugarsko je društvo u Žaklju namjeravalo sagraditi veliku tvornicu pive, ali unatoč tomu što su i Rijeci osnovali i podružnicu, nisu uspjeli realizirati ideju pokretanja tvornice pive pa završetkom Prvog svjetskog rata i podjelom prilazne ceste i zgrade mlina na dvije države,

6

počinje polagano propadanje zgrade, kao i odumiranje tog cijelog slikovitog područja u donjem toku Rječine.

Teško je današnjem šetaču koji se zagleda u kostur nekadašnjeg mlina povjerovati kako je isti u svojim najboljim danima zapošljavao do tristo radnika, a godišnje proizvodio do 250.000 vagona brašna što je iz Žaklja putovalo u Istru, Dalmaciju i Trst, ali i na brazilsko i sjeverno američko tržište.

Huk, omiljeni zvuk

Ništa ljepši završetak nije imao ni mlin Podbanjan, vršnjak mlina Žakalj. Njegovi su tragovi one ruševine što se naziru na lijevoj obali Rječine u istom kanjonu. Iako znatno manji, pratila ga je slična sudbina kao i Žakalj. Često su ga pogađale poplave, a nekoliko mjeseci nakon požara koji je poharao mlin u Žaklju, isto se dogodilo i mlinu u Podbanju. Za razliku od Žaklja, Podbanj se više nije obnavljao.

Jedini mlin koji se ne da, čiji se kotač i danas okreće, a žrvanj melje je onaj u Martinovom selu. Radi to u slavu bogate povijesti mlinarstva na Rječini, i u slavu i spomen svih mlinara kojima je Rječina

7

podarila kruh, a oni njoj titulu kraljice mlinova na ovom području. Stoga, šetati uz Rječinu nije samo šetati prirodom već i šetati bogatom prošlosti, šetati kroz stoljeća, običaje, tužne i vesele sudbine, dobre i loše dane ove prekrasne, ali samozatajne primorske tekuće posebnosti.

I nijedan korak načinjen uz ili niz Rječinu, neovisno na kojem dijelu toka načinjen nije korak uzalud. Ona jednostavno očarava i tko joj jedanom dođe u pohode, taj joj se uvijek vraća, bilo kao izletnik, bilo kao ribič, kao stanovnik što s njom dijeli i dobro i zlo, bilo kao ljubavnik koji je jednako voli i kad divlja pa pred sobom nosi sve i ruši sve, kad presuši pa ogoli tajne korita, i kad mirno, gotovo nečujno teče, teče i teče. Voli ju i dolazi joj i kad je u zelenoj fazi, i kad pripadajuće joj krošnje zašara jesen, i kad zaledi, i kad se u vrelini ljeta pretvori u "grobničku rivijeru" na kojoj svakih nekoliko metara ciče i buče klinci skačući u lokvice vode, i jašući na njezinim gotovo presušanim slapovima. Takvi nikad ne pitaju "ča to hući". Oni odgovor znaju.

Odvavik i zavavik u njihovim srcima samo jedna rijeka hući. Ričina! ■■

- 1 - Orehovica, iznad kanjona Rječine
- 2 - Burna je povijest Mlina Žakalj, nekada industrijskog postrojenja koje je u najboljim danima zapošljavalo do tristo radnika, a godišnje proizvodio do 250.000 "vagona brašna"
- 3 - Konac puta - Rječina u Rijeci, gradu koji je po njoj imenovan
- 4 - U kanjonu
- 5 - Zimske radosti u Gradu Grobniku
- 6 - U vrelini ljeta postaje Rječina prava "grobnička rivijera" na kojoj svakih nekoliko metara ciče i buče klinci skačući u vodu
- 7 - Po zaleđenoj Rječini može se i klizati

Od izvorišta do delte Rječina se sljubi s mnoštvom potoka, potočića, bujica. Neki tvrde da ih ima osamdesetak, a najveće i najznačajnije među njezinim pritokama bile su i ostale Sušica, Lužac, Zala, Zahumčica, Golubinka, Ričina, Borovščica.

Makedonci djeca sunca

Napisala: Barbara ČALUŠIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Makedonske narodne
nošnje s područja
Povardarja i Egejske
Makedonije

Ivona Dunoski Mitev - predsjednica
Makedonskog kulturnog društva
"Ilinden"

Evidentiranih
Makedonaca u
Primorsko-goranskoj
županiji je petstotinjak.
Brojka je vjerojatno manja
od realne, ali na temelju
nje Makedonci nisu
mogli formirati Vijeće
nacionalne manjine na
nivou Županije već imaju
samo predstavnika

Gostujući svećenici

Za razliku od drugih nacionalnih manjina, naše društvo se sastoji od četiri pravna subjekta koja sva djeluje u jednom prostoru, ovdje na riječkoj tržnici. Svi zajednički djelujemo, čak i crkvena općina Sv. Car Konstantin i carica Elena. Naša je služba u crkvi Sv. Sebastijana i Fabijana. Postoji samo jedan svećenik Makedonske pravoslavne crkve koji je u Zagrebu i koji kad može, dođe. Kad su veliki blagdani poput Uskrsa i Božića iz Makedonije nam šalju još jednog svećenika – ističe Dunoski Mitev.

Makedonci u Primorsko-goranskoj županiji, premda brojčano ne dosežu brojku od 500 građana, na drugom su mjestu po brojnosti zastupljenosti ove manjine u Hrvatskoj, odmah nakon Grada Zagreba. Iako im brojka nije dosad bila dovoljna za formiranje vijeća nacionalne manjine, Makedonci su u Rijeci prilično aktivni. Barem ako je suditi prema radu Makedonskog kulturnog društva "Ilinden" kojeg nam u ovom broju predstavlja njegova predsjednica Ivona Dunoski Mitev.

- Društvo nema točan broj članova, ali nas je oko 150 aktivnih, s time da nas po sekcijama ima 50. To su folklorna sekcija, zbor i mala folklorna skupina i mogu reći da su sve to su naši pravi aktivisti – kaže predsjednica "Ilindena".

Posebno ističe broj mladih, koji se zahvaljujući ulasku makedonskog jezika u riječko osnovno školstvo kao dopunski predmet, stalno povećava. Dopunska nastava makedonskog jezika održava se u Osnovnoj školi "Centar" dok je na Filozofskom fakultetu u Rijeci 2008. godine pokrenut Lektorat makedonskog jezika kroz kojeg je dosad prošlo oko 300 studenata.

- Iznenađite se kako djeca govore makedonski. Zato mislim da će u dogleđnoj budućnosti biti potrebni tečajevi za nas starije. Naime, ja sam osobno rođena u Rijeci, a roditelji su mi iz Makedonije. Meni je lakše pričati hrvatski nego makedonski pa tako kad vodim Upravni odbor i ako se dogodi neka žustra rasprava, ja se odmah prebacim na hrvatski jezik jer u biti prevodim. S druge strane, s djecom se iznenadim koliko su naučili. Trenutačno nam još fali jezično obrazovanje u srednjoj školi. Zahtjev za to je u proceduri i očekujemo da će ući u dopunsku nastavu kao u osnovnoj školi. U sklopu nastave uči se i o povijesti i našim običajima – pojašnjava predsjednica Dunoski Mitev jedan od glavnih

načina njegovanja makedonske baštine na ovom području.

Nacionalni blagdani

Kad je o povijesti doseljavanja na ova područja riječ, Makedonci se na popisima stanovništva počinju pojavljati u prvoj polovici prošlog stoljeća, a njihov veći val doseljavanja zabilježen je nakon Drugog svjetskog rata. Njihovi običaji u šest društva koji djeluju u sklopu Zajednice Makedonaca, među kojima je i "Ilinden", žive i danas.

- Cijela priča oko nacionalnih blagdana koji su povezani s našim običajima počinje s našim Božićem, 7. siječnja. Održava se misa u u crkvi sv. Fabijana i Sebastijana i jako smo zahvalni na toj crkvi jer je mala, a opet sasvim dovoljno velika da u nju stane sedamdesetak vjernika koji se tom prigodom okupe. Nakon toga imamo druženje u klubu gdje se upriliče razni narodni običaji poput okretanja kruha. Jede se riba, orasi, suhe smokve i crno vino, neki od tipičnih makedonskih proizvoda – govori Dunoski Mitev.

Nakon Božića slijedi Vasilica, Nova godina, koja je, prema njezinim riječima, značajna za "Ilinden" jer pada na 13. siječnja, a to je dan kad je u Rijeci prije 22 godine osnovano ovo društvo. Njoj osobno od sviju makedonskih praznika je najzanimljivija Pročka. Ona pada u vrijeme karnevala.

- To je dan kad svi dolazimo jedni drugima moliti za oprost. Pročka dolazi od oprostiti i to je doista jedan super blagdan za kojeg mi se čini da postoji samo u makedonskim običajima – ističe Dunoski Mitev.

Živopisan rad sekcija

Nakon Uskrsa, u svibnju slijedi Dan Sv. Ćirila i Metoda. Godinama su Makedonci iz Rijeke tu manifestaciju organizirali u Humu. Prošetalo bi se Alejom glagoljaša, a održavale su se i svećane

akademije. Prije dvije godine Hum je zamijenila Baška, a prošle godine izbor je pao na Novi Vinodolski.

- Naravno, prvi dan kolovoza rezerviran je za naš najveći blagdan, Ilinden. To je doista velika fešta koju smo godinama obilježavali u Golubinjaku. Organizirano se išlo iz Rijeke, a došli bi prijatelji iz Osijeka i Zagreba. Ilinden je naš dan, dan kad su se Makedonci izborili za svoj jezik i obilježavanje je uvijek slikovito i puno boja. Oduševio me jednom naslov u Novom listu koji je glasio, otprilike, Djeca sunca su proslavila svoj dan – prisjeća se Dunoski Mitev.

Ništa manje živopisan je i rad sekcija koje djeluju u sklopu društva. Najaktivnije skupine, folklorna i zbor, često nastupaju. Njihove narodne nošnje su s područja Povardarja i iz Egejske Makedonije. Koreografije se obrađuju u prostorijama društva, a kako ističe Ivona Dunoski Mitev, folklor "Ilindena" karakterističan je po tome što su svi članovi mladi, u dobi od 25 do 30 godina, tako da ih je na smotrama sasvim drugačije vidjeti na pozornici. Rade žive koreografije s veselom muzikom, a tu su još zbor i orkestar kojeg čine troje članova koji sviraju harmoniku, tapan i gitaru. Upravo je glazba jedna od čestih asocijacija na Makedoniju, a zbog ljubavi prema makedonskoj glazbi u "Ilinden" nerijetko svračaju i prijatelji društva koji nisu Makedonci.

U Hrvatskoj šest društava

"Ilinden" djeluje preko Zajednice Makedonaca čije je sjedište u Zagrebu i koja se sastoji od šest društava iz Hrvatske – Zagreba, Rijeke, Splita, Osijeka, Zadra i Pule. Iako postoji još makedonskih društava u Hrvatskoj koja nisu evidentirana u Zajednici, aktivnosti ovih šest društava u najvećem dijelu financira državni proračun preko Vijeća za nacionalne manjine. Sredstva se raspoređuju po društvima i iskorištavaju se u razne svrhe kojima

je cilj očuvanje jezika i kulture Makedonaca, ali i za edukacije. Tako svako ljeto djeca iz zajednice idu na Šoltu učiti makedonski jezik. Tamo se, kako kaže Dunoski Mitev, upoznaju s Makedoncima iz drugih gradova, a prije dvije godine pokrenut je projekt koje je sufinancirala i Republika Makedonija. Projekt je omogućio da na Šoltu dolaze djeca iz Makedonije, Albanije i ostalih zemalja.

Pitanje jezika dijelom je vezano i uz pitanje broja pripadnika ove manjine u Hrvatskoj, koja se, brojčano gledano čini nerealno mala. To povrđuje i predsjednica "Ilindena".

- Evidentiranih Makedonaca u Primorsko-goranskoj županiji je petstotinjak. Istina je, brojka je vjerojatno manja od realne i na temelju nje nismo mogli formirati Vijeće nacionalne manjine na nivou Županije već imamo samo predstavnika. Trebalo nas je prije 10 godina biti petsto, a nas je bilo 485 i nismo uspjeli. Moje mišljenje je da se nisu svi deklarirali kao Makedonci. Postoje ljudi koji dolaze iz miješanih brakova i unatoč tome što dolaze i ovdje, izjašnjavaju se drugačije, a ne kao Makedonci – objašnjava Dunoski Mitev.

Planovi za budućnost

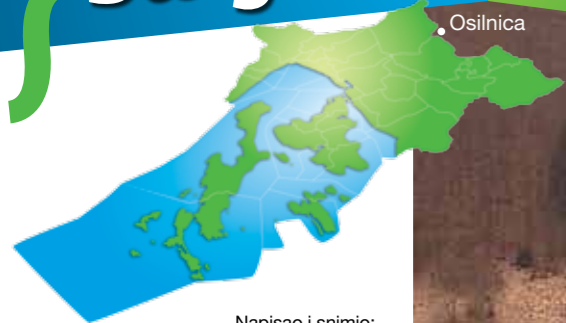
Ona posebno ističe dobru suradnju s Gradom Rijekom i Primorsko-goranskom županijom koje uz Republiku Hrvatsku podupiru rad društva. Na toj su pomoći u "Ilindenu", kako kaže njegova predsjednica osobito zahvalni jer ih njihova matična zemlja još uvijek ne može financirati.

- Od planova za budućnost, posebno bih izdvojila nastojanje da pomladimo naša upravna tijela. Naše društvo postoji 22 godine i vrata su nam otvorena svugdje. Mi smo, s druge strane, otvorena srca kao Makedonci i mislim da možemo krenuti naprijed s mladima. Nadam se da će i oni naći vremena za njegovanje naše kulture, običaja i jezika – zaključuje predsjednica "Ilindena". ■■

U društvu "Ilinden" je oko 150 aktivnih članova

Na mladima je da nastave
njegovati kulturu, običaje i
jezik Makedonaca

Napisao i snimio:
Marinko KRMPOTIĆ, i Arhiva ZIP

Otkad je prošle godine u Brodu na Kupi otvoren Stalni postav muzeja šumarstva, lova i ribolova, gotovo svaki naš gost odlazi ga posjetiti čime uspješno vežemo turizam s obje strane Kupe, kaže Simon Kovač vlasnik Hotela Kovač

Središte Osilnice

Najmanja škola u Sloveniji

Uz brigu o starijima, ističe župan Volf, u Općini Osilnica vodi se i briga o mladima: "U Područnoj školi Osilnica trenutačno imamo samo troje učenika i po tome smo najmanja škola u Sloveniji. Devet osnovaca, učenika od četvrtog do devetog razreda putuje u Faru, a srednjoškolci i studenti pohađaju škole i fakultete u Kočevju, Rijeci i Ljubljani. Ukupno ih je dvadeset i dvoje i svaki od njih prima mjesečnu pomoć - studenti dobivaju 600 eura, učenici u Rijeci 300, Kočevju 350 i Ljubljani 450 eura mjesečno. Učenicima kupujemo i udžbenike, a svaki od njih na početku školske godine dobije jednokratnu pomoć od 60 eura za ostale školske potrepeštine", ističe Volf.

Jedanaest tisuća noćenja u mjestu od svega 332 stanovnika po popisu iz 2002. godine! Mislite da govorimo o nekom našem lijepom zeleno-plavom otočnom biseru? Ne. Riječ je o Osilnici, jednoj od najmanjih slovenskih općina (iliti občina, kako oni kažu) smještena u pokrajini Dolenskoj i svojim zapadnim dijelom naslonjena na granicu s Hrvatskom i to onaj dio granice vezan djelomično uz Grad Delnice, odnosno u većoj mjeri uz Grad Čabar.

Do najzapadnijeg goranskog slovenskog susjeda najjednostavnije je doći tako da auto cestom krenete do Delnica pa potom iz Delnica prema Brodu na Kupi gdje treba doći do samog graničnog prijelaza i kad obavite formalnosti na našoj i slovenskoj (Petrina) strani odmah po izlasku s carine skrenete lijevo. Uska asfaltirana i dobro uređena cestica vodit će vas, najčešće uz samu obalu ljepotice Kupe, a do općinskog središta Osilnice stiže se nakon dvadesetak kilometara. Iako u mjestu danas živi svega šezdesetak ljudi, Osilnica je jako dobro poznata u ovom dijelu Slovenije i cijelom području Gorskog kotara, pa i šire, a razlog je u punih 120 godina ugostiteljske tradicije obitelji Kovač čija je nekada Gostilna Kovač, a danas Hotel Kovač, zaštitni znak cijelog ovog kraja.

Sedam generacija obitelji Kovač

Kuća najpoznatije obitelji ovog dijela Slovenije

prvi je put izgrađena još davne 1800. godine, a u tom je zdanju pod nazivom Gostilna Kovač prva furmanska gostiona proradila 1892. godine, dakle prije 121 godinu! Povod otvaranja gostilni bio je jednostavan. Tih su se godina muškarci uglavnom bavili radom u šumi pa su furmani iz Cerknice, Kočevja i Čabra koji su vozili drva iz šume ili ih prevozili do pilana često zastajali u Osilnici, a znatan dio njih tu bi i prespavao. Posao započeo u smiraj 19. stoljeća nastavljale su uspješno generacije obitelji Kovač marljivo stvarajući ugled tog objekta kojemu naškoditi nisu mogle ni česte promjene povijesnih prilika i društvenih sustava pa je ono što je započeto u kapitalizmu 19. stoljeća bilo dobro i u socijalizmu bivše Jugoslavije, kao i u samostalnoj Sloveniji devedesetih godina prošlog stoljeća.

I napokon, 1995. godine - i to kao dio sedme generacije obitelji Kovač - gostionu preuzima Simon Kovač koji je i danas na čelu ovog turističkog hita koji je u 2012. godini ostvario fantastičnih 11.000 noćenja. Simon je Gostilnu Kovač preuzeo nakon što je završio najprije srednju ugostiteljsku školu u Ljubljani a potom i Višu ugostiteljsku u Bledu. Sa stečenim znanjem, velikom ljubavlju prema tradiciji svoje obitelji i zavičaju iz kojeg je potekao Simon je, kaže, nam, odlučio unaprijediti i razviti poslovanje te gostioni dodati hotel:

- Nakon što sam dobro upoznao posao odlučio

sam 2000. godine uzeti kredit i izgraditi hotel. Srušili smo staru Gostilnu te napravili novu veliku zgradu u kojoj smo uz veliki restorantski prostor omogućili i smještaj hotelskog tipa.

U jednodnevnim izletima prednjače Hrvati

Danas, u tom objektu kategorije tri zvjezdice nude 35 dvokrevetnih soba, 90 sjedećih mjesta u restoranu i 60 na terasi te tri sale za sastanke i slične skupove. 2008. godine preuredili su nekadašnju gospodarsku zgradu u objekt s 65 tzv. grupnih ležajeva koje koriste sportaši, planinari i škole u prirodi, pa sada ukupno raspolažu sa 140 ležajeva. U želji da prošire turističke sadržaje prije dvije godine otvorili su kraj samog hotela i veliki wellness centar s dvadeset metarskim bazenom, yacuzijem, saunom, prostorom za masažu, terasom... Stalna ulaganja i poboljšanja ponude te širenje turističkih sadržaja donose im sve bolje rezultate pa su u tijeku 2012. godine ostvarili do sada najbolje rezultate s 11 tisuća noćenja, a da se taj trend nastavlja pokazuje i činjenica da su im puni svi vikendi do kraja travnja 2013. godine!

Simon Kovač s ponosom dodaje kako su od gostiju najbrojniji Slovenci, ali je sve više stranaca. Primjerice u 2012. godini bilo ih je iz 48 zemalja svijeta, ponajviše iz Njemačke, Italije i Francuske, a najudaljenija destinacija bila je Novi Zeland. Naravno, vrlo brojni gosti,

pogotovo kad je riječ o restoranu i jednodnevnim izletima su Hrvati, govori Kovač i dodaje: "Slovenski i hrvatski gosti tipični su po tome što su nam to uglavnom stari i stalni gosti. Veliki broj njih godinama dolazi k nama i mi to posebno cijenimo. Štoviše, Hrvati ne samo da su nam dragi gosti, već i uposlenici jer njih pet već 12 godina radi u Hotelu "Kovač", a i inače je naša suradnja s Hrvatskom jako dobra, pogotovo sa Gradom Delnice i Općinom Fužine. Planiramo zajedničke projekte i od početka razmišljamo tako da granica ne smije biti problem, tim više što je područje Gorskog kotara i ovog dijela Slovenije zemljopisno i po prirodnim ljepotama vrlo slično pa ga zajedno možemo nuditi ljudima iz Ljubljane, Zagreba, Kvarnera i susjednih tržišta. Koliko je suradnja moguća i potrebna najbolje se vidi iz prošle godine u Brodu na Kupi otvorenog Stalnog postava muzeja šumarstva, lova i ribolova. Otkad je taj objekt otvorio svoja vrata, gotovo svaki naš gost odlazi posjetiti ga čime uspješno vežemo turizam s obje strane Kupe.

Kočevska regija vidi šansu u turizmu

- Mislim da takvih sadržaja treba još više, pogotovo stoga što su mogućnosti razvoja turizma na ovim prostorima velike. Primjerice, nastavlja Kovač, svi ostali dijelovi ovog kraja

Snena dolina Petra Klepca

Slovenska Općina Osilnica naslonjena je s hrvatske strane na područje Grada Čabra i Delnica

Brinemo o starima, ali i o mladima - župan Antun Volf

Loška stijena jedan je od simbola ovog kraja

Po popisu iz 2002. godine u Općini Osilnica živi 332 stanovnika, ali s ljudima koji ovdje imaju vikendice i kuće za odmor te ovdje borave veći dio godine, broj se diže na 424. Gustoća stanovništva svega je 9,17 stanovnika po kilometru, a prosječna starost 42 godine

Skulptura Petra Klepca

Legenda o Petru Klepcu

Jedan od simbola ovog kraja svakako je i Petar Klepac, legendarni slovenski junak (navodno rođen na hrvatskoj strani, u mjestu Mali Lug pa ga i Hrvati drže svojim!) koji je u doba turskih osvajanja bio strah i trepet zavojevačima. Po njemu Općina Osilnica nosi svoje turističko ime - Dežela Petra Klepca - a svaki posjet Klepčevoj deželi znači i susret s zanimljivim od drva izrađenim skulpturama tog junaka, kao i zanimljive priče o njegovim junaštvima. Po jednoj od njih Petar Klepac bio je siromašan, krhak i slabašan seoski dječak kojeg su njegovi stariji sudrugovi često ismijavali, tukli, zlostavljali ga... Baš zbog toga žarko je želio postati fizički jak, najjači od svih. I Bog mu ispuni tu želju!

Kako bi mu pokazao koliko mu je snagu dao, Bog mu naredi da iz zemlje iščupa oveće stablo s korijenom. Ne vjerujući da nešto tako može učiniti Petar je ipak pokušao i ostao zapanjen kad je vidio da mu je uspjelo. Nakon toga, slušajući Boga, nikad tu svoju snagu nije koristio da bi se osvetio onima koji su ga zlostavljali, već je odlučio pomagati ljudima. Iz livade pune kamenja napravio je plodnu njivu, staroj majci sagradio je kuću, a kad su u ovu lijepu dolinu naišli Turci prvi im se usprotivio i svojom nadnaravnom snagom otjerao ih osiguravši svojoj dolini slobodu. Od tih se dana ova dolina zove Dolina Petra Klepca.

1

2

3

4

5

(Cerknica, Lož, Kočevje, Notranjska...) nemaju ukupno ni pola noćenja koliko smo ih mi ostvarili u 2012. godini, a to je stoga što Kočevje i Ribnica, znatno veće sredine od Osilnice imaju svega 50 ležajeva ukupno, a Turistički ured u Kočevju otvoren je tek 2011. godine! To nikako nije dobro jer samo jaka konkurencija znači i dolazak većeg broja ljudi te turistički razvoj, govori Kovač priznajući kako nije zadovoljan ni suradnjom s lokalnom samoupravom u kojoj je pred šest godina zatvoren Turistički ured!

- Nedvojbeno je kako je turizam velika mogućnost za razvoj cijelog ovog kraja i mislim da mu se mora posvećivati puno veća pažnja no što je to sada. Ako ne dođe do promjene za 20 godina ovdje će biti više medvjeda no ljudi. A ne mora biti tako. Do 1942. godine Kočevska regija bila je najjača u Sloveniji po poljoprivredi, obrtništvu i šumarstvu! Nažao, nakon rata najveći dio od 11.000 Nijemaca koji su živjeli u 24 sela vratio se u domovinu i tada je puno toga stalo. Onda je na ovom području bilo samo 53 posto šume, a ostalo je zemljište bilo obrađeno. Danas je tu 90 posto šume i jako je malo toga obrađeno pa moramo tražiti nove mogućnosti razvoja, a one su svakako i u turizmu što se vidi i iz podatka da je u Hotelu "Kovač" stalno uposljeno 12 ljudi, a tijekom sezone njihov broj raste do 25 uposlenika", ističe Simon Kovač.

Puno toga za vidjeti

A na području ove male slovenske općine svaki ljubitelj prirode zaista može vidjeti puno toga. Najjači je adut nedvojbeno rijeka Kupa koja je upravo u ovom svom gornjem toku najljepša i najdivljija što znači da je idealna za ribolov, rafting i vožnju kanuom. Zahvaljujući ulaganjima obitelji Kovač tu je i sjajna ponuda hotelskih sadržaja, wellnessa i adrenalinskog parka, a na svoje će svakako doći i planinari pri čemu je jedan od glavnih izazova Loška stijena, jedan od simbola ovog kraja koji obuhvaća gornji dio doline rijeke Kupe i jugozapadne padine planine Goteniške gore. Kao zasebna lokalna samouprava Občina Osilnica djeluje od 1. siječnja 1995. godine, a na području veličine 36 km² nalazi se 19 naselja - Belica, Bezgarji, Bezgovica, Bosljiva Loka, Grintovec, Križmani, Ložec, Malinišče, Mirtoviči, Osilnica, Padovo, Papeži, Podvrh, Ribjek, Sela, Spodnji Čačič, Strojčiči, Zgornji Čačič i Žurje.

Gustoća stanovništva svega je 9,17 stanovnika po kilometru, a prosječna starost 42,06 godina, govori nam Antun Volf koji već u drugom mandatu vodi ovu malu lokalnu samoupravu. Načelnik (po slovenski - župan) Antun Volf, državni je zaposlenik koji posao čelnog čovjeka Osilnice obavlja volonterski i to, ističe, zato

kako bi dio novaca iz općinskog proračuna bio namijenjen ne njegovoj plaći, već plaćama uposlenih u komunalnoj djelatnosti koji su za ovu općinu najbitniji:

- U općinskim službama trenutno je uposljeno desetero ljudi - njih šest na komunalnim poslovima, tri u općinskoj upravi te jedna nastavnica u Područnoj školi. Po popisu iz 2002. godine tu žive 332 stanovnika, ali s ljudima koji ovdje imaju vikendice i kuće za odmor te veći dio godine žive ovdje, broj se diže na 424. Iako živimo u jednom od najljepših dijelova Slovenije, uz prelijepu Kupu i u zagrljaju gustih šuma, ovdje se dosta teško živi. Od godišnjeg proračuna koji se kreće oko svote od 650.000 eura mi gotovo 10 posto, točnije punih 60.000 eura trošimo na socijalu i pomoć starijim ljudima i to tako da brinemo o njihovim potrebama pa, primjerice, jednom tjedno kombi obilazi sva naša naselja i vozi ljude u Osilnicu do pošte, u trgovinu, ambulantu ili što god već treba.

Svega 9 posto nezaposlenih

- U mjestu rade i dva poduzeća. Krojački pogon ljubljanskog poduzeća "Lonko" zapošljava petnaestak ljudi čiji su proizvodi dio ponude uglednog slovenskog poduzeća "Toper", a desetak ljudi zaposleno je kovinskoj

industriji "Lif". Uz to ljudi su zaposleni u turizmu, trgovini, uslužnim djelatnostima, pošti... U ovom trenutku imamo svega oko 9 posto nezaposlenih, a znatan dio naših stanovnika radi i van mjesta - u Ribnici, Kočevju i susjednom hrvatskom naselju Plešce. Naravno, želja nam je još smanjiti broj nezaposlenih te mlade ljude vratiti otvaranjem radnih mjesta. U skladu s tim krenuli smo u projekt izgradnje Doma za starije osobe kapaciteta 90 osoba. Objekt je već izgrađen, a za unutrašnje uređenje i početak rada potrebno nam je još oko 4 milijuna eura. Nadamo se da ćemo novce za to dobiti iz EU fondova, a dio, ako bude trebalo i kreditima. U cijeloj toj priči bitno nam je i razumijevanje države od koje se nadamo da će nam odobriti tzv. inovativni socijalni program u okviru kojeg bi taj Dom proradio i zaposlio niz ljudi s našeg područja. Socijalni program vezan uz rad tog Doma dobro smo napravili i vjerujem da će država pokazati razumijevanje te da ćemo tijekom 2013. godine potpisati ugovor s Republikom Slovenijom i dobiti koncesiju za realizaciju tog programa u Domu za starije, ističe Antun Volf, župan Občine Osilnica. ■■

- 1 - Odlučio sam 2000. godine uzeti kredit i izgraditi hotel. Srušili smo staru Gostilnu i napravili novu zgradu - Simon Kovač
- 2 - Hotel Kovač - u 2012. godini gostiju je bilo iz 48 zemalja svijeta, ponajviše iz Njemačke, Italije, Francuske i naravno Slovenije i Hrvatske
- 3 - Adrenalinski park kraj Hotela Kovač
- 4 - Bazen u wellness centru Hotela Kovač
- 5 - Kanuing je hit na rijeci Kupu

Iako živimo u jednom od najljepših dijelova Slovenije, uz prelijepu Kupu i u zagrljaju gustih šuma, ovdje se dosta teško živi, kaže općinski župan Antun Volf

Prvo susjedno hrvatsko selo Osilnici je naselje Hrvatsko

Cesta do Kočevja

Najznačajniji komunalni posao posljednjih godina, ističe župan Volf, nesumnjivo je izgradnja prometnice Osilnica - Kočevska Reka - Ribnica. "Ta cesta nam je do Kočevja skratila put za 15, a do Ljubljane za 35 km i za sve ljude u našoj općini, kao i za one koji žele doći k nama bitno je olakšala put, približila nam veće gradove i otvorila mogućnosti bržeg dolaska u jedno od najljepših turističkih područja Slovenije", kaže Volf.

Što sve obilježavamo u 2013.

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Petar FABIJAN i Arhiva ZIP

Najznačajnije obljetnice ove godine u Rijeci i PGŽ vrijedna su baština koju su nam ostavili prethodnici.

Privilegija je živjeti u podneblju s ovako bogatom povijesnom baštinom, kaže Milan Tumara

Riječanin Milan Tumara, strastveni sportaš skijaš, doživotni počasni predsjednik Hrvatskog skijaškog saveza i Ski kluba Rijeka, neumorni optimist po pitanju izgradnje skijaškog centra Platak, bit će zabilježen i kao kroničar našeg vremena. Pripremio je zanimljivu kronologiju obljetnica iz riječke prošlosti i prošlosti naše Županije, a količina vrijednih dostignuća koja su nam ostavili naši preci fascinira. Ove se godine obilježava 80-ta obljetnica Jadranskog slaloma i 60-ta obljetnica međunarodnog Jadranskog slaloma, natjecanja koji su se organizirala na Platku od 1953. I upravo te važne obljetnice navele su Tumaru da se pozabavi istraživanjem i ostalih značajnih obljetnica koje će se, svaka na svoj način, obilježiti u 2013. godini. Privilegija je živjeti u podneblju s ovako bogatom povijesnom baštinom, reći će Tumara, i dodati da vrijedimo onoliko koliko ostavljamo budućim generacijama.

Licenca torpeda u 24 države

- Prije svega riječ je o kronološkim točkama koje obuhvaćaju obljetnice naše županije, ali i događaje vezane za ugledne građane našeg podneblja. Unijeti malo svjetla i nade u ovo naše, blago rečeno, svakodnevno sivilo zahvaćeno moralnom erozijom i žabokrečinom, pokušati umanjiti nepodnošljivu depresiju, malodušnost, frustraciju, apatiju i bescijeljenost, to su motivi kojima sam se vodio prilikom izrade kronologije. O našoj bogatoj baštini mladi moraju biti educirani.

Samo ću navesti jedan primjer. Godine 1863. godine Lupis je zbog idejnog projekta torpeda proglašen genijem, a licenca za proizvodnju torpeda prodana je u 24 države. Tvornica papira je 1833. godine imala najveći parni stroj u ovom dijelu Europe, a u današnjoj zgradi HNK Ivana pl. Zajca 1885. godine izvedena je Verdijeva Aida prije mnogih europskih metropola! Stoga, motiv koji me vodio bio je sve zapisati i ponoviti jer što nije zapisano nije se ni dogodilo. Upravo ta velika ostvarenja naših predaka daju nam nadu u optimizam, vjeru ali i jamstvo da možemo nastaviti njihovim koracima, poručuje nam sugovornik.

Revolucionarni pothvati koji su promijenili izgled Rijeke

Iz pregršt doista zanimljivih obljetnica koje sežu u šesnaesto i sedamnaesto stoljeće, a ukupno ih je preko sedam stotina, izdvojili smo neke

kako bi se podsjetili na revolucionarne pothvate koji su promijenili izgled Rijeke. Ove godine se navršava 260-ta obljetnica kada je Marija Terezija inicirala prvu regulacijsku osnovu Rijeke u dolini Rječine što je stvorilo uvjete da se samo dvije godine kasnije donese urbanistički plan grada. Samo dvadeset godina kasnije, u Rijeku iz Trsta stiže arhitekta, barokni graditelj Anton Gnamb i projektira današnju Guvernerovu palaču. Izradio je prvi plan razvoja Rijeke koji je obuhvaćao širenje urbaniziranih područja izvan Starog grada. Prema njegovim zamislima, između ostalog, izgrađen je Korzo, današnji Jelačićev trg i ulica Fiumara. Ove se godine slavi i 210-ta obljetnica od početka gradnje Lujzijanske ceste od Rijeke do Kamenjaka.

U Rijeci je 1803. godine osnovana Riječka rafinerija šećera, a dvadeset godina kasnije i prvo dioničko društvo pod nazivom "Osiguravajuće društvo za osiguranje u pomorstvu". Te godine izrađen je i prvi parobrod, a u Tvornici papira započeo s radom prvi parni stroj u jugoistočnoj Europi. Godine 1883. na Mlaki je otvoren najveći pogon za preradu nafte na europskom kontinentu, uvedena je brodska linija Rijeka – Split. Rijeka je sa Sušakom 1913. godine imala 65 tisuća stanovnika, tada je poslovalo dvadesetak hotela, a direktnom brodskom putničkom linijom Rijeka je bila povezana s New Yorkom. Izlaze i dva najtiražnija lista, liberalni Novi list i katoličke Riječke novine. Prije osamdeset godina Sušak ima izravnu željezničku vezu s Bečom, Budimpeštom, Berlinom, Münchenom, Beogradom i Bukureštom. Te iste godine Grad Sušak je uveo socijalni prizrez.

380 godina Visokog školstva

Zanimljivo ali te iste 1933. godine asfaltirana je cesta Rijeka – Kastav. Godine 1953. u Rikardu Benčiću je izgrađen prvi veliki brodski propeler u bivšoj Jugoslaviji, a u Riječkoj tvornici papira zabilježeni uspjesi, novi kontingenti izvoza cigaretnog papira za Tursku i Urugvaj za tadašnjih 100 milijuna deviznih dinara! Te iste godine je završena elektrifikacija pruge do Pečina, a rafinerija nafte imenovana po ratnom heroju, "Boris Kidrič". Godine 1963. "3. maj" izgrađuje devet prekoceanskih brodova, a Jadrolinija je dobila prvi trajekt "Bodulka" za trajektnu liniju Crikvenica – Šilo. Izrađena je tehnička dokumentacija žičare Grobničko polje–Platak

- 1 - Prije 150 godina, 1863. Lupis je zbog idejnog projekta torpeda proglašen genijem, a licenca za proizvodnju torpeda prodana je u 24 države.
- 2 - I Primorsko-goranska županija kao tijelo izvršne vlasti bilježi dvadeseti rođendan - nova Zgrada županije
- 3 - U godini 1963. "3. maj" izgrađuje devet prekoceanskih brodova
- 4 - Navršava se 140-ta obljetnica odigravanja prve nogometne utakmice u Hrvatskoj

O našoj bogatoj baštini mladi moraju biti educirani - Milan Tumara

Rijeka je sa Sušakom 1913. godine imala 65 tisuća stanovnika, poslovalo je dvadesetak hotela, a direktnom brodskom putničkom linijom Rijeka je bila povezana s New Yorkom.

Izlaze i dva najtiražnija lista, liberalni Novi list i katoličke Riječke novine. Prije 80 godina Sušak ima izravnu željezničku vezu s Bečom, Budimpeštom, Berlinom, Münchenom, Beogradom i Bukureštom

Prije 190 godina započela je brodogradnja u Malom Lošinju

koja je godinu dana kasnije postala sastavnim dijelom projekta Planimor.

I na polju znanosti ima zanimljivih obljetnica, 1973. godine, utemeljeno je Sveučilište u Rijeci, a za prvog rektora imenovan dr. Zorislav Sapunar. Te iste godine prof. dr. Vinko Frančičković sa svojom ekipom izveo je pedeset transplantacija bubrega, nakon one prve revolucionarne 1971. godine. Utemeljen je 1973. i Pravni fakultet na kojem je prof. dr. Zoran Kompanjet bio redovitim profesorom od osnutka do odlaska u mirovinu, a u dva je mandata bio dekanom fakulteta a rektor Sveučilišta bio je u razdoblju od 1976. do 1978 godine. Deset je godina prošlo od početka gradnje Sveučilišnog Kampusu na Trsatu, a time i odluke Vlade RH o prijenosu Gradu Rijeci zgrada i zemljišta Vojarne Trsat, a u svrhu izgradnje Kampusu i Sveučilišne bolnice. Inače Visoko školstvo u Rijeci je utemeljeno osnivanjem isusovačke teologije 1633. godine.

Deset godina od Papina posjeta

Ove se godine navršava i 120 godina otkako je Josip Linić iznio ideju da se na Trsatu izgradi Dom Trsatska čitaonica. Te iste godine gradi se i velika gimnazija na Sušaku. Godine 1903. U Vili del Pomerio izrađena je sinagoga koju su Nijemci srušili 25. siječnja 1944. Godine. Sto godina je prošlo od trenutka kada je Riječko kazalište dobilo ime Giuseppe Verdi. Prije 60 godina osnovano je izdavačko poduzeće "Otokar Keršovani", a Narodno kazalište dobilo ime "Ivan pl. Zajc". Te godine, 1953. u Rijeci djeluje 13 osnovnih škola, 13 narodnih osmogodišnjih škola, 3 gimnazije, jedna škola za opće obrazovanje, osam srednjih stručnih škola, pet nižih, dva radnička tehnikuma. Ove se godine navršava i pedeset godina od prvog Festivala Istre i Kvarnera i 400-ta obljetnica izgradnje Kapucinske crkve sv. Augustina, a deset godina da je Ivan Pavao II posjetio Rijeku.

I na sportskom planu ima lijepih događaja koji zaslužuju spomen. Na Sušaku je rođen Viktor Ružič, hrvatski ban, koji je između ostalog izgradio prvi smještajni objekt na Platku (1938.). Stotu godinu brojimo ove godine od kako je u povodu zaštitnika Grada Rijeke, Svetog Vida, organizirana

U današnjoj zgradi HNK Ivana pl. Zajca 1885. godine izvedena je Verdijeva Aida prije mnogih europskih metropola

prva veslačka regata. Godine 1923. Plivački klub Primorje ekipni je prvak tadašnje Jugoslavije. I riječka sportska infrastruktura bilježi obljetnice. Pedeset godina navršava se od izgradnje zimskog bazena, a četrdeset od izgradnje Dvorane mladosti na Trsatu.

Možda će se nekome učiniti zanimljivom činjenica da je prošlo 110 godina da je odmor u Opatiji proveo i Vladimir Ilić Lenjin. Sedamdeset godina da je talijanska vojna i civilna vlast napustila Sušak okupiran 1941. godine, a u travnju se navršava 70 godina od osnivanja XIII. primorsko-goranske divizije NOV. Ove se godine navršava i 60-ta godina od prve organizirane akcije dobrovoljnog darivanja krvi Gradskog odbora Crvenog križa.

Obljetnice na području Primorsko-goranske županije

Postoji zapis iz 1763. godine u kojem se spominje "Caffettaria" na Krku što ukazuje na postojanje kavane, a 1823. godine počinje brodogradnja u Malom Lošinju. Navršava se i 150 godina otkako su na Unijama i Prviću ispred Baške izgrađeni svjetionici, a 1873. u Kraljevici izgrađen prvi parobrod Austro-ugarske, dok je u Matuljima iz Beča doputovao prvi "carski vlak". Godine 1813. u Vrbniku nema niti jednog nepismenog stanovnika, a 1903. osnovana je čitaonica u Grobniku. Ove se godine navršava sto godina od rođenja Ivana Gorana Kovačića u Lukovdolu. Stotinu godina se navršava od proizvodnji prvih skija u Delnicama i Mrkoplju, gdje je istovremeno organiziran i prvi tečaj skijanja u Hrvatskoj. Godine 1923. utemeljen je nogometni klub Vinodol u Novom Vinodolskom, a u Crikvenici održano prvo veslačko natjecanje. Prije pedeset godina bolnica u Kraljevici dobiva ime Ortopedska bolnica Kraljevica, a na području današnje Općine Vinodolske izgrađeno pedesetak vrela i perila. Prije trideset godina osnovano je Dobrovoljno vatrogasno društvo Halubjan Viškovo. I Primorsko-goranska županija kao tijelo izvršne vlasti bilježi vrijedan jubilej. Ove godine slavi dvadeseti rođendan. ■■

Nekima zatvor, nekima blagodat

Mnogi otoke smatraju idealnim mjestom za ljetni odmor - daleko od gradske vreve, okruženi prekrasnom prirodom i morem, uživajte u miru i tišini. Otoci su ljeti puni raznih događanja, zabave i glazbe, namijenjenih prije svega gostima, turistima koji se žele opustiti i bar na kratko zaboraviti svakodnevne brige radnog tjedna. Ali kad prođu ljetne vrućine, kad se more ohladi, kad glazbeni sastavi spremne svoje instrumente i gaže potraže na kopnu, kad djeca prestanu graditi kule u pijesku na plaži i sjednu u školske klupe, na otocima ostaju samo - otočani.

Otočani se često žale da ih ljudi s kopna ne mogu razumjeti, da nije lako biti u njihovoj koži. I doista, život na otoku ima svoja ograničenja i svoje specifičnosti. Jedna od najznačajnijih je prometna povezanost - brod ili trajekt koji otoke spaja s kop-

nom često ga i razdvaja, ponekad i izolira. Tako se život na otoku može usporediti sa zatvorom - ni jednog ni drugog ne možeš napustiti kad poželiš.

Stanovnici otoka imaju poseban "odnos" prema trajektu - uvijek "gađaš" neku liniju. Kad kreće na put otočanin nikad ne kaže "krećem u 8 sati" nego "idem na onaj u 8 i pol". Isto tako, ne kreće se npr. iz Rijeke kad se poželi, nego da se stigne "na onaj u 18,15 ili 19,45 sati".

Naravno, to vrijedi za one "prave" otoke koji su s kopnom povezani isključivo morskim putem, jer otoci s mostom, reći će ortodoksni boduli, i nisu pravi otoci. To pokazuju i podaci posljednjeg popisa stanovništva - jedino je na Krku došlo do porasta broja žitelja, dok je na ostalim kvarnerskim otocima stanovnika sve manje.

Napisao i snimio: Walter SALKOVIĆ

Otočani se često žale da ih ljudi s kopna ne mogu razumjeti, da nije lako biti u njihovoj koži. I doista, život na otoku ima svoja ograničenja i svoje specifičnosti. Jedna od najznačajnijih je - prometna povezanost

Prošlo je 110 godina otkako je na odmoru u Opatiji bio Vladimir Ilić Lenjin

Četrdeset godina - Dvorana mladosti

Sabino Kučić, vlasnik restorana "Santa Lucia", hladne zimske dane provodi pripremajući se za ljetnu sezonu

Izlasci van se uvijek svode na isto: sjedenje uvijek u istim kafićima, a nakon toga odemo u jedini disco club. Druga varijanta je da prošetamo ili kod nekog pogledamo film, a zatim – disco, žali se Mirjam, gimnazijalka iz Cresa

Jure Bosnić: Nikad, ni jedne sekunde, nisam požalio što sam ostao na otoku

Mladi su nezadovoljni zimskim mrtvilom otoka - Mirjam Sablič, gimnazijalka

Hoće li trajekt krenuti?

Zimi se stvari još dodatno kompliciraju jer vremenske (ne)prilike, koje za nekoga na kopnu predstavljaju malu neugodnost koja se može riješiti npr. adekvatnim (zimskim gumama) ili alternativnim (javnim) prijevozom, za otočane može biti nepremostiva prepreka. Odeš nešto obaviti na kopno, a kad se želiš vratiti na svoj otok – trajekt ne vozi. I što sad? Čekaš na pristaništu, nadaš se da se bogovi vjetra, mora i pomoraca smiluju i da čuješ ono spasonosno "trajekt će ipak krenuti". A kako je tek kad na pristaništu moraš i prenoćiti jer se vremenske prilike ipak nisu smirile. I kad konačno stigneš doma, ukućani te dočekuju kao da si bio na ekspediciji na Sjevernom polu.

Ili, ako gledamo iz druge perspektive, kako je živjeti na otoku kojeg ne možeš napustiti kad zapušu jaki vjetrovi. Najgore što se može dogoditi je hitni medicinski slučaj, kad o brzini ovisi život, a do liječnika na kopnu se jednostavno ne može. Ili nešto što je na kopnu sasvim normalno: kad trudnici dođe vrijeme za bolnicu uzme spremnu torbu i krene. A na otoku to nije uvijek moguće. Otočani su se naviknuli, ili bolje rečeno, pomirili s tim.

Činjenica je da je prometna povezanost otoka s kopnom danas puno bolja nego prije 10-20 godina. Trajekti su veći i ne čeka se više i po desetak sati na ukrcaj, a katamarani pružaju sasvim drugu razinu usluge – brzo i jednostavno putovanje.

Mladima ne odgovara monotonija

No nešto se nije popravilo s vremenom, dapače, situacija je sve gora. Ljudi na otocima je sve manje, a stanovništvo sve starije. Sve je manje mladih i upravo oni najglasnije izražavaju svoje nezadovoljstvo životom na otoku. Željeli bi se zabaviti, izlaziti kao i njihovi vršnjaci na kopnu, a najčešće nemaju izbora – obično im se nudi poneki kafić, eventualno disco club, ako imaju sreće.

Mirjam Sablič, gimnazijalka iz Cresa, priča nam kako provodi zimu na otoku: "Preko tjedna sam zauzeta školom i drugim obvezama, pjevam u klapi i župnom zboru mladih, igram badminton, a preko vikenda se pokušam malo opustiti i zabaviti. Često i preko vikenda moram učiti i onda manje izlazim, a izlasci se uvijek svode na isto: sjedenje uvijek u istim kafićima, a nakon toga odemo u jedini disco club. Druga varijanta je da prošetamo ili kod nekog pogledamo film, a zatim – disco". Kako je u Cresu samo jedan disco, a ni izbor kafića nije prevelik, mladi se žale na monotoniju: "Najgore od svega je što ima malo ljudi i malo mjesta za izlaske pa uvijek imamo istu rutinu i susrećemo iste ljude", kaže Mirjam i priča kako u posljednje vrijeme mladi iz Cresa zbog provoda odlaze u Mali Lošinj, pa čak i Rijeku.

U Cresu se za mlade donekle brine jedino župa, gdje se povremeno organiziraju razna druženja, pogleda se film ili pripremi roštilj, proslavi poneki

rođendan. Iako nije zadovoljna što joj otok kao mladoj osobi punoj energije pruža, Mirjam se nakon školovanja svakako želi vratiti na otok, a tako razmišlja i cijelo njeno društvo, no ima prijatelja i poznanika koji već sada kažu da se, kad jednom odu, nikada neće vratiti.

Za srednje godine život na otoku idealan

Dok su mladi, očekivano, nezadovoljni zimskim mrtvilom otoka, među ljudima srednjih godina ipak ne prevladava takav način razmišljanja. Slobodno vrijeme u zimske dane provode svakojako: jedni na barci, drugi baveći se svojim hobijima, koji su najčešće i izvor dodatnog prihoda preko ljeta, a većina je barem mjesec-dva posvećena berbi maslina.

Zimi se najčešće odmaraju oni koji su ljeti najviše radili, a to su ugostitelji. I dok je do prije desetak godina u Cresu bilo nemoguće naći restoran koji radi i preko zime, danas ih je otvoreno čak tri. Jedan od prvih koji je odlučio raditi preko cijele godine je Sabino Kučić, vlasnik restorana "Santa Lucia". On hladne zimske dane provodi pripremajući se za ljetnu sezonu: otkupljuju se i spremaju domaće lignje, čiste rakovice, kuha "rumbec". Osim toga, osmišljavaju se novi recepti, a u restoranu se uvijek može nešto popraviti, poboljšati. Život na otoku smatra kvalitetnijim od života u gradu i kaže: "Kad bi mi netko dao mogućnost korištenja svih urbanih sadržaja ja bih vjerojatno pobjegao od toga. Što nam ovdje nedostaje? Kino? Kazalište? Svoje potrebe za takvim sadržajima mogu zadovoljiti povremenim odlascima u veće gradove. A na otoku nam ništa ne nedostaje da bismo provodili dinamičan život - ja ću uzeti bicikl pa ću pedalirati 50 km i tako provesti dan ili raditi nešto drugo što me ispunjava. Primjerice, dva mjeseca smo se zabavljali s ugradnjom novog kamina u restoranu - dok smo ga nacrtali, izabrali, montirali, uredili detalje... Tako imam osjećaj da sam nešto stvorio".

Kučić već osam godina radi preko cijele godine, ali kaže: "Prvih nekoliko godina se to čak i isplatio, ali danas više ne - zimski minus već ozbiljno nagriza ljetnu zaradu". Iako domaći nemaju naviku odlaska u restorane, a i poslovnih je klijenata sve manje, za cjelogodišnji rad nabraja više argumenata: "Prvo, ovako stvaram nekakvu dinamiku u životu, makar s tih par susjeda ili prijatelja koji dođu na kavu ili čašu vina. Drugo, s obzirom na prilično veliku investiciju u ovaj objekt, poražavajuće bi bilo da on radi samo sezonski. A s treće strane, sad već radim ovako osmu godinu i razmišljam da bi bilo dobro taj broj zaokružiti na deset, a onda će, nadam se, doći neka bolja vremena", kaže kroz smijeh.

Čovjeku je dosadno samo ako je on dosadan

Neki su "ljudi s kopna" svjesno izabrali život na otoku. Jedan od njih je i Jure Bosnić, ljeti turistički djelatnik, a zimi košarkaški trener kojeg je na otok

Brod ili trajekt koji otkoje spaja s kopnom često ga i razdvaja, ponekad i izolira - zato stanovnici otoka imaju poseban "odnos" prema trajektu

"nasukala" ljubav. Gradsko dijete, odrastao u Ljubljani, na Cres je počeo dolaziti ljeti. I ostao. "Da, odlučio sam se živjeti na otoku zato što sam se zaljubio, ali zaljubio sam se prvo u otok, a kasnije u ženu. Počeo sam dolaziti na Cres ljeti i bilo mi je fenomenalno. Mnoge dobre događaje i osjećaje vežem za Cres. No, kad dolaziš ljeti idealiziraš otok, a kad dođeš jednom zimi vidiš da to baš nije tako. Ali ja ga volim jednako i ljeti i zimi", kaže Bosnić.

Na Cresu je stvorio obitelj i od tada je Cres za njega postao dom: "Na početku su mi ovdje nedostajale stvari koje voli svaki dvadesetogodišnjak - zabava, događanja, ali nije da sam vadio za time. Svaki drugi vikend išli smo u Sloveniju i sve ono što nisam imao na Cresu apsorbirao sam tamo. Moja je teorija da je čovjeku dosadno samo ako je on dosadan. Dok si u malom mjestu želiš neke stvari za koje misliš da bi imao u velikom gradu, ali na kraju se sve svodi na mali krug ljudi u kojem se krećeš, stvari koje radiš".

Sad kad već ima dugogodišnje otočno iskustvo, zimске dane provodi na maslinama kao pravi Cresanin, te kaže: "Nikad, ni jedne sekunde, nisam požalio što sam ostao na otoku i danas se osjećam Cresaninom, predstavljam se kao Cresanin. Tvoj identitet nije vezan isključivo za tvoje porijeklo nego za to kako živiš. Ja sam creski život prihvatio i volim ga. Kad čovjek negdje dođe mora prihvatiti sredinu, a ne očekivati da se sredina prilagodi njemu. Volim ići u Sloveniju, ali moj dom je sada tu. Sa svim manama i prednostima života na otoku".

Ne postoji bolje mjesto za odrastanje

A prednosti su očite, smatra Bosnić, naročito za mlade obitelji s djecom - ne postoji bolje mjesto za odrastanje, okruženi prirodom, u malom mjes-

tu gdje se svi poznaju i zbog toga osjećaju sigurnije, gdje je sve nadohvat ruke, ne opterećujući se mnogim stvarima koje muče stanovnike gradova. Mane teško nalazi jer "stvarno obožavam ovaj život", kaže Bosnić i navodi udaljenost specijalista koji ionako ne trebaju svakodnevno i ne mogu biti razlog zbog kojeg netko ne bi htio živjeti na otoku.

Smatra da bi moglo biti i puno bolje, ali otočane koči što idu linijom manjeg otpora i zadovoljavaju se postojećim stanjem. "Već djecu treba odgajati da su njihove mogućnosti jednake kao i bilo gdje drugdje. Stanovnicima većih gradova imponira što im se sve nudi, ali ne koriste ni 10 posto toga. Potencijali otoka su neograničeni jer sve što je dobro u Cresu može biti stoput bolje, a što je loše može biti milijun puta bolje. Ali za to se treba potruditi", kaže Bosnić.

S Bosničevim pozitivnim razmišljanjima najbolje je i zaključiti. Iako su troškovi života na otoku, kažu neke procjene, i do 30 posto viši od života na kopnu, i dalje prevladava mišljenje da je na otoku ljepše živjeti. Doduše i teže. No, to može biti i svojevrsan izazov. Treba se dobro organizirati, u potpunosti iskoristiti sve prednosti otoka, ne očajavati zbog mana i nedostataka. Povremenim odlascima na kopno zbog kazališne predstave, izložbe, odlaska liječniku ili veće "špeže", ljudi s otoka zadovoljavaju kulturne, socijalne i razne druge potrebe. Nakon par sati jurnjave gradom, već na trajektnom pristaništu, bilo otočana se usporava. Trajekt pristaje, jedni odlaze s otoka, drugi se vraćaju. Zvuk brodskih motora, red bure, red juga, malo kiše, malo sunca, miris otočkog bilja koji se osjeća u zraku... Zaljubiti se u otok i ne izgleda tako nemoguće. Samo treba baciti "cimu".

Oni koji dolaze samo ljeti idealiziraju otok, a kad dođu jednom zimi vide da to baš nije tako

Lokalni creski ugostitelj Sabino Kučić život na otoku smatra kvalitetnijim od života u gradu i kaže: "Kad bi mi netko dao mogućnost korištenja svih urbanih sadržaja ja bih vjerojatno pobjegao od toga. Što nam ovdje nedostaje?"

Slobodno vrijeme u zimske dane otočani provode svakojako: jedni na barci, drugi baveći se svojim hobijima, a većina je barem mjesec-dva posvećena berbi maslina

Zvuk brodskih motora, red bure, red juga, malo kiše, malo sunca, miris otočkog bilja koji se osjeća u zraku... Zaljubiti se u otok i ne izgleda tako nemoguće. Samo treba baciti "cimu"

pokretač razvoja otoka

Napisao i snimio: Hrvoje HODAK

Zlatni jubilej 50 godina rapske Srednje škole koja danas ponosno nosi naziv jednog od najučenijih i najpoznatijih sinova ovog sjevernojadranskog otoka, Markantuna de Dominisa, zapravo je obljetnica jednog novog, kvalitetnijeg turističkog poleta otoka i prigoda za prisjećanje na neizmjernu korist koju su kroz školovanje na svom otoku, i za svoj otok, razvoju Raba dali kadrovi proizašli iz nje.

Iako je današnja Srednja škola Markantuna de Dominisa svoj rad započela još davne 1960. godine kao područno odjeljenje Ugostiteljske škole Opatija, ona je svoju samostalnost stekla dvije godine kasnije, točnije, 15. studenog 1962. godine, kada je donesena Odluka o osnivanju Ugostiteljske škole s praktičnom obukom u Rabu. Gospodin Stjepan Krstinić bio je prvi upravitelj samostalne Ugostiteljske škole u Rabu, u vremenu od 1962. do 1969. godine. Evo kako se on prisjeća tih dana:

– Republička komisija nam je dala dozvolu za rad i otada smo dobili naziv Ugostiteljska škola s praktičnom obukom – Rab. Upisivali smo godišnje po 60-ak učenika u dva razreda za zvanja kuhara i konobara. Zanimanje za upis u našu Školu bilo je veliko pa smo morali postrožiti kriterije upisa. Inače, na školovanje su nam osim naše rapske, dolazila i djeca s područja Lošinja, Senja, Crikvenice... Bilo je značajno da smo bili jedna od prvih Škola koja je imala svoj praktikum. Imali smo svoje računovodstvo, tajnika, svoj račun i osnovna sredstva dobivena od tadašnje općine Rab. Dobrom organizacijom rada Praktikum u Restoranu Slovenija, vjerojatno smo u to vrijeme bili i jedina Škola koja se u određenoj mjeri i samofinancirala.

Mirisi i okusi rapske kuhinje

Povodom ovog važnog jubileja, tijekom mjeseca studenog prošle godine, upriličena su brojna događanja na otoku. Vrlo zanimljivo i za

širu javnost korisno predavanje pod nazivom “Upravljanje zadovoljstvom gostiju” održao je dr.sc. Vlade Galičić, profesor s Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu u Opatiji. Istoga dana, 6. studenog u popodnevnom satima, u kongresnoj dvorani hotela Padova, započeo je s radom dvodnevni stručni skup pravobraniteljice za djecu Mile Jelavić s temom “Jednake mogućnosti za djecu na otocima” čijem je otvaranju prisustvovao i ministar znanosti, obrazovanja i sporta Željko Jovanović. Na prigodno otvorenoj tematskoj izložbi “Ugostiteljska struka u 50 slika” učitelj struke Mirko Mikelić vlastitim nas je fotografijama iz Spomenice Škole i onima što ih je zabilježio svojim fotoaparatom, proveo kroz desetljeća razvoja ugostiteljske struke i srednjoškolskog obrazovanja na Rabu. Svakako treba spomenuti i atraktivan barmen show “Tako to rade majstori barmeni” na kojem su uz sadašnje, sudjelovali i bivši učenici Škole koji su osvajali medalje za svoje koktele na natjecanjima Gastro i Junior barmen cup.

Središnji događaj ovoga višednevnog programa bila je Svečana sjednica koja je održana u kongresnoj dvorani Hotela Padova, nakon koje je upriličena i gastro-manifestacija pod nazivom “Mirisi i okusi rapske kuhinje”, na kojoj su sudjelovali brojni rapski ugostitelji koji su kroz tradicionalna jela prezentirali i svoje ugostiteljske objekte.

Nakon pozdravnoga govora ravnateljice Škole Anke Bišić, svoje čestitke i riječi potpore slavljenicima su na Svečanoj sjednici uputili brojni gosti, a u prvom dijelu Svečane sjednice prikazan je prigodno snimljen dokumentarni film o počecima Škole u kojem govore umirovljeni djelatnici Škole i bivši učenici. Uslijedio je i kratak kulturno-umjetnički program u kojem su sudjelovali Folklorna sekcija Udruge umirovljenika otoka Raba, zbor s mandolinama rapskog odjela Glazbene škole Ivana Matetića Ronjgova, klapa Eufemija, glazbenik Zvonko

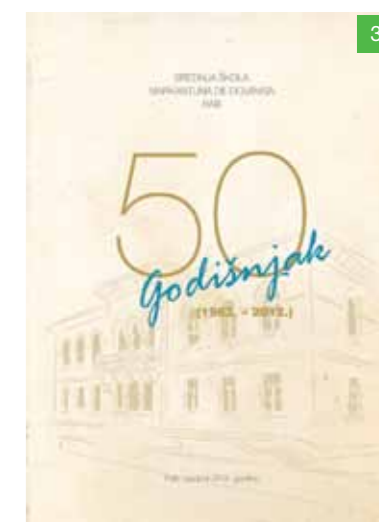
Palić Jonathan, učenici-članovi Karate kluba Enpi, poznati rapski čakavski pjesnik Josip Fafandžel te dramska sekcija učenika Škole.

Na kraju ove svečanosti predstavljen je i izvršno koncipiran Godišnjak Srednje škole Markantuna de Dominisa Rab kojeg su uredile Anka Bišić i Margarita Čutul, a u kojem je fotografijama i riječima pregledno prikazan razvoj Škole, njeni brojni uspjesi i projekti. Osim tekstova koje potpisuju profesori i učenici, Godišnjak sadrži i popis djelatnika škole kao i svih 2.275 učenika koji su do danas završili srednjoškolsko obrazovanje na Rabu.

Škola partner

Svako vrijeme donosi svoje trendove, mladost otoka sve više traži nova iskustva obrazujući se u novim, većim, sredinama. Ove školske godine u prve razrede rapske srednje škole upisalo se 7 konobara, 8 kuhara i 8 automehaničara, 15 komercijalista i 15 gimnazijalaca pa ona danas ukupno broji 213 učenika.

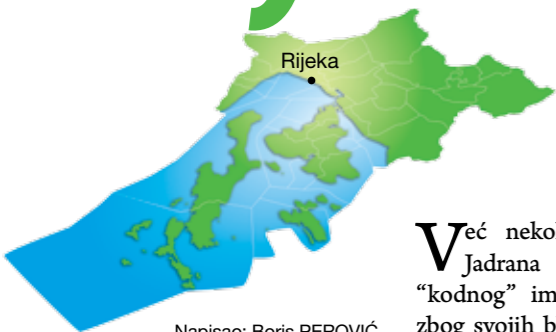
No projekti idu dalje, Srednja škola Markantuna de Dominisa Rab, uz Školu za trgovinu i ugostiteljstvo Karlovac i Srednju školu Zabok, danas sudjeluje kao škola partner Školi za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula u projektu pod nazivom “Modernizacija kurikulumata hrvatskih i ugostiteljskih strukovnih škola – Formula uspjeha” za čiju je provedbu iz predpristupnih fondova Europske unije odobreno 218.861,70 eura. Iznos dodijeljenih bespovratnih sredstava je 199.361,80 eura, a u provedbi projekta planirano je bolje upoznavanje sa švicarskom kuhinjom, dok će dio sredstava biti utrošen na novu aparaturu. Na sastanku koji je održan 15. studenog u Puli već je dogovorena suradnja s kuharima iz Švicarske koji će Rabljanima prezentirati svoju kulturu i tradicionalna jela početkom srpnja 2013., a u ostvarenju sljedeće etape projekta jedna grupa rapskih djelatnika boravila je u Klagenfurtu od 17. do 21. prosinca.

- 1 - Školski kabinet budućih kuhara
- 2 - Zlatni jubilej obilježen je prigodnom gastro-manifestacijom Mirisi i okusi rapske kuhinje
- 3 - Godišnjak sadrži i popis djelatnika škole kao i svih 2.275 učenika
- 4 - Iz školske foto-arhive: Konobari na praksi u hotelu Slovenija
- 5 - Prva generacija Ugostiteljske škole Rab s dijelom nastavnika na jednoj od godišnjica mature

Škola Markantuna de Dominisa danas ukupno broji 213 učenika

Napisao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Vlastitim rukama do morske jurilice

Već nekoliko godina na regatnim poljima Jadrana pažnju privlači jedrilica naoko "kodnog" imena – Code 7. U fokus je došla zbog svojih blistavih rezultata i izuzetne brzine u usporedbi s puno većim brodovima koje pobjeđuje iako je dugačka tek nepunih osam metara. Ne samo da je na regatama uvijek najbolja u svojoj grupi, nego i u ukupnom poretku zauzima visok plasman. Posebno je odjeknuo njezin vrhunski domet na čuvenoj Barcolani u Trstu, gdje je u konkurenciji od blizu dvije tisuće krstaša osvojila – osmo mjesto!

Druga činjenica zbog koje Code 7 zaslužuje posebnu priču je način na koji je nastala ova jedrilica. Naime, njezin vlasnik, Riječanin Sandi Misirača, izgradio ju je – vlastoručno! Ovaj zaljubljenik u more i brodove pokazao se i kao vrstan brodograditelj, što mu je uostalom i struka, te je "uz malu pomoć prijatelja" uspio dovesti Code 7 od nacrtu, u čijem nastanku je također velikim dijelom sudjelovao, pa do porinuća. Ali i dalje, jer je upravo on sa svojom posadom "krivac" za sve uspjehe na regatama.

– Uz more i jedrenje sam prisutan praktički cijeli život, već više od 25 godina sam u ovom sportu. Jedrio sam u Opatiji na malim klasama, ali usporedo su me zanimali modeli jedrilica, dizajn i crtanje brodova, pa je logičan slijed bio da idem raditi brod. Naravno, tu je došao i studij brodogradnje budući da sam se s brodovima želio baviti i profesionalno, 1998. godine sam se upisao na Tehnički fakultet u Rijeci. Tu sam negdje prestao aktivno jedriti na malim klasama, na kojima sam stekao jedriličarsku bazu i zavolio jedrenje i brodove. Nakon toga je uslijedilo druženje s većim jedrilicama, krstašima, govori Misirača.

Uz malu pomoć prijatelja

Oduvijek je kod njega postojala želja imati svoj brod. Ali veći izazov je bio napraviti vlastitu jedrilicu, ne bilo kakvu, nego nešto novo, i po dizajnu i po tehničkoj zahtjevnosti.

– Brod sam počeo raditi 2004. godine, uz pomoć prijatelja. Kad je bila potrebna neka veća akcija, skupilo bi se desetak ljudi, ali najviše sam radio sam jer financijski nisam mogao drugačije to izvesti. Na fakultetu sam stekao određena znanja, ali bez mog interesa i znanja o modelima brodova, ne bih se bio upuštao u gradnju. Što se teoretskog dijela tiče, bio sam vrhunski potkovan, ušao sam u to "do kraja", ali dok se u praksi ne proba, ne možeš znati što te čeka. Gradnja broda je bila velika škola, ali tako sam ja to i zamislio, to je i bio cilj cijele priče.

Odakle nacrt? Autor osnovnog nacrtu broda

je poznati dizajner Steve Thompson s Novog Zelanda, čiji su brodovi među najbržima u kategoriji sportskih jedrilica. No, njegov nacrt nije u potpunosti bio ono što je Sandi želio.

– S njim sam radio pola godine na nekim preinakama linije trupa, dok nismo došli do forme koja je zadovoljavala moje zahtjeve. Na kraju, kad se sve zbroji, jako sam zadovoljan kako je to ispalo. Odlično smo surađivali, i njemu je bilo u interesu da netko napravi napredan brod po njegovim nacrtima.

Onda se pojavio problem prostora gdje će se brod graditi te kako će se gradnja financirati jer Sandi nije mogao sam to iznijeti.

– Preko razvojne agencije Porin dobio sam prostor za gradnju, halu na Pehlinu, po vrlo povoljnim uvjetima. Podigao sam poduzetnički kredit, uložio nešto svog novca, a dobar dio je prikupljen preko sponzora, u to vrijeme je to još nekako išlo. S gradnjom sam počeo u proljeće 2004. godine, a porinuće je bilo nakon točno tri godine. Ukupno je u brod uloženo oko četiri tisuće radnih sati, što na izradu kalupa, što na gradnju broda. Najvažnija činjenica je da se brod gradio s vrlo naprednom vakuumskom tehnologijom lijevanja. Bilo je teško doći do tehničkih informacija, koje podrazumijevaju primjerice točno određenu temperaturu i vlagu u određenim fazama gradnje. Uz pomoć tvrtke koja nam je prodala smolu za gradnju radili smo testne dijelove, a kad smo pronašli ono što nas je zadovoljilo, krenuli smo u gradnju samog broda.

Serijski vrhunskih rezultata

Od kad je porinut, brod je postizao samo vrhunske rezultate. Porinut je jednog petka poslijepodne, uoči velike riječke regate Fiumanke, a potom se cijele noći radilo na opremi i na jedrima da bi mogao nastupiti idućeg dana.

– Za prvi "dir" brod je bio spreman u subotu u 4 sata ujutro. Isplovali smo po noći na tramontanu i odmah postigli brzinu od 12 čvorova. Znali smo da će brod biti brz, ali ovo je i nas same zapanjilo. Nakon toga smo u 11 sati došli na start Fiumanke. Brod je bio izvan trima, nije bio još do kraja posložen, ali smo svejedno pobijedili u svojoj klasi, a sveukupno smo bili na 13. mjestu.

I onda je krenula serija vrhunskih rezultata, na svim regatama Code 7 je bio izuzetno zapažen.

– Nastupili smo tog prvog ljeta na nizu lokalnih regata, a na jesen smo išli u Split na Mrduju, i tamo smo također pobijedili u svojoj grupi. Sveukupno, samo smo na svojoj prvoj Barcolani bili drugi u

S gradnjom sam počeo u proljeće 2004. godine, a porinuće je bilo nakon točno tri godine. Ukupno je u brod uloženo oko četiri tisuće radnih sati, što na izradu kalupa, što na gradnju broda, tumači Sandi Misirača

klasi, tu malo nismo imali sreće. Inače nas nitko nigdje nije dobio u klasi, od porinuća pa do danas. A nastupili smo na velikom broju regata, na Kvarneru, u Dalmaciji i u Italiji, minimalno na deset godišnje. Posljednja Barcolana je bila izuzetno uspješna, po bonaci smo došli ukupno osmi, što je jedan od najboljih rezultata hrvatskih posada u Trstu.

Sa Sandijem jedre uglavnom prijatelji koji su mu i pomagali u gradnji broda, koji su zajedno s njim stjecali iskustvo u malim klasama te kasnije na krstašima.

– Od samog starta tu su braća Goran i Ivan Ivanković, koji se još natječu i u klasi 49er, kreću sada u novi olimpijski ciklus. S nama je još niz jedriličara iz cijele Hrvatske, a stalni članovi posade su i Danijel Špehar i moj brat Saša koji je radio sa mnom na jedrilici. Često je tu i Krešo Đakulović, on uz Gorana Ivankovića bude na kormilu, s njim sam nekoliko puta sudjelovao na poznatoj regati za dvoje Split – Sušac, jednom smo i pobijedili. Na zadnjoj Barcolani bio je s nama i poznati solo jedriličar Šime Stipaničev, prije toga na 100 Miglia na Lago di Garda s nama je jedrio Rajko Kujundžić.

Interes za gradnju

Tip broda je T8. Ali odakle ime broda? Code 7 nije nikakvo kodno ime, Sandi objašnjava da je naziv zapravo nastao na – Trgovačkom sudu.

– Trebalo je osnovati firmu koja je vlasnik broda, pa sam zato došao na Trgovački sud. Ni jedan od moja tri prijedloga nije prihvaćen, bila je riječ o imenima stranoga porijekla, poput Velox, toga se sjećam. Na kraju sam odlučio firmu nazvati Kod Sedam, a brod je mogao nositi engleski naziv Code 7. Nema neke posebne priče oko imena, ali je na kraju sve fora ispalo.

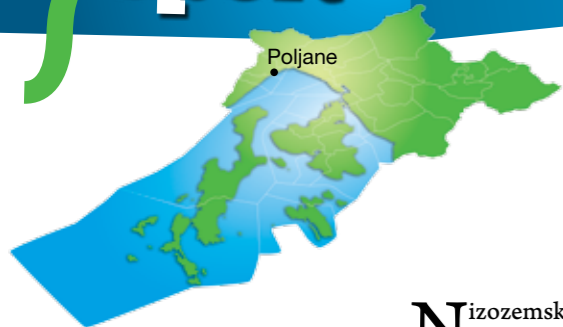
Code 7 je jedini brod tipa T8 u ovom dijelu svijeta, a s obzirom na vrhunske performanse koje ostvaruje, nije ni čudo da je Sandi imao ponuda da ga proda ili izgradi po narudžbi.

– Bilo je puno interesa za gradnju, ali ja to nisam nikad mogao financijski podržati. Trebalo bi imati veliki prostor i dosta ljudi, nadam se da ću u budućnosti uspjeti ponovo pokrenuti proizvodnju. Cijena broda s bazičnom opremom i karbonskim jarbolom te još nekim dijelovima bila bi oko 39 tisuća eura. Imao sam ponuda i za svoj brod, ali njega ne želim prodavati, i zbog toliko truda uloženog u njega, ali i zbog toga jer Code služi i kao testni brod. Sada, nakon pet godina, možemo reći da je to stvarno prava stvar. ■■

Logično je da kao jedriličar i brodograditelj idem raditi brod - Sandi Misirača

Sa Sandijem jedre uglavnom prijatelji koji su mu i pomagali u gradnji broda

Napisao: Boris PEROVIĆ
Snimio: Petar FABIJAN

Contador iz Poljana

Nizozemski Limburg, prvi dani jeseni. Svjetsko prvenstvo u biciklizmu bilo je u punom jeku, na programu je bila juniorska cestovna utrka. Hrvatska je imala dva predstavnika, Josipa Rumca i Bruna Maltara, obojica su već bili pokazali da je pred njima lijepa perspektiva u ovom sportu. No, tko je mogao očekivati da će taj dan biti upisan zlatnim slovima u povijest hrvatskog biciklizma. Josip Rumac iz Poljana postao je na toj utrci prvi hrvatski biciklist koji je osvojio svjetsku medalju. Treći je junior svijeta, oko vrata je dobio bronzu zbog koje je s pravom proglašen nasljednikom slavnog riječkog dvojca, Vladimira Miholjevića i Roberta Kišerlovskog.

– Dva mjeseca prije prvenstva imao sam pripreme u Švicarskoj s najboljim biciklistima mog uzrasta. Vozio sam na dosta pripremnih utrka po Francuskoj, Švicarskoj i Italiji, bio sam spreman za nastup u Nizozemskoj. No, teško je bilo računati da ću na svjetskom prvenstvu biti u vrhu, ipak je nastupalo 200 vozača, nije bilo govora da sam među favoritima. Sama utrka je trajala tri i pol sata, 130 kilometara je trebalo preći, a na tako dugoj stazi se svašta može dogoditi, jedan pad može odnijeti sve. U završnom sprintu je potrebno imati i malo sreće, ponekad je to kao loto. Vozili smo devet krugova, u svakom su bila po dva uspona. Zato je trebalo biti dobar i u sprintu, i na brdu – govori Josip.

Kako si se osjećao pred utrku, jesi li razmišljao o medalji?

– Bio sam u zadnjoj grupi od 60 vozača u sprintu, odvojili smo se od ostatka pelotona na zadnjem brdu. Na kilometar do cilja kasniji pobjednik Slovenac je krenuo, mi ostali smo išli za njim, ja sam se u završnici uspio probiti na treće mjesto. Nisam se usudio nadati medalji, iako sam se cijelo vrijeme osjećao kao da će to biti moj dan. Vozio sam ove sezone 50 utrka, imao sam pet-šest pobjeda i još desetak postolja, samo na utrkama provezao 5.500 kilometara i toliki trud mi se morao vratiti, ali ovu sam vozio baš nekako posebno lako, imao sam osjećaj da ću uspjeti sačuvati dovoljno snage za završnicu. Imao sam na kraju i malo sreće i došla je medalja.

Uobičajena ruta - cijela PGŽ

Koliko kilometara napraviš po jednom treningu?

– Prosječno vozim tri sata dnevno, ovisno o vremenu, napravim stotinjak kilometara svaki dan. Uobičajena ruta mi je od kuće do mora

i do Plomina, na drugu stranu do Bakra i Meje do Gornjeg Jelenja, pa na Platak do Rupe, čak do Slovenije kad je vruće. Praktički, cijela Primorsko-goranska županija...

Što ti bolje leži, brda ili sprint?

– Više volim brda. Za sprint treba imati i malo sreće, potrebna je eksplozivnost, a na brdu treba držati konstantan tempo. Vjerujem da će mi to biti prednost na višestapnim utrkama, kad će trebati držati koncentraciju na više dana. Ali i na jednodnevnim utrkama brda su mi draža.

Kako si se našao u biciklizmu?

– Od 2004. godine sam ozbiljnije na biciklu. Najprije sam vozio cross-country, brdski biciklizam, tu sam ostao šest godina. Počeo sam u lovranskom Marunu, nastavio u zagrebačkom Tuškancu. Cross-country je sport više za uživanje, njime se i dalje ponekad bavim, za svoj gušt. No, onda više nisam imao pravu konkurenciju, utrke su bile slabije, pa su me neke kolege pozvale da se probam prebaciti na cestu. Zvali su me iz pulske Lobarike, koja je onda bila najbolji klub u Hrvatskoj. No, onda je klub propao, pa sam dobio ponudu iz Slovenije, gdje sam vozio ovu sezonu. seniorsku karijeru bih trebao početi u Belgiji.

Potpisao si za momčad Omega Pharma Quickstep?

– To je najbolji svjetski klub u ovom trenutku. Imaju A ekipu i mladu ekipu, svjetski su prvaci, najbolji vozač im je Tom Boonen. Ja sam u toj mladoj ekipi, treba nekako početi, sve po redu. Medalja sa svjetskog prvenstva mi je sigurno pomogla da dođem kod njih, manje utrke nisu toliko u fokusu velikih klubova. Svi smo mladi, tim je novi, ja sam s 18 godina najmlađi. Bit će prilike za upoznavanje već na pripremama na Mallorci početkom 2013. godine. Treba naporno trenirati, prve utrke su krajem veljače i početkom ožujka.

Najbolje godine za biciklizam su oko 30-te

Koliko vremena treba proći do prve prilike na pravim seniorskim utrkama?

– Bolji vozači iz mlade ekipe obično dočekaju ulazak među seniore nakon dvije godine, ostali nakon tri-četiri. Naravno, sve pod uvjetom da se uporno radi. Ja se nadam da ću jednom dobiti priliku okušati se na utrkama poput Gira d'Italije i Tour de Francea. Treba puno učiti do tada, najbolje godine za biciklizam su oko 30-te. Nadam se da će mi rad u pravoj ekipi pomoći i da će me zaobilaziti ozljede.

Josip Rumac iz Poljana postao je nizozemskom Limburgu prvi hrvatski biciklist koji je osvojio svjetsku medalju. Nedugo zatim, potpisao je za najbolji svjetski biciklistički klub

Brončani junior - zahvaljujući medalji sa Svjetskog prvenstva Josip je ušao u individualni program Hrvatskog olimpijskog odbora

Kako je u školi, kako kombiniraš nastavu s vrhunskim sportom?

– Završavam školu, sad sam četvrti razred, nadam se da ću se kad završim moći potpuno posvetiti biciklizmu i utrkama. I do sada sam dosta izostajao iz škole, ranije odlazio s nastave na treninge. Ali sve sam uvijek nadoknadio, nije bilo problema.

Suraduješ s iskusnijim riječkim biciklistima, koliko ti oni pomažu?

– Skoro svakodnevno treniram zajedno s Vladimirom Miholjevićem i Robertom Kišerlovskim. Dosta sam naučio od njih, kako trenirati, kako voziti na utrkama. A i ljepše je u društvu, lakše je voziti ta dva-tri sata nego sam.

Tko ti se najviše sviđa od vrhunskih biciklista, u koga bi se želio ugledati?

– Pratim redovito najveće utrke, imam puno favorita. Kad bih morao nekoga izdvojiti, onda je to Alberto Contador, on je trenutno vrh biciklizma. Jednom sam ga i vidio uživo, ovo ljeto sam bio na jednoj utrci u Belgiji i susreo sam ga na aerodromu u Bruxellesu, upoznali smo se. Sad kad budem u Belgiji, nadam se da ću nešto naučiti od vrhunskih biciklista iz ekipe, poput Boonena ili Tonyja Martina, svjetskog prvaka na kronometar.

Kakav je status biciklizma u Hrvatskoj? Za razliku od nekih zapadnih zemalja, kod nas se ne ubraja među popularnije sportove.

– Biciklizam kod nas ima slab status, za razliku od Belgije, Španjolske, Italije i Francuske. Kod nas nema puno utrka, imamo samo jedan profesionalni tim. Da bi se uspjelo, treba ići van i voziti utrke u inozemstvu, tamo gdje je biciklizam razvijen. Zahvaljujući medalji sa svjetskog prvenstva, ušao sam u individualni program Hrvatskog olimpijskog odbora. To će mi ipak omogućiti pripreme pred velika natjecanja i nekakvu pomoć u treniranju, iako svota nije prevelika.

Biciklizam je vrlo naporan sport. Kako obnavljaš snagu nakon treninga i utrka?

– Imam posebnu prehranu, ne smijem jesti svašta, moram unositi više proteina i ugljikohidrata. Pije se najviše voda, sokovi ne jer debljaju. Nakon treninga se treba puno odmarati, isto tako i na višednevnim utrkama, kad se nakon etape najviše leži u sobi, bez puno kretanja. ■■

Josip Rumac prosječno vozi tri sata dnevno i napravi stotinjak kilometara svaki dan

Napisala: Slavica KLEVA
Snimio: Petar FABIJAN i Arhiva ZIP

Borci se protive pretvaranju poraženih u pobjednike

Nagrada koju je u ime Primorsko-goranske županije, obnašatelj dužnosti župana prof. dr. sc. Vidoje Vujić predao predsjedniku Saveza antifašističkih boraca i antifašista PGŽ Dinku Tamarutu, za "uspješnu organizaciju obilježavanja 70. obljetnice ustanka naroda Hrvatske, za organizaciju i članstvo u Stalnom forumu antifašista i Institutu jadransko-jonskih gradova te za unapređenje demokratskih procesa i njegovanje antifašističkih tradicija", dočeka je među članstvom s velikim oduševljenjem. To je priznanje, dodijeljeno za aktivnosti u 2011. godini, nagrada svim članovima među kojima je nemali broj i onih koji su desetljećima članovi Saveza.

To je bio i povod za razgovor s prvim čovjekom županijske organizacije SABA, Dinkom Tamarutom koji nam odmah na početku obrazlaže što za njih znači ova vrijedna nagrada odnosno priznanje.

- Dobivanje ove značajne i vrijedne nagrade za mene osobno i za svih nas je potvrda našeg dugogodišnjeg dobrog rada u njegovanju, jačanju i razvijanju tradicija i tekovina antifašističke borbe i antifašizma u našoj županiji. Povod za priznanje je dostojanstveno obilježavanje 70-te obljetnice ustanka naroda Hrvatske, 1941-2011. te uspješna organizacija skupštine Stalnog foruma antifašista, partizanskih udruga i povijesnih instituta Jadransko-jonskih gradova održanog u Rijeci sredinom listopada 2011. godine. U radu je sudjelovalo više od 60 delegata iz Italije, Slovenije, Crne Gore, Albanije i naših gradova Dubrovnika, Splita, Zadra, Pule i Rijeke.

Među članstvom ima i učenika

- U našoj županiji antifašizam ima tradiciju i poštovanje i uvjeren sam da je to bio glavni razlog za dodjelu ovog priznanja, kaže Tamarut.

Na upit koliko je brojno članstvo i tko je najstariji među njima, Tamarut ističe da Savez antifašističkih boraca i antifašista PGŽ koordinira rad udruga i zajednica udruga gradova i općina u našoj županiji. Statutom SABA PGŽ radom rukovodi Predsjedništvo, sastavljeno po regionalnom principu. Županijski odbor čine po

Od 90-ih godina borci NOB-a dovedeni su na margine društva, umanjene su im mirovine, rušeni su spomenici, a tekovine antifašizma nemalo puta obezvrjeđivane - predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista PGŽ Dinko Tamarut

jedan član iz svake udruge ili zajednice udruga, dok je u nadzornom odboru pet članova. Trenutno organizacija SABA PGŽ broji oko 4.500 članova, ima članova u dobi preko devedeset godina, ali ima i mlađih članova, učenika srednjih škola i studenata. Najviše članova je rođenih nakon završetka Drugog svjetskog rata, a ono što je važno naglasiti je velik broj žena članica.

SABA PGŽ financira se iz proračuna Županije, jedan dio sredstava namijenjen je za pokrivanje troškova rada udruga, a ostatkom se financiraju programi iz kalendara rada za konkretan period. Manji dio potrebnih sredstava osiguran je uplatom članarine i donacijama, dok UABA gradova i općina financijska sredstva osiguravaju na sličan način, samo uz pomoć gradova i općina.

Održavanje spomenika i spomen obilježja iz NOB-a osiguravamo preko gradova i općina, odgovara Tamarut na pitanje o brizi i skrbi nad vrijednom spomeničkom baštinom iz NOR-a. Ovo je prilika da se zahvalim svim gradonačelnicima i načelnicima općina na pomoći i brizi na očuvanju naše antifašističke baštine, naglašava.

Pomažemo kod najozbiljnijih slučajeva

Pomoć starijim članovima u smislu financijske pomoći koja je nekim članovima potrebna zbog umanjene i malih mirovina je nedovoljna i nemoguća jer nemamo sredstva, odgovara Tamarut na pitanje kako Savez može pomoći pojedinim članovima koji su egzistencijalno ugroženi. Pomažemo kod najozbiljnijih slučajeva angažiranjem odgovarajuće službe na razini grada ili općine, a ljudska, humana pomoć u najtežim trenucima naša je obaveza, poručuje. Fond solidarnosti utemeljen je pred više godina i to praktični znači da se članovima koji godišnje uplaćuju sto kuna u fond, obitelji isplaćuje simbolična svota od tisuću kuna nakon smrti člana. To jest simboličan ali solidaran iznos, objašnjava čelni čovjek nagrađene organizacije. Saborska deklaracija iz 2005. godine trebala je, nastavlja, između ostalog riješiti i poboljšati materijalni položaj boraca ali do danas nije provedena niti jedna odluka. Bilo bi to pravo rješenje, a ujedno i pošten tretman i položaj boraca NOB-a u odnosu na branitelje.

Na naše pitanje o izdavaštvu publikacija koje se bave temama iz Drugog svjetskog rata napominje: O temama iz NOB-a i antifašizmu u našim krajevima uspjeli smo u posljednje vrijeme izdati vrijedna izdanja, izdvojio bih "Na ratnom tragu II primorsko-goranske udarne brigade" autora, borca i antifašiste Maksimilijana Mancea, te "Nacija ili državljanstvo" autora Vinka Šepića-Čiskina kao i "Udarne grupa otoka Krka 1944.-1945.", autora prof. Iva Kovačića. Obilježavanje značajnih datuma iz antifašističke prošlosti upriličili smo putem konferencija za tisak, nizom predavanja i tribina i tako podsjetili građanstvo na našu slavnu antifašističku prošlost. Medijska scena korektno je prenosila naše manifestacije, a posebno smo zahvalni školama na podršci i praćenju događaja koje smo organizirali. Suradnja s antifašističkim udrugama iz ostalih županija je zadovoljavajuća, na međunarodnom planu surađujemo s antifašistima iz Italije i Slovenije, a posebno s antifašistima iz Istarske županije. Podsjećam također i na godišnje susrete s antifašistima iz talijanskog Gonarsa. Suradnja s krovnom organizacijom, SABA-om RH je dobra, tri člana naše organizacije dijelom su istoimenog Predsjedništva.

Dva događaja

U budućem radu i suradnji trebat će se iznjedriti novi načini rada, uvjereni smo da će to uslijediti nakon izborne skupštine SABA RH na proljeće ove godine, pa se i nadamo da će naša krovna organizacija biti bolje tretirana na razini države nego do sada. S tim u vezi, prema kalendaru za 2013. godinu i programu rada obilježiti će se značajni datumi iz antifašističke prošlosti, kako na razini Županije tako i prema programu SABA RH, na državnoj razini.

Osim što će naše udruge u gradovima i općinama obilježiti specifične događaje s mikro područja, izdvajamo dva događaja koja imaju daleko širi značaj. U prvom redu to je obilježavanje 70-te obljetnice osnivanja XIII. primorsko-goranske udarne divizije (1943.-2013.) koja će se obilježiti u proljeće ove godine i Spomen dan na 25. rujna 1943., obljetnicu od donošenja Pazinskih odluka kada je donesena odluka o vraćanju Istre, Rijeke i otoka matici zemlji. ■■

Saborska deklaracija iz 2005. godine trebala je između ostalog riješiti i poboljšati materijalni položaj boraca ali do danas nije provedena niti jedna odluka, ističe Tamarut

1 - Savezu antifašističkih boraca i antifašista Primorsko-goranske županije pripala je županijska godišnja nagrada za njegovanje antifašističkih tradicija

2 - Most branitelja i Spomenik oslobođenja - SABA RH je zajedno s udrugama iz Domovinskog rata uključena u Ministarstvo branitelja

Što najviše pogađa borce

Od 90-ih godina prošlog stoljeća pa sve do danas, u svezi s reguliranjem statusa boraca i antifašista prolazili smo teško razdoblje, naglašava Tamarut. Borci NOB-a dovedeni su na margine društva, umanjene su im mirovine, rušeni su spomenici, a tekovine antifašizma nemalo puta obezvrjeđivane. Većina našeg članstva ogorčena je bila stavovima tadašnjih vlasti, kazuje. Saborska deklaracija donesena 2005. godine trebala je riješiti mnoga boračka pitanja, no nije provedena do današnjih dana. Ono što najviše pogađa borce je pretvaranje poraženih u pobjednike, pokušana je i pokušava se provesti revizija povijesti - malo je učinjeno na obnovi porušenih spomenika, a značajni datumi iz ratne prošlosti su zaboravljeni, ističe Tamarut. Udžbenici koji su trebali pomoći učenicima i mladim naraštajima na način da prenesu istinu o borbi za slobodu i upute mlade na demokraciju i tolerantan život, tendenciozno i neistinito su prikazivali. U takvom ozračju i naša krovna organizacija SABA RH ostajala je bez potpore države, odnosno bez financijskih sredstava iz proračuna za rad. Koalićjska vlast, uvjereni smo, donijet će promjene na bolje, SABA RH je zajedno s udrugama iz Domovinskog rata uključena u Ministarstvo branitelja, osigurat će se sredstva za rad, a nadamo se i provedbi Saborske deklaracije o antifašizmu, zaključuje Tamarut.

Napisal: Davor ŽIC
Litratal: Sandro RUBINIĆ

Nikad ništa ne očekujem, jer se uvijek neš izjalovi. Samo zamen kako mi pride, objašnjava svoju "životnu filozofiju" Duško Jeličić Dule, kojemu je prošle godine "prišlo čuda stvari". Vani mu je novi album "Cevul od porta", dobitnik je nagrade za životno djelo, a "polovica" tog životnog djela – Balinjerada – navršila je jubilarnih tri desetljeća postojanja...

MOŽEMO LI REĆI DA JE PROTEKLA 2012. BILA GODINA DUŠKA JELIČIĆA?

- Stvarno, prošlo me leto nekako krenulo s nagradami. Najprije san dobio priznanje kot počasni građanin Lovrana, pa nagradu za životno djelo Grada Opatije, a malo je falilo da i na MIK-e ne zamemo prvu nagradu mali Antonio Krištofić i ja. Da smo se malo više bavili "glasačkim inženjeringom", kako se to lepo reče po domaću, morda bismo bili i pobjedili. Mnoge je iznenadilo da san dobio nagradu za životno djelo, kad ono još vavek traje, ali ne samo da ja više nisan mlad, nego san već star – va teh se leta i dobivaju takove nagrade. Normalno da to imponira. Inače, godišnju nagradu Grada Opatije dobio san već dva puta – jedanput kod Duško Jeličić, i drugi put s grupon Bonaca. Al' ovo je prvi put da su neki šoldi va igre – dvadeset tisuća kuna novčane nagrade! Oni ki me dobro poznaju, znali su da ih neću zadržat – malo san dal samoposluge Crvenog križa, pa Udruzi osoba s invaliditetom, pa "Lunji i Mazi" i riječkom Društvu za zaštitu životinja. I ostalo je taman da kumpanije platin pijaču pul Barića...

Ja san kot Indijanac

JUBILARNA BALINJERADA NAVRŠAVA 30 GODINA. KAKO SE SPREIMATE ZA TU OBLJETNICU?

- Zamisli ti to. Trejset let, ki bi rekal. Sve je startalo tako da su "Lumberi" dugo vremena organizirali velu maškaranu povorku va Opatije. I kako to s vremenom bude – neki ostari, neki se štufa, neki umre, jedno su leto odustali od te povorke. Kako san ja strašno naješkan na Opatiju, odlučil san da moramo neš storit. Međutim, Lumberi se više nikad nisu konsolidirali, krenula je Balinjerada i prišlo je do ove obljetnice... A kako je uopće krenula? Naše društvo DS & PD – ni za reč ča ta kratica znači, onaj ki zna, nek mu bude – napravilo je po glavnoj cesti điranje na kareti, i otuda je čitava priča krenula, uz veliku pomoć članova Bonace koji su najviše vozila izgradili. Apsolutnu svu financijsku konstrukciju pokrivali smo uz pomoć sponzora, a nakon deset let uključil se Grad i Turistička zajednica, koji su sugerirali da se sa spusta na mul premjestimo na glavnu cestu. Bili su u pravu, jer kad smo šli na glavnu ulicu, to je eksplodiralo – bilo je tu i osam ili deset hiljad judi. Kad je bilo 25. leto san se povukal, mladi su to preuzeli, ali su me zvali da se uključim kao neki supervizor za tridesetu Balinjeradu.

IZAŠAO JE I CD BONACE "CEVUL OD PORTA". POSTOJI NEKA SIMBOLIKA U IMENU?

- To nam je četvrti CD, iako su na njemu jednim dijelom stvari koje su objavljene i na drugim albumima. Nova je moja suradnja s klapama, na promociji su se mnogi iznenadili kad sam skupa s klapom "Vinčace" izveli staru fjumansku "Laku noć građe". A svoju pjesmu "Cevul od porta" sam izveo na Chansonfestu, povezana je samnom jer san smiron tu va porte. Kot mularija smo te cevule ili ciple znali z mrežun zapret, ali nikad ni otel poč va nju. Samo je stal – hitali smo kamiki, strašili ga, a on bi samo preskočil tu mrežu. Zato, kad za nekega rečeš da je kot cevul od porta, to znači da je premazan svim mastima, furbast, šegav i ne da se lahko ćapat. Tu ima i ironije, jer često za sebe kažem da sam naivan kot zadnji Hlebinac.

KAKO JE UOPĆE POČELA VAŠA GLAZBENA KARIJERA?

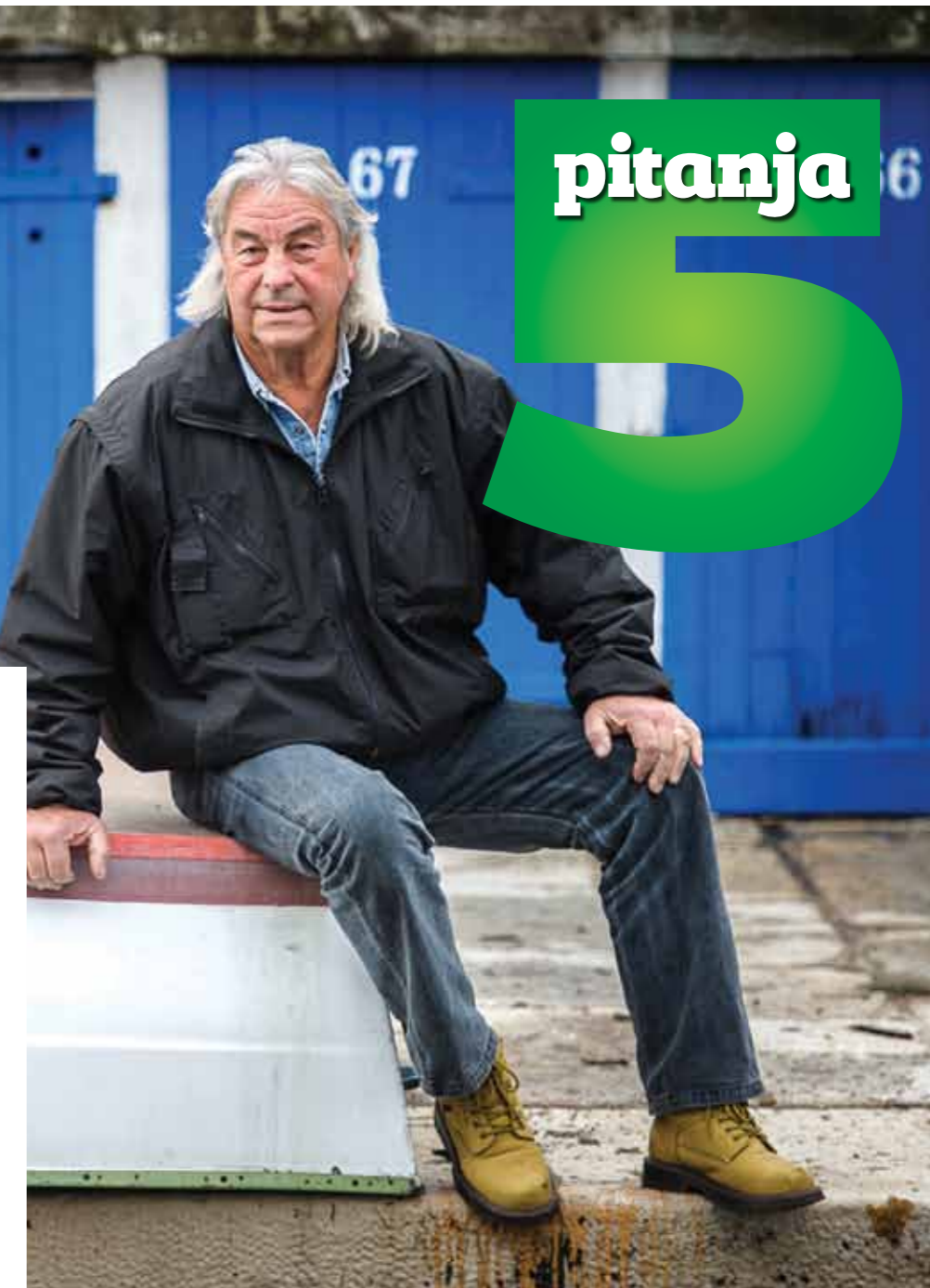
- Evo, taman je pasal čovek ki ju je započel. Viš ga - Bobo Poščić. Njega sam zamjenil u sastavu "Rojali" na bas gitari kada je otišao u vojsku. Moja prva prava svirka bila je 29. novembra 1965. godine va Liču i tako je počela moja karijera. Dalje se to razvijalo – bendovi su se skupljali i raspadali, nakon "Rojala" imali smo "Rojali 5", pa "Jučer nestali" i onda "Bonacu", koja je osnovana u jesen 1976. A prve autorske stvari... Rekal san ti da san osjetljiv na Opatiju, i kad san videl da neki reže drva, lud san bil. Tako se i moja prva pjesma zvala "Mrtvo drvo", bila je to protestna rock stvar koja nikad nije objavljena. Među prvima san napisal "Mačak s Voloskega" i "Opatijo, Opatijo", ka je isto bila napisana iz protesta. Va Opatije se održaval veli festival, a va jednen momente to su maknuli nekamo dole va Skopje, i nisan nikako razumel zač su to storili, aš svi najviše vole prit va Opatiju. Pa san napisal da "s festivali i bez njih, ti ćeš prva dama bit". Ne znan kako bin uopće opisal taj moj stil – ako mi se neš pjaža, onda mi ni bitno ča je. Otel san bit poseban, da ne zvučimo isto kot i saki drugi, magari se tih sedan nota milijardu puta prevrtjelo u raznim kombinacijama i sve je teže biti originalan. No, odvavek mi se pjažal taj rock i hard rock – dok nismo imali autorskih stvari, znali smo izvoditi stvari od Stonesa, Beatlesa, Uriah Heepa... I dalje mi se ta glazba jako pjaža, volin te stare fosile. Lani je "Deep Purple" imao u Zagrebu koncert, uživao sam u tome kao malo dijete. Obožavao sam i Bijelo dugme, grupu Time... I Toma Jonesa sam obožaval, ima sedandeset i ko leto, pa mi je to opravdanje da i ja moren dalje rivat.

Naslovna pjesma novog CD-a "Cevul od porta" povezana je samnom jer san smiron tu va porte. Kot mularija smo te cevule ili ciple znali z mrežun zapret, ali nikad ni otel poč va nju. Zato, kad za nekega rečeš da je kot cevul od porta, to znači da je premazan svim mastima, furbast, šegav i ne da se lahko ćapat. Tu ima i ironije, jer ja sam upravo suprotan. Ali kod mene su ipak neke stvari uvijek iste. Ja san kot Indijanac, kad neš ćapan, onda se tega držin do kraja

NEKE SU STVARI UVIJEK ISTE – FRIZURA, AUTO I SILVANA... KAKO JE TO RADITI I ŽIVJETI ZAJEDNO, POSVAĐATE LI SE KADA?

- I bend mi je isti. Ja san kot Indijanac, kad neš ćapan, onda se tega držin do kraja. Ča bin mogal storit bez potpore ženi? Niš. Puno nan je lagje kad delamo zajedno, tu je i Edi, pa kad idemo negdje svirati baš uživamo. Jedino oko čega se posvadimo su – akordi. Ja govorin – daj neku drugu impostaciju, ne paše mi to... A ona govori, ma vidiš da je "de". Ma znan i ja, ma mi ne paše. Ona je glazbeno obrazovana, a ja nisan, pa je njoj važnije da sve bude "skockano". Znam joj reč – dok je va ritme, dobro je. Tako zna bit prepirka dok ne uskladimo, a morete pogodit ki popusti...

pitanja

Županijski upravni odjeli:

Ured Županije
Adamićeva 10/V, Rijeka
T ++385 51 351 612
F ++385 51 351 613
ured.zupanije@pgz.hr
skupstina@pgz.hr
početnik: Branko Skrobonja

Ured unutarnje revizije
Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351 642
F ++385 51 351 643
unutarnja.revizija@pgz.hr
predstojnica: Melita Raukar

Upravni odjel za pomorstvo, promet i turizam
Slogin kula 2/III, Rijeka
T: ++385 51 351 952
F: ++385 51 351 953
pomorstvo@pgz.hr
početnik: Gerhard Lemp

Upravni odjel za gospodarstvo i poduzetništvo
Slogin kula 2/II, Rijeka
T ++385 51 351-260
F ++385 51 351-263
gospodarstvo@pgz.hr
početnik: Berislav Tulić

Upravni odjel za proračun, financije i nabavu
Slogin kula 2/IV, Rijeka
T: ++385 51 351 672
F: ++385 51 351 673
proracun@pgz.hr
financije@pgz.hr
početnik: Bosiljka Kalčić

Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i sport
Slogin kula 2/I, Rijeka
T: ++385 51 351 882
F: ++385 51 351 883
skolstvo@pgz.hr
drustvene.djelatnosti@pgz.hr
početnik: mr. sc. Jasna Blažević

Upravni odjel za imovinu i zajedničke poslove
Slogin kula 2/V, Rijeka
T: ++385 51 351 822
F: ++385 51 351 803
imovina@pgz.hr
početnik: Branka Ivandić

Upravni odjel za zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb
Slogin kula 2/I
T: ++385 51 351 922
F: ++385 51 351 923
zdravstvo@pgz.hr
socijalna.skrb@pgz.hr
početnik: doc. dr. sc. Đullija Malatestinić

Upravni odjel za graditeljstvo i zaštitu okoliša
Riva10/I, Rijeka
T ++385 51 351 202
F ++385 51 351 203
graditeljstvo@pgz.hr
početnik: dr. sc. Korajlika Vahtar-Jurković

Upravni odjel za regionalni razvoj i infrastrukturu
Adamićeva 10/III, Rijeka
T ++385 51 351 604
F ++385 52 351 643
razvoj@pgz.hr
početnik: doc. dr. sc. Ljudevit Krpan

Ustanove u kulturi i javne ustanove PGŽ

Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog primorja
Muzejski trg 1, 51000 Rijeka
Ravnateljica:
Margita Cvjetinović Starac
T: ++385 51 213-578, 335-772
F: ++385 51 213-578
pomorski-povijesni-muzej@ri.htnet.hr

Prirodoslovni muzej Rijeka
Lorenzov prolaz 1, 51000 Rijeka
Ravnatelj:
Marin Kirinčić
T: ++385 51 553-669
F: ++385 51 553-669
info@prirodoslovni.com
www.prirodoslovni.com

Ustanova Ivan Matetić Ronjgov
Ronjgi 1, 51516 Viškovo
Ravnatelj: Darko Cargonja
T: ++385 51 257-340
F: ++385 51 503-790
ustanova@ri.t-com.hr
www.ustanova-ronjgov.hr

Javna ustanova Priroda Ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u PGŽ
Grivica 4, 51000 Rijeka
Ravnateljica: mr. sc. Sonja Šišić
T: 00385-51-352-400
F: 00385-51-352-401
info@ju-priroda.hr
www.ju-priroda.hr

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije
Splitska 2/II, Rijeka
Ravnatelj:
prof. dr. sc. Mladen Črnjar
T: ++385 51 351 772
F: ++385 51 212 436
zavod@pgz.hr
www.zavod.pgz.hr

DOBITNICI NAGRADNE KRIŽALJKE IZ 29. BROJA ZIP-A

(pristiglo 544 koverti, dopisnica i razglednica)

Ručak/večera za dvije osobe u pansionu „Villa Sandi“ u Čavlima

Milan Basić
Brdo 13
51 000 Rijeka
Korajlika Brlas
Franje Čandeka 23A
51 000 Rijeka
Davor Hudeček
Drenje Brdovečko
Žmaučeva 7
10291 Prigorje
Brdovečko

Zoran Smokrović
Kastavska cesta 23B
51 211 Matulji

Knjiga Vjenceslava Cenčića „Ivan Krajačić Stevo“

Ines Džidara
Basarićekova 44
51 260 Crikvenica
Ines Frolja
Stari grad 9
51 417 Mošćenička Draga
Branka Perušić
Turkovićeva 1
51 262 Kraljevica

Jelena Matanić
Ante Kovačića 10
51 000 Rijeka

Robert Miloš
Kvaternikova 42
51 000 Rijeka

Mario Mrakovčić
Pomerio 27
51 000 Rijeka
Anka Novak
Vrtače 85
51 216 Viškovo
Anton Pravdica
Palih boraca 7
51 262 Kraljevica

Poklon bon za kupnju eko-proizvoda u zadrugi „Zelena i plavo“

Jurica Čabrijan
Hreljin 115
51 226 Hreljin
Jelka Justinčić
NN Mavrinci 34
51 219 Čavle
Ana Tićac
Krimeja 13
51 000 Rijeka

Knjiga „Iz padela naših nona“

Silvia Babić
Škrljevo 95
51 223 Škrljevo
Jasna Dorić
Hreljin 180
51 226 Hreljin
Livio Hrelja
Njiva 8
51 215 Kastav
Ivana Majer
Iva Šodića 12
51 221 Kostrena
Arinka Vitezić
Frankopanska 14
51 516 Vrbnik

CD festivala „Kvarnerić 2012“

Vedran Despot
Kralja Tomislava 22
51 326 Vrbovsko
Sabina Horvat Mladenčić
Petrci 41
51 216 Viškovo
Eleonora Hrelja
Ivanje 21
51 559 Beli
Rafaela Jelenčić
Jelićeva 15
51 000 Rijeka
Marija Kvaternik
V. Drage 12
51 312 Brod Moravice
Gordana Plavšić
Jeretova 48
52 106 Pula
Zoran Petrović
Ivana Matrjana 11
51 000 Rijeka
Natalia Renčić
Japlenički put 3
51 512 Njivice
Vanda Škalamera
Brseč 26
51 418 Brseč
Franjo Tomac
Supilova 249
51 300 Delnice

Monografija Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“

Maja Kurtović
Čavle 239
51 219 Čavle
Enza Matijević
Svetog Jurja 4
51 000 Rijeka
Marta Sertić
V. Lisinskog 4
51 000 Rijeka

Komplet novogodišnjih poklona PGŽ

Maja Bubaš
Sveti Kuzam 53
51 223 Škrljevo
Sanjin Čabrijan
Hreljin 7
51 226 Hreljin
Marina Dovodja Tomića
Milutina Barača 20
51 000 Rijeka
Miroslav Grgurić
Marijana Vičića 10
51 000 Rijeka
Srdan Ljuština
Čavle 15
51 219 Čavle

Foto-monografija Ivce Tomića „Rijeka svijeta bez photoshopa“

Marija Jurković
Vladimira Nazora 28
51 311 Skrad
Stipo Kolak
Kalvarija 3
51 000 Rijeka

Rješenja traženih pojmova i vašu adresu (najjeftinije na dopisnici), pošaljite (ili osobno donesite) do 25. travnja 2013. g na adresu:
Primorsko-goranska županija, Magazin „Zelena i plavo“ (za nagradnu križaljku), Adamićeva 10, 51000 Rijeka
Izvlačenje dobitnika bit će 25. travnja 2013. g na Kanalu RI u emisiji „Od mora do gorja – Županijske teme“, a rezultate objavljujemo u sljedećem broju.

Rješenja traženih pojmova iz prošlog broja:
cestovni prijevaz između Senja i Like: VRATNIK; park prirode: VELEBIT; poznati senjski ratnici: USKOCI; senjski pisac, Vjenceslav: NOVAK; tvrđava ponad Senja: NEHAJ; grad u kojem se rada bura: SENJ

Nagrade za točne odgovore iz ove križaljke

3 ručka/večere za dvije osobe u restoranu „Trsatika“ u Rijeci
3 poklon bona za kupnju eko-proizvoda u zadrugi „Zelena i plavo“
3 foto-monografije Petra Trinajstića „Primorsko-goranska županija“
3 foto-monografije Ivce Tomića „Rijeka svijeta bez photoshopa“
3 knjige Vjenceslava Cenčića „Ivan Krajačić Stevo“
5 knjiga čakavske poezije „Kada vruja zavruja“/“Duša zdoła kamika“
10 kompleta promidžbenih poklona PGŽ
10 CD Klape Nevera „Pjesmom kroz zavičaj“

AUTOR/ ANTRAKS	IME MLINA U MARTINOVOM SELU	MAFJAŠKI "ZAKON ŠUTNJE"	POLJODJELSTVO	DAVATI SNAGU, OSNAŽIVATI	IZVOR RJEČINE, BRDO	ASTAT	PJEVAČ RONČEVIĆ	"RADIJUS"	VODONOŠA	"ALBERT EINSTEIN INSTITUTE"	JEDNO OD SELA UZ RJEČINU	ZUBARSTVO	VREĆICA ZA NOVAC (MN.)	PJEVAČ GARFUNKEL
GORSKI KOTAR, LIKA I OGULINSKO-PLASČANSKA UDOLINA														
ROD GLJIVAS OTROVNIM VRSTAMA U NASIM KRAJEVIMA								LEGENDARNI AM. BACAČ DISKA, AL. REDATELJ LEE						
PJEŠAK IZ RAZONODE I ODIMORA						MARLJIVOST, RADIŠNOST		OSOBNJA ZAMJENICA						
TRADICIONALNO TUROPOLJSKO JELO OD JAJA										ŽDRUBE NAKON GODINE DANA				SLUŽBENI JEZIK JEDNE NAMA SUSJEDNE DRŽAVE
PREDEVORJA SA STUPOVIMA U JAVNIM ZGRADAMA								DUGA DLAKA NA VRATU KONJA					SUMPOR	NEČUOREDE
STAS, VISINA											GRČKI JUNAK, EPONIM ITALIJE			
KISIK		TITAN NAPADAČ "MANCHESTER CITYJA", SERGIO									GRAD I ISTOIMENO JEZERO U ITALJI			
"VARIABLE AIR VOLUME"					VIŠEĆE VRATILO U CIRKUSU (MN.)						VELIKA MREŽA ZA LOV RJEČNIH RIBA			
PRIPADNIK ISTOČNOGERMANSKOG NARODA											OREŠTUA OD MILJA, ORA POKRAJINA NA JI ITALIJE			
PRUJEVOZ ROBE ILI PUTNIKA														
"TARTU OLIKOOL"			"RIZMA"											
GLASANJE MAGARICA, NJAKA			AKUMULACUSKO JEZERO											
KONJ CRNE BOJE													KALJU	RJEČINA GROBNICKI
NADIMAK TENISAČA ĐOKOVIČA					GLUMICA BERISHA	NEKADAŠNJI INDUSTRIJSKI MLIN	DRŽAVA NA BLISKOM ISTOKU (GL. GRAD TEHERAN)	"METAR"	ANA VILENICA			STARORIMSKI KUĆNI DUHOVI	NJEGOVANJE KONJA	
"SOUTH"		STISKANJEM ČINITI DA ŠTO IZADE												IVAN JAKOVIĆ ČEŠTICA KEMUSKOG ELEMENTA
DIVLJI GOLUB KOJI ŽIVI U PEĆINAMA									KONOPI ZA PRESKAKIVANJE					
JEDINICA ELEKTRIČNOG OTPORA (MN.)				PRVI MITSKI LETAČ										
				STIPE BOŽIĆ						MODEL "DAEWOOA"				
					POSTAJA								OSOBNJA ZAMJENICA	
					"ISTOK"								"ANNO"	
NASELJE U ZALEĐJU CRIKVENICE (JEZERO!)														

Vrhunsko meso, maštovite salate
i neodoljive slastice

Restoran nudi okrijepu za tijelo i dušu

U kuhinji

Trsatika nudi velik izbor mesnih i ribljih specijaliteta, tradicionalnu domaću tjesteninu, šurlice, raviole ... Na jelovniku se nalazi i velik izbor pizza iz peći na drva, te janjetina i teletina pod pekom. Trsatika nudi i specijalitete s tartufima i jela od divljači. Restoran Trsatika nudi i uslugu cateringa, a vikendom svira prigodna glazba.

Recept
Gurmanska pljeskavica

Sastojci: 250 g mljevene junetine začinjene po tradicionalnoj recepturi, 20 g kuhane šunke i 20 g dimljenog sira

Sastojke izmiješamo i razvaljamo u okrugli oblik. Dobivenu smjesu zarolamo u plućnu maramicu, pečemo na roštilju s drvenim ugljenom po četiri minute sa svake strane. Gotovu pljeskavicu serviramo s domaćim kajmakom na vrhu.

restorana iznosi oko dvjestotinjak četvornih metara prostora i može primiti oko 110 gostiju. Terasa je u ljetnim noćima pravi raj za oči, jer osim prekrasnog vidika, svjetlucanje tisuća svjetala nad Rijekom je nezaboravan doživljaj. To je ambijent u komu ćete se ugodno osjećati upravo zbog bogate ponude specijaliteta, posebno Kvarnera i Primorja, a vlasnik Vjekoslav Lazić s osobljem učinit će sve da se ponovo vratite.

Restoran Trsatika smješten je u prostoru Narodne čitaonice, spomeniku nulte kategorije. U neposrednoj blizini nalazi se crkva Majke Božje Trsatske i franjevačko svetište. Trsatika je otvorena u svibnju 2012. na radost velikog broja ljubitelja dobrog zalogaja, a kada se tomu pribroji i prekrasan pogled koji se pruža na riječki zaljev s uređene terase koja može ugostiti dvjestotinjak osoba, onda je užitek zaokružen. Unutarnja kvadratura ukusno dizajniranog

Ki je trubila neka ne gre po svitu

Tekst: Dragan Ogurlić
Ilustracija: Vjekoslav Vojo Radoičić

Jure Barolina nije do svoje šezdesete godine bio nigdje dalje od svoga mjesta Vrbnika. Tek ga je pod stare dane nevolja natjerala da se malo otisne u svijet. Pozvali su ga, naime, na kotarski sud u Krku.

Tog jutra, kad je trebao poći, žena ga je ljudski dotjerala. Oprala mu je vrat sapunom, očušljala kosu "na razdjeljak" i zasukala brkove, da mu ne padaju na usta. Pred sam odlazak rekla mu je:

- Si me razumel? Hodi sve pravo putem i to vavik naprid, pak češ prit pravo va Veju.
- Ne boj se niš! - odgovori Jure i krene.

Na nesreću, tog je jutra puhalo jako jugo. Jure se borio protiv vjetra, a negdje oko Mesušajnice zaželio se lule. Da bi je lakše

pripalio, sklonio se iza jedne gromače i okrenuo leđa vjetru. Lulu je zapalio već drugom žigicom, ali je u međuvremenu ipak zaboravio da se vjetru okrenuo leđima pa je tako nastavio put.

Kako god se kretao naprijed, teren mu se činio nekako poznat, pa bi svako toliko uskliknuo:

- Poboga, ovo je sve ištešo kako kad se gre va Vrbnik.

Naposljedku, približio se Vrbniku umjesto Krku. Tada zadovoljno pomisli u sebi:

- Kako je lip ovaj naš kraj. Sve je kako po koncu jednako, tako da se ne bi ni bedast človik zgubil.

Došao je tako i pred prve kuće. A one sve navlas slične kućama u Vrbniku! Malo potom osvanu i pred gostionicom "Škuljica". Samo što nije pao od uzbuđenja! Nastavi put prema trgu, a kad tamo pred vratima jedne kuće primijeti ženu posve sličnu svojoj. Žena ga također opazi i klikne:

- Ča je Jure, već si se ternal?

Umalo što ga nije udarila kap. Tek je tada shvatio u čemu je stvar. A žena samo zavrti glavom i reče:

- A, lipo je moja pokojna baba govorila: ki je trubila neka ne gre po svitu!

MMMM
PUTO
VIMA
FRAN
KOPANA

Stara Sušica

Dvorac Stara Sušica nalazi se u blizini Ravne Gore. Frankopani su u srednjem vijeku, prema nekim izvorima, u Staroj Sušici imali grad, koji Turci nisu zauzeli ni prilikom žestokih provala 1698. godine. Dvorac je navodno izgrađen na temeljima vojne karaule iz vremena turskih prodora. U 19. stoljeću dvorac je bio u vlasništvu grofa Lavala Nugenta kada je restauriran u romantičnom duhu svoga vremena.

Primorsko - goranska županija
Adamićeva 10
HR - 51000 Rijeka

+385 51 351 600
info@pgz.hr
www.pgz.hr

primorsko
goranska
županija